बार्षिक प्रतिबेदन

आ.व. २०८१/०८२

कोशी प्रदेश
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा
खाँदबारी

बार्षिक

प्रतिबेदन

२०८१/०८२

सम्पादकीय समिति

डा. प्रियन्का दाहाल
डा. प्रदिप श्रीवाल
डा. विकाश आचार्य
सुमित्रा सापकोटा
पूजा रेग्मी
दिपेश श्रेष्ठ
विजय किसन दाहाल
विजय पराजुली
एनोस लिम्बू

प्रकाशक : जिल्ला अस्पताल, संखुवासभा

फोन नं. : ०२९५६२१८७, ५६२१८८

Email : sankhuwasabha.hosp@gmail.com

Website: sankhuwasabhahospital.gov.np

मुद्रण : अरुण प्रेस, खाँदबारी (०२९५९०९००)

अस्पताल व्यवस्थापन समिति

सुमन शाक्य
अध्यक्ष
जिल्ला समन्वय समिति, प्रमुख

महेश थपलिया
सदस्य
खाँदबारी नगरपालिका, नगर प्रमुख

सृजना थपलिया
सदस्य
प्रमुख जिल्ला अधिकारी

दक्ष कुमार बस्नेत
सदस्य
जिल्ला प्रहरी प्रमुख

महेश भट्ट
सदस्य
जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, प्रमुख

सरोज बज्राचार्य
सदस्य
जिल्ला रेडक्रस सोसाइटी, सभापती

डेगराज बस्नेत
सदस्य
उद्योग वाणिज्य संघ, अध्यक्ष

दुर्गा बहादुर विष्ट
मनोनित सदस्य

सिता शाक्य
मनोनित सदस्य

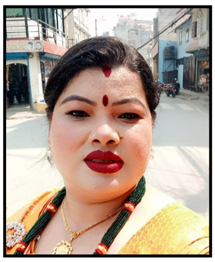

सृजना शंकर
मनोनित सदस्य

विक्रम रत्न शाक्य
मनोनित सदस्य

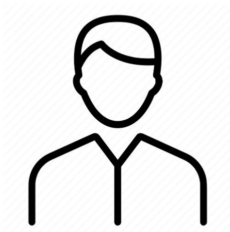

कृष्ण प्रसाद तामाङ
मनोनित सदस्य

सन्तोष देव
नि.प्र.मेडिकल सुपरिटेण्डेन्ट
सदस्य सचिव
जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा

सम्पादकीय समिति

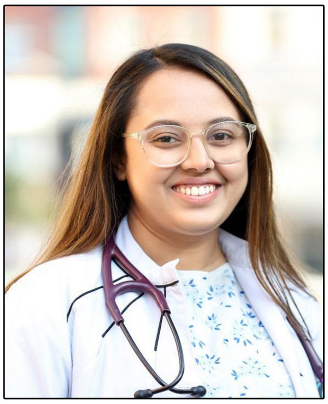

डा. प्रियन्का दाहाल
अध्यक्ष

डा. प्रदिप श्रीवाल
सदस्य

डा. विकाश आचार्य
सदस्य

सुमित्रा सापकोटा
सदस्य

पूजा रेग्मी
सदस्य

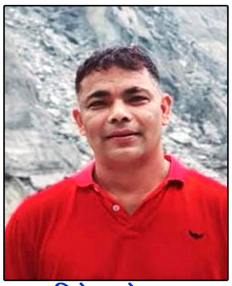

दिपेश श्रेष्ठ
सदस्य

विजय किसन दाहाल
सदस्य

विजय पराजुली
सदस्य

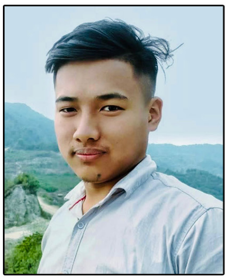

एनोस लिम्बू
सदस्य

सम्पादकीय

हामीले अर्को एक वर्ष अर्थात् आ. ब २०८१/८२ को समर्पित सेवा र अटल प्रतिबद्धतालाई प्रतिबिम्वित गर्दै जिल्ला अस्पताल, संखुवासभाको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्दैछौं । यस प्रतिवेदनले हाम्रा उपलब्धिहरू, चुनौतीहरू र संखुवासभा जिल्लाका बासिन्दाहरूलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने हाम्रो मिशनको अथक प्रयासलाई उद्रित गर्दै वर्षभरिको हाम्रो यात्रालाई समेटेको छ।

वि.स. २०३३ सालमा स्थापित हाम्रो यस जिल्ला अस्पतालले हरेक वर्ष करिब ५३,००० बिरामीलाई विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्दै आएको छ जसमा सामान्य शल्यक्रिया, अर्थोपेडिक्स, स्त्री रोग तथा प्रसुति सेवा, रेडियोलोजी सेवा, एनेस्थैसिया, बाल रोग, दन्त रोग र फिजियोथेरापी जस्ता क्षेत्रहरू रहेका छन।

हाम्रा सेवाहरूमा बाहिरङ्ग सेवाहरु, अन्तरंग सेवाहरु, आपतकालीन सेवाहरू, सर्जिकल सेवा, ICU, मातृत्व र बाल स्वास्थ्य (MCH) सेवाहरू, रेडियोलोजी, दन्त उपचार, फिजियोथेरापी, र पूर्ण रूपमा सुसज्जित फार्मेसी समावेश छन्। यसले हामीलाई व्यापक दृष्टिकोणले हाम्रा बिरामीहरूको विविध स्वास्थ्य सेवा आवश्यकताहरूलाई सम्बोधन गर्न र समग्र कल्याणलाई प्रवर्द्धन गर्न अनुमति दिन्छ।

यस वर्षको वार्षिक प्रतिवेदनमा, हामीले प्रत्येक विभागको लागि ग्राफिकल तथ्याङ्कहरु समावेश गरेका छौं जसले हाम्रो कार्यसम्पादन, सेवाको उपयोग र बिरामीको नतिजाको स्पष्ट चित्रण गर्दछ। यी तथ्यांकहरुले हाम्रा स्वास्थ्यकर्मीहरूको समर्पण, हाम्रो स्वास्थ्य सेवा वितरणको दक्षता र हामीले सेवा गर्ने मानिसहरूको स्वास्थ्य र जीवनमा पार्ने प्रभावलाई समेट्छ।

हाम्रो यात्रा चुनौतीरहित छैन भन्ने कुरामा हामी पूर्ण रूपमा सचेत छौं। भौगोलिक अवस्थिति, स्रोत अवरोधहरू र बाह्य कारकहरूले निरन्तर अवरोधहरू प्रस्तुत गर्दै आइरहेका छन। तैपनि, हामी हाम्रो सेवालाई अनुकूलन, नवीनता र विस्तार गर्न प्रतिबद्ध रहन्छौं। साथै नवनिर्मित अस्पताल भवन हस्तान्तरण पश्चात् सञ्चालन हुने सम्पूर्ण गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सबैका लागि पहुँचयोग्य बनाउने हाम्रो लक्ष्य अटल छ।

हामीले अर्को वर्षको सुरुवात गर्दा, हामी हाम्रा सेवाहरू विस्तार गर्ने, पूर्वाधारमा सुधार गर्ने र बिरामी-केन्द्रित हेरचाहको संस्कृतिलाई बढावा दिने हाम्रो संकल्पमा दृढ छौं। हामी हाम्रो समर्पित टोली, सहयोगी साझेदारहरू, नेपाल सरकार र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण हाम्रो समुदायलाई हृदयदेखि कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं। तपाईंको विश्वासले संखुवासभा जिल्लाको स्वास्थ्य सेवाको आवश्यकतालाई करुणा र उत्कृष्टताका साथ सेवा गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धतालाई बलियो बनाउँछ।

हामी मिलेर संखुवासभाको स्वस्थ्य र बलियो भविष्य निर्माण गर्न जारी राख्नेछौं। स्वास्थ्य र उपचारको यो यात्रामा हामीसँग सामेल हुनुभएकोमा धन्यवाद ।

जिल्ला समन्वय समिति

खाँदबारी, सङ्खुवासभा

पत्र सङ्ख्याः- ०८२/८३
चलानी नं.:- ६६

मितिः २०८२/०५/२२

शुभकामना

यस जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभाले वार्षिक रुपमा सम्पादन गरेका कार्यहरु समेटेर पुस्तक प्रकाशन गर्दै आईरहेको छ । यसैको निरन्तरता स्वरुप आ.व. २०८१/०८२ मा सम्पादन गरेका कार्यहरु समेटेर पुस्तक प्रकाशन गर्ने कार्यमा लाग्नुहुने सबै सरोकारवालाहरुमा धन्यवाद एवम् शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

२०७४ सालमा ५० बेड भएको यस जिल्ला अस्पतालको सेवा हामीले केही दिन देखि नयाँ भवनबाट सन्चालनमा ल्याएका छौं । हिजो कोठाहरुको अभावमा केही सेवाहरु निजि घर भाडामा लिएर दिनु परेको थियो हाललाई त्यो बाध्यताको अन्त्य भएको छ ।

संघीय गणतान्त्रिक देश नेपालमा तीन तहका संघ , प्रदेश र स्थानीय सरकारहरु क्रियाशील छन् । "स्वास्थ्य" तीन तहको सरकारको साझा अधिकार सुचिमा रहेको छ । यसर्थ मुलतः संघीय सरकारले विशिष्टिकृत, प्रदेश सरकारले विशेषज्ञ र स्थानिय सरकारले आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नुपर्ने दायित्व छ । संविधानमा नै नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वन्चित गरिने छैन भनेर स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ । यसर्थ तीन तहका सरकार बिचको सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वय मार्फत आफूलाई प्राप्त दायित्व र जिम्मेवारीहरुलाई इमान्दारीका साथ पालना गर्नुपर्ने हुन्छ ।

यो जिल्ला अस्पताल कोशी प्रदेश सरकार अन्तर्गतको अस्पताल हो ।यसर्थ यसको प्रमुख दायित्व नागरिकहरुलाई आधारभूत, आकस्मिक सेवा लगायत विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्नु हो। यी सेवाहरु नियमित र निरन्तर दिनका लागि प्रदेश सरकारको प्रमुख दायित्व रहन्छ र अस्पताल व्यवस्थापन समिति उसको सारथि हो । आजका दिनमा ५० बेडको स्वीकृत दरबन्दीमा कार्यरत जनशक्ति ५९ जना हुनु पर्नेमा मात्र १९ जना कार्यरत रहेको अवस्था छ । यसले गर्दा अस्पताल व्यवस्थापन समितिलाई अरु थप जनशक्ति नियुक्त गर्नु परेका कारण आर्थिक भार उच्च रहेको छ । प्रदेश सरकारको अभिभावकीय भूमिका कम हुनु र स्वास्थ्य बिमाको रकम प्राप्ती समयमा नहुनुले गर्दा पनि अस्पतालको सन्चालनमा चुनौति थप भएको छ । यसैका कारण हामिले थप विशेषज्ञ सेवा विस्तार र हाल सम्म हेमो डाईलासिस सेवा संचालन गर्न सकेका छैनौ। तर पनि अब हामी चाडै नै हेमो डाईलासिस सेवा र ल्याप्रोस्कोपी मेशिनबाट अप्रेसन गर्ने सेवा संचालन गर्दैछौ ।

आजका दिनसम्म अस्पतालमा विशेषज्ञ डाक्टरहरु जनरल फिजिसियन, जनरल सर्जरी, हाडजोर्नी तथा नसा, रेडियोडायग्नोसिस, एमडिजिपी एण्ड ईमर्जेन्सी, एनेस्थेटिक र क्रिटिकल केयर, स्त्री रोग लगायत जम्मा १३२ जनशक्ति कार्यरत छन् ।

जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख नै अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष हुने व्यवस्था कोशी प्रदेश सरकारले गरेको हुँदा अध्यक्षको हैसियतले सबै सरोकारवालाहरुको सहभागिता र अपनत्वका साथ थप गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा यस अस्पताल संचालनमा सहयोग गर्नुहुने तीनै तहका सरकार अन्तर्गतका निकायहरु, अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समिति, अस्पताल परिवार एवम् सम्पूर्ण सरोकारवाला संघसंस्थाहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। साथै आगामी दिनमा यस अस्पतालको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना तथा पुस्तक प्रकाशन टिमलाई शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

....

(सुमन शाक्य)

प्रमुख

सुमन शाक्य
(प्रमुख)
जिल्ला समन्वय समिति, सङ्खुवासभा

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर, नेपाल

: +९७७-०२१-५१०६७१
: info.moh@p1.gov.np
: moh.koshi.gov.np

प.सं.:-२०८२/८३
च.नं.:-

शुभकामना मन्तव्य

जिल्ला अस्पताल, संखुवासभाले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेको सन्दर्भमा खुसी व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

वार्षिक प्रतिवेदनले अस्पतालबाट नियमित रूपमा संचालन भएका स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू, त्यहाँ भएको विकास, प्राप्त उपलब्धिहरू तथा भावी कार्ययोजनाहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्ने महत्वपूर्ण दस्तावेजका रूपमा कार्य गर्दछ। नागरिकको स्वास्थ्य स्तरमा सुधार ल्याई स्वस्थ समाज निर्माणमा संखुवासभा अस्पतालले खेलेको भूमिका प्रशंसनीय छ। गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न मन्त्रालय निरन्तर क्रियाशील रहँदै आएको छ र यस अभियानलाई साकार पार्न जिल्ला अस्पताल, संखुवासभाले खेलेको भुमिका प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा अस्पताललाई सञ्चालन गर्ने कार्यमा अस्पतालका समस्त चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरूले देखाउनुभएको समर्पण, मेहनत र प्रतिबद्धता अत्यन्त सराहनीय छ। वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत अस्पतालले प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सफल भएको हालको अवस्था आगामी दिनहरूमा समेत कायम रहन्छ भन्ने मेरो विश्वास छ । साथै, नयाँ भवन हस्तान्तरण पश्चात सेवा प्रवाहमा नवप्रवर्तन ल्याई सेवा गुणस्तरलाई अझ प्रभावकारी तथा समय सापेक्ष बनाइनेछ भन्ने आशा समेत व्यक्त गर्दछु ।

भविष्यमा अस्पतालले राम्रा कामहरुको निरन्तरताका साथै थप नयाँ तथा प्रभावकारी सेवा थप गर्दै जाने विश्वासका साथ संस्थाको निरन्तर प्रगति र सफलताको कामना गर्दै शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद।

डा. यदुचन्द्र घिमिरे
प्रदेश सचिव
स्वास्थ्य मन्त्रालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर

मन्तब्य

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभाले आफ्नो उपलब्धि, योगदान र रणनीतिक कार्ययोजना समेटेर प्रकाशन गर्न लागिरहेको यस "मुहार पुस्तिका" मा मन्तव्य राख्न पाउनु गौरवको कुरा हो। यस अवसरमा सम्पूर्ण प्रकाशन तथा सम्पादकीय समितिप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

हिमाली जिल्ला सङ्खुवासभाको सदरमुकाम खाँदवारीमा रहेको यस अस्पताल वि.सं. २०३३ सालमा स्थापना भई सङ्खुवासभा लगायत छिमेकी जिल्लाहरु भोजपुर र धनकुटाका नागरिकहरुलाई समेत निरन्तर स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आईरहेको छ। जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभाले विगतदेखि नै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ ।

नेपालको संविधानले स्वास्थ्यलाई नागरिकको मौलिक हकका रूपमा सुनिश्चित गरेको छ। संविधानले प्रत्याभूत गरेको नागरिकको स्वास्थ्य अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यका साथ यो अस्पताल निरन्तर क्रियाशील छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको सहकार्यमा अस्पतालले आधारभूतदेखि विशेषज्ञसम्मका सेवाहरु उपलब्ध गराउँदै आएको छ। यही दायित्वअनुसार जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभाले आकस्मिक सेवा, प्रसूति, शल्यक्रिया, बालरोग, दन्त, हाडजोर्नी, फिजियोथेरापी, पोषण, खोप, रक्त सञ्चार, एम्बुलेन्स, प्रयोगशाला, रेडियोलोजी सेवा,फार्मेसी, सामाजिक सेवा, OCMC, ART Clinic, Pain Clinic, ICU/NICU र पोष्टमार्टम लगायतका सेवा निरन्तर प्रवाह गर्दै आएको छ। साथै स्वास्थ्य बीमा र निःशुल्क औषधि कार्यक्रममार्फत नागरिकलाई सहज पहुँच सुनिश्चित गरिएको छ।

हाल अस्पतालको स्वीकृत दरबन्दि तथापि अस्पताल संख्या ५९ रहे पनि १९ जना को मात्र स्थायी दरबन्दी पदपूर्ति भएको छ। व्यवस्थापन समिति, प्रदेश करार तथा अन्य गरी कुल जम्मा १३० जना स्वास्थ्यकर्मीहरु मार्फत सेवा प्रवाह भई रहेको छ। यस मध्ये एम.डि.जि.पी. १ जना, हाडजोर्नी विशेषज्ञ १ जना, जनरल सर्जन २ जना, एनोस्थेसियोलोजिस्ट

१ जना, स्त्री तथा प्रसुती रोग बिशेषज्ञ १ जना, जनरल फिजिसियन १ जना, बाल रोग बिशेषज्ञ २ जना, रेडियोलोजिस्ट १ जना, दन्त चिकित्सक २ जना र मेडिकल अधिकृत ७ जना चिकित्सकहरु मार्फत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भईरहेको छ ।

अस्पतालको सुविधा सम्पन्न नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न भई हस्तान्तरण भए पश्चात २०७४ सालमा ५० बेड भएको यस जिल्ला अस्पतालको सेवा हामीले केही दिनदेखि नयाँ भवनबाट सन्चालनमा ल्याएका छौं। हिजो कोठाहरुको अभावमा केही सेवाहरु निजि घर भाडामा लिएर दिनु परेको थियो हाललाई त्यो बाध्यताको अन्त्य भएको छ । अस्पातालवाट प्रदान हुने स्वास्थ्य सेवाहरु नयाँ भवनमा पनि गुणस्तरीय, विश्वसनीय र प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह गर्न सक्षम हुने कुरामा विश्वस्त हुन सकिने अवस्था रहेको छ। अस्पतालमा स्थायी दरबन्दी न्यून भए पनि सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरुको सक्रिय योगदानले सेवा प्रवाह निरन्तर भइरहेको छ। विशेषज्ञ सेवा विस्तारलाई लक्षित गर्दै अस्पतालले आगामी दिनमा सिटी स्क्यान, हेमोडायलाइसिस, ल्याप्रस्कोपी, आँखा को सेवा, पोषण पुनर्स्थापना गृह, आधुनिक प्रयोगशाला लगायत प्रविधियुक्त सेवा सुरु गर्ने योजना बनाएको छ।

अस्पतालको व्यवस्थापनमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, जिल्ला समन्वय समिति, अस्पताल व्यवस्थापन समिति, खाँदबारी नगरपालिका, अरुण तेस्रो जलविद्युत आयोजना, निक साइमन्स इन्स्टिच्युट, उद्योग वाणिज्य संघ, रेडक्रस, समाजसेवी तथा सञ्चारकर्मीको महत्वपूर्ण सहयोग रहेको छ। भविष्यमा पनि निरन्तर साथ, सहयोग र विश्वास रहने आशा व्यक्त गर्दछु।

अन्त्यमा यस अस्पतालका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुमा साथ, सहयोग र निरन्तर सेवा प्रवाहका लागि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु।

डा. सन्तोष देव
कन्सल्टेन्ट जनरल सर्जन, नवौं तह
नि. प्रमुख मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट

विषय सूची

शीर्षक	पेज नं.
परिच्छेदः १	
१.१ अस्पतालको पृष्टभूमि	**1**
१.२ नागरिक वडापत्र	**4**
१.३ संगठन संरचना	**9**
१.४ मानव संसाधन	**10**
परिच्छेदः २	
सेवाहरु	**13**
२.१ बहिरङ्ग सेवा (OPD Service)	**13**
२.२ बालरोग तथा नवजात शिशू सेवा	**19**
२.३ हाडजोर्नी तथा नसा सेवा	**22**
२.४. सामान्य सर्जरी सेवा	**25**
२.५ एनेस्थेसिया तथा सघन उपचार (ICU) सेवा	**28**
२.६ आकस्मिक सेवा (Emergency Service)	**30**
२.७ अन्तरङ्ग सेवा (Inpatient Service)	**33**
२.९ प्रयोगशाला सेवा	**42**
२.१० रेडियोलोजी सेवा	**48**
२.११ फार्मेसी सेवा	**50**
२.१२ मातृ तथा नवशिशु सेवा	**52**
२.१३ एकद्धार संकट व्यवस्थापन केन्द्र	**60**
२.१४ शल्यक्रिया सेवा	**64**
२.१५ फिजियोथेरापी सेवा	**65**
२.१६ मेडिकल रेकर्ड तथा तथ्यांक शाखा	**69**
२.१७ लेखा शाखा	**71**
२.१८ सामाजिक सेवा इकाई र स्वास्थ्य बिमा	**73**
२.१९ BMET सेवा	**76**
२.२० ART तथा DOTS सेवा	**78**
२.२१ मेडिको लिगल सेवा	**81**
२.२२ अन्य सेवाहरु	**81**

शीर्षक	पेज नं.
परिच्छेदः ३	
ग्यालेरी	**82-107**
परिच्छेदः ४	
लेख रचना	**108**
परिच्छेदः ५	
विविध	**114**
५.१ Name of Hospital chief up to present	**115**
५.१ आ.व. २०७८-७९ गरेका प्रमुख कार्यहरु	**116**
५.२ Way Forward	**117**
५.३ Issues and Challenges	**117**
५.४ Emergency Readiness	**117**

परिच्छेदः १

परिचय

१.१ अस्पतालको पृष्टभूमि

संखुवासभा जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी नगरपालिका वडा नं १ मा अवस्थित जिल्ला अस्पताल संखुवासभा ५० शैयाको सरकारी अस्पताल हो। संखुवासभा जिल्लामा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सर्वप्रथम आयुर्वेदिक औषधालयको स्थापना भयो। सो औषधालयले आफ्नो क्षमता अनुरुप सेवा दिदै आएकोमा समयको माग संगै एलोपेथिक सेवा समेत संचालन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै २०२९ सालमा नरबहादुर श्रेष्ठ, तुलसीलाल, कृष्णराज शाक्य, बाबुलाल श्रेष्ठ, भिमबहादुर श्रेष्ठ, चन्द्र बहादुर श्रेष्ठ जग्गादाता रहेको करिब १४ रोपनी क्षेत्रफलमा तत्कालिन स्वास्थ्यमन्त्री माननिय हिरालाल विश्वकर्मा ज्यू बाट १५ शैयाको अस्पताल शिलान्यास भई २०३३ सालमा माननिय स्वास्थ्यमन्त्री पद्मसुन्दर लावती ज्यू बाट उदघाटन भई बहिरङ्ग सेवा, अन्तरङ्ग सेवा र आकस्मिक सेवा अस्पताल प्रमुखको नेतृत्वमा र स्टाफनर्स सबिना उदास सहित १० जना स्वास्थ्यकर्मी तथा सहयोगी कर्मचारीबाट सेवा सुरुवात भयो। विभिन्न समय संगै अस्पतालको नेतृत्व गर्ने मेडिकल सुपरिटेन्डेण्टबाट अस्पतालको सेवा विस्तार गर्ने क्रममा डायोग्नोष्टिक सेवा समेतको आवश्यकता मध्यनजर गर्दै ल्याव टेक्निसियन मोहन कार्कीको नेतृत्वमा २०३९ सालमा प्रयोगशाला सेवा थप भयो। अस्पतालले सरकारको नीति तथा आफ्नो क्षमता अनुसार जनतालाई गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा दिदै आईरहेकोमा २०४५ सालमा आर.आर.एन (RRN) संस्था मार्फत १०० एम ए को एक्सरे मेसिन प्राप्त भई रेडियोलोजी सेवाको सुरुवात भयो। यस अस्पताललाई समय सापेक्ष बनाउन अत्याधुनिक प्रविधि प्रयोग गरी २०७२ सालमा रेडियोलोजी सेवामा सि.आर प्रविधि, प्रयोगशाला सेवामा हेमाटोलोजी एनालाईजर, सोडियम पोटासियम मेसिन तथा सेमी बायोकेमेष्ट्री एनालाईजर मेसिन थप गरि परम्परागत युगको अन्त्य गर्न सफल हुनुभयो। समयक्रम सगै यस जिल्लाबाट प्रतिनिधित्त्व गर्नुहुने माननिय स्वास्थ्य राज्यमन्त्री तारामान गुरुङ्ग ज्यूको कार्यकालमा २०७४ सालमा १५ शैयाबाट ५० शैयामा स्तरोन्नति भई र सोही प्रकारको सेवा दिन ५० शैयाको भवन स्वीकृत भई निर्माणधीन भवन पूर्ण रुप मा सम्पन्न भई २०८२ साल असार ९ गते हस्तान्तरण भई सेवा सुचारु अवस्था रहेको छ । २०७४ सालमा यस जिल्ला अस्पताल ५० शैयामा स्तरोन्नति भएता पनि भौतिक पूर्वाधार जनशक्ति तथा उपकरणको हिसाबले १५ शैया बराबरको मात्र सेवा उपलब्ध गराउदै आएको जिल्ला अस्पतालले संखुवासभा तथा भोजपुरको जनतालाई समेत सेवा दिनुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

देश संघीयतामा गए पश्चात यस अस्पताल प्रदेश सरकार, स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको हुदाँ जनतामा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागी यस जिल्ला अस्पताललाई सुविधा सम्पन्न

गराउन जिल्ला समन्वय प्रमुख, अस्पताल व्यवस्थापन समितिको पदेन अध्यक्ष हुने प्रावधान अनुरुप श्री सुमन शाक्य ज्यूको अध्यक्षतामा रहेको अस्पताल व्यवस्थापन समितिको गठन पश्चातको समयलाई यस अस्पतालको आधुनिक युगको सुरुवात मान्न सकिन्छ। यस अस्पतालले मेसिनरी औजार उपकरण समय सापेक्ष बनाउन ईन्डोस्कोपी मेसिन खरिद, हाडजोर्नी शल्यक्रिया सेवा सुरुवात गर्न सि.आर्म मेसिन खरिद, ५ बेडको आई सि यु भेन्टिलेटर सेवा संचालन गर्न आवश्यक सामग्री खरिद, रेडियोलोजी सेवा विस्तार गर्न ५०० एम ए को मेसिन तथा सि आर प्रविधिलाई विस्थापित गर्दै डिजिटल रेडियोग्राफि सेवा सुरुवात, आकस्मिक सेवामा अत्याधुनिक प्रविधि थप अन्तरङ्ग कक्षमा मेसिन औजार तथा बेड व्यवस्थापन, शल्यक्रिया कक्षमा आवश्यक औजार उपकरण ,प्रयोगशाला सेवा विस्तार गर्न कल्चर मेसिन, CLIA मेसिन, Fully Automated BioChemistry Analyser मेसिन, Gene Xpert मेसिन ,अक्सिजन प्लान्ट , अस्पतालमा टोकन प्रणाली लागु लगायत अस्पतालमा ईलेक्ट्रोनिक रेर्कडिङ्ग ,रिर्पोटिङ्गको सुरुवात गरिएको र निकट भविष्यमा कागज रहित सेवा दिने योजना रहेको र अस्पताललाई अन्य आवश्यक सामग्री खरिद गरी सेवा संचालन गरिदै आएको छ भने नयाँ ५० शैयाको भवन संचालनमा आए पश्चात सेवा संचालन गर्ने गरि खरिद गरिएको ३ शव राख्न मिल्ने फ्रिज , फोहोर व्यवस्थापनको लागि अटोक्लेभ मेसिन पूर्ण रुपमा संचालनमा ल्यईको छ ।

९ विशेषज्ञ चिकित्सकहरु सहित ५९ जनाको दरबन्दी भएतापनि दरबन्दी अनुसारको चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको स्थायी सेवामा पदपुर्ति हुन नसकेको र औजार उपकरण व्यवस्थापन तथा भौतिक पुर्वाधारको सुधारले मात्र जनताले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा नपाउने हुदा अस्पताल व्यवस्थापन समिति तथा अस्पताल व्यवस्थापनको संयुक्त पहलमा अरुण तेश्रो जलविद्युत परियोजनासँग सहयोग माग गरि हाडजोर्नी १ जना प्रसुति तथा स्त्रीरोग विशेषज्ञ तथा अस्पतालको साझेदार संस्था निक साईमन्स ईस्टिच्युटबाट थप एक MDGP गरी १० जना विशेषज्ञ चिकित्सक सहित १२८ जना कर्मचारीहरुबाट सेवा दिएको अवस्था र सेवा प्रवाह व्यवस्थापकीय समन्वय र कार्यान्वयनको गुणस्तरीयतामा अभिवृद्धि हुन सकोस भनी प्रदेश सरकारले हाम्रो अस्पताललाई अस्पताल व्यवस्थापन अधिकृत केही महिना अघी पदस्थापना गरेको र वहाँको सक्रियता र नेतृत्वले विषेश गरी नयाँ भवन सञ्चालन तथा वार्ड व्यवस्थापनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह भएको छ । अस्पताल सेवा अझै व्यवस्थित र प्रभावकारी बन्दै गएको छ । यस अस्पतालबाट आ.ब. २०८०/८१ मा ६४,२३८ जनालाई सेवा दिएकोमा आ.ब. २०८१ /८२ मा ७२४३२ जनालाई सेवा दिदाँ सेवाग्राहीको संख्या ११.३१ % ले वृद्धि भएको छ । साथै अन्य विभिन्न सहयोगी संघ संस्थाबाट समेत सहयोग लिई विशेषज्ञ चिकित्सक व्यवस्थापन लगायत औजार उपकरणमा सहयोग प्राप्त भई अस्पतालको सेवा विस्तार तथा उपचार र व्यवस्थापनमा उल्लेखनिय सफलता प्राप्त भएको छ। साथै यस अवधिमा कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च बनाउन तलबमा उल्लेख्य वृद्धि, काम गरेको आधारमा प्रोत्साहन भत्ता,

अतिरिक्त समय काम गरे बापत भत्ता, प्रत्येक वर्ष उत्कृष्ठ कर्मचारी छनौट गरि पुरष्कृत, कर्मचारीहरुको स्वास्थ्य बिमा अस्पतालले व्यवस्थापन समितिबाट नै गरिदिने लगायत बाहिरबाट आउने चिकित्सक ,कर्मचारीहरुको लागि क्वाटरको व्यवस्था गरि कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च बनाउने प्रयत्न गरिएको छ। राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा नि:शुल्क प्राप्त हुने र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित गरिने छैन भन्ने मान्यता अनुरुप स्थापना भएको स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम, सामाजिक सेवा ईकाईको प्रभावकारी कार्यावन्यन गरिएको छ। यस अवधिमा यस अस्पतालमा बहिरङ्ग, अन्तरङ्ग, आकस्मिक सेवा, प्रयोगशाला सेवा, रेडियोलोजी सेवा, फार्मेसी सेवा, प्रसुति सेवा , शल्यक्रिया द्वारा प्रसुति सेवा, आई सि यु, फिजियोथेरापी सेवा, लगायत ५० शैयामा हुनुपर्ने २६ प्रकारका शत प्रतिशत सेवाहरु संचालन गरिएका छन्। तथापि बिरामीको उच्च चाप , भौतिक पूर्वाधारको अभाव र जनशक्ति पर्याप्त नभएको कारणले सेवाग्राहिबाट बेलाबेलामा जनगुनासो समेत आउने गरेको छ। तथापि सिमित श्रोत साधनको उच्चतम् प्रयोग गरि अधिक्तम् व्यवस्थापन गरिदै आएको र आगामी दिनमा समेत मन्त्रालयको निर्देशन, सरोकारवाला निकाय र सेवाग्राहीहरुको सुझावलाई शिरोधार्य गर्दै चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुको मनोबल उच्च बनाउदै अधिकतम गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न अस्पताल व्यवस्थापन प्रतिबद्ध रहेको छ ।

१.२ नागरिक वडापत्र

क.सं	सेवाको किसिम	उपलब्ध सेवाहरु	कोठा नं.	समय	लाग्ने शुल्क	जिम्मेवार व्यक्ति	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१	बहिरङ्ग सेवा (OPD)	नाम दर्ता		आईतबार-बिहीबार ९:३० बजेदेखि १ बजेसम्म शुक्रबार ९:३० बजेदेखि १२ बजेसम्म	रु ३०	दर्ता सहयोगी	मे.सु.	
		बिरामी परिक्षण तथा उपचार	६-१३	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	विशेषज्ञ, मे.अ, पारामेडिक्स	मे.सु.	
		ड्रेसिङ्ग		१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	समितिको निर्णयनुसार	मे.अ.	मे.सु.	
		General OPD	६	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म		General physician र मे.अ.		
		Orthopedic OPD	१३	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	रु १००	Orthopedic Surgeon		
		Pediatric OPD	९	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	रु १००	Pediatrician		
		General Surgery OPD	१०	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	रु १००	General Surgeon		
		Pre anaesthesia check up		१० बजेदेखि ५		Anaesthesiologist and Anaesthesia assistant		

क.सं	सेवाको किसिम	उपलब्ध सेवाहरु	कोठा नं.	समय	लाग्ने शुल्क	जिम्मेवार व्यक्ति	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
				बजेसम्म				
		EHS			२००	Respective Specialist		
		दन्त सेवा	७	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	समितिको निर्णयनुसार	डेण्टल सर्जन, डेण्टल हाईजेनिस्ट	मे.सु.	
२	अन्तरंग सेवा (Indoor)	बिरामी भर्ना	२१	२४ सै घण्टा	रु ५ ०	नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
		राउण्ड लिने समय	–	बिहान ८ बजे बेलुकी ४ बजे	निःशुल्क	विशेषज्ञ, मे.अ	मे.सु.	
३	आकस्मिक सेवा (Emergency Service)	नाम दर्ता	३	२४ सै घण्टा	रु ६०	दर्ता सहयोगी	मे.सु.	
		बिरामी परिक्षण तथा उपचार	१	२४ सै घण्टा	निःशुल्क	मे.अ., परामेडिक्स	मे.सु.	
		ड्रेसिङ्ग		२४ सै घण्टा	समितिको निर्णयनुसार	मे.अ., B परामेडिक्स	मे.सु.	
		नेबुलाईजेसन		२४ सै घण्टा	निःशुल्क	मे.अ. , परामेडिक्स	मे.सु.	
		राउण्ड लिने समय	–	बिहान ८ बजे बेलुकी ४ बजे	निःशुल्क	पारामेडिक्स	मे.सु.	
४	रेडियोलोजी विभाग	एक्स रे	१९	२४ सै घण्टा	समितिको निर्णयनुसार	रडियोलोजिष्ट, रेडियोग्राफर	मे.सु.	
		ई.सी.जी.	१८	२४ सै घण्टा	रु २००	रेडियोग्राफर र पारामेडिक्स	मे.सु.	
		भिडियो एक्स रे	१७	११ बजे देखि ३ बजेसम्म	रु ४८०	विशेषज्ञ, तालिम प्राप्त मे.अ.	मे.सु.	

क.सं	सेवाको किसिम	उपलब्ध सेवाहरु	कोठा नं.	समय	लाग्ने शुल्क	जिम्मेवार व्यक्ति	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
		Anomaly scan		बिहान १० बजे देखि ११ बजेसम्म दिनको २ जना	रु १५००			
५	प्रसुति सेवा	सामान्य प्रसुति सेवा	१५	२४ सै घण्टा	निःशुल्क	नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	यातायात खर्च वापत रु ३००० र आठ पटक गर्भवती जाँच गराए बापत गर्भवतीमा उत्प्रेरणा भत्ता रु ८०० दिइने छ।
		शल्यक्रियाद्धारा प्रसुति सेवा		२४ सै घण्टा	निःशुल्क	विशेषज्ञ, तालिम प्राप्त मे.अ./ तालिम प्राप्त नर्सिङ स्टाफ	मे.सु.	
६	सुरक्षित मातृत्व सेवा	गर्भवती जाँच	२	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
		परिवार नियोजन तथा परामर्श सेवा	२	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
		पाठेघरको मुखको क्यान्सर जाँच,आंग खसेको जांच तथा उपचार	२	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
७	सुरक्षित गर्भपतन सेवा	मेडिकल औषधीद्धारा सुरक्षित गर्भपतन (MA)		१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
		सर्जिकल विधिबाट गर्भपतन (CAC/PAC)		१० बजेदेखि ५	निःशुल्क	तालिम प्राप्त मे.अ. र	मे.सु.	

क्र.सं	सेवाको किसिम	उपलब्ध सेवाहरु	कोठा नं.	समय	लाग्ने शुल्क	जिम्मेवार व्यक्ति	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
				बजेसम्म		तालिम प्राप्त नर्सिङ स्टाफ		
8	प्रयोगशाला	दिशा,पिसाब, खकार,रगत तथा अन्य परिक्षण,biopsy	१६	२४ सै घण्टा	समितिको निर्णयनुसार	मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजिस्ट,प्रयोगशाला ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
९	फार्मेसी सेवा	स-शुल्क, नि-शुल्क औषधी वितरण	४	२४ सै घण्टा	समितिको निर्णयनुसार	फार्मेसी सुपरभाईजर	मे.सु.	
१०	अप्रेसन सेवा	साधारण अप्रेसन सेवा		११ बजे देखि ३ बजेसम्म	समितिको निर्णयनुसार	मे.अ., परामेडिक्स	मे.सु.	
		Orthopedic Surgery	२४		समितिको निर्णयनुसार		मे.सु.	
		General Surgery	२४		समितिको निर्णयनुसार		मे.सु.	
		आकस्मिक अप्रेसन सेवा	२४	२४ सै घण्टा	समितिको निर्णयनुसार	मे.अ., विशेषज्ञ	मे.सु.	
		आकस्मिक अप्रेसन सेवाको लागि Pre anaesthesia check up	२४	२४ सै घण्टा		Anaesthesiologist, Anaesthesia assistant		
११	नवजात शिशु उपचार सेवा	जन्मेदेखि २८ दिन भित्रका नवजात शिशुको उपचार		२४ सै घण्टा	निःशुल्क	बाल रोग विशेषज्ञ/ नर्सिङ अधिकृत, नर्सिङ ड्युटी स्टाफ	मे.सु.	
१२	ईन्डोस्कोपी सेवा			११ बजे देखि ३ बजेसम्म	रु १५००	तालिम प्राप्त विशेषज्ञ	मे.सु.	

क्र.सं	सेवाको किसिम	उपलब्ध सेवाहरु	कोठा नं.	समय	लाग्ने शुल्क	जिम्मेवार व्यक्ति	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१३	निरोगिताको प्रमाण पत्र		६	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	रु ५००	मे.अ.	मे.सु.	
१४	घाँउ जाँच		१	२४ सै घण्टा	रु २००	मे.अ.	मे.सु.	
१५	अंपागताको प्रमाणपत्र		६	१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	मे.अ.	मे.सु.	
१६	मेडिकल लिगल सेवा तथा OCMC सेवा			२४ सै घण्टा	–	ड्युटी मे.अ./ OCMC तालिम प्राप्त नर्सिङ स्टाफ	मे.सु.	
१७	फिजियोथेरापी सेवा			१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	समितिको निर्णयनुसार	फिजियोथेरापिष्ट	मे.सु.	
१८	ए.आर.टी/डट्स			१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	ए.आर.टी काउन्सिलर	मे.सु.	
१९	एम्बुलेन्स सेवा		–	२४ सै घण्टा	समितिको निर्णयनुसार	ह.स.चा.	मे.सु.	
२०	पोष्टमार्टम सेवा			१० बजेदेखि ५ बजेसम्म	निःशुल्क	मे.अ.	मे.सु.	

१.३ संगठन संरचना

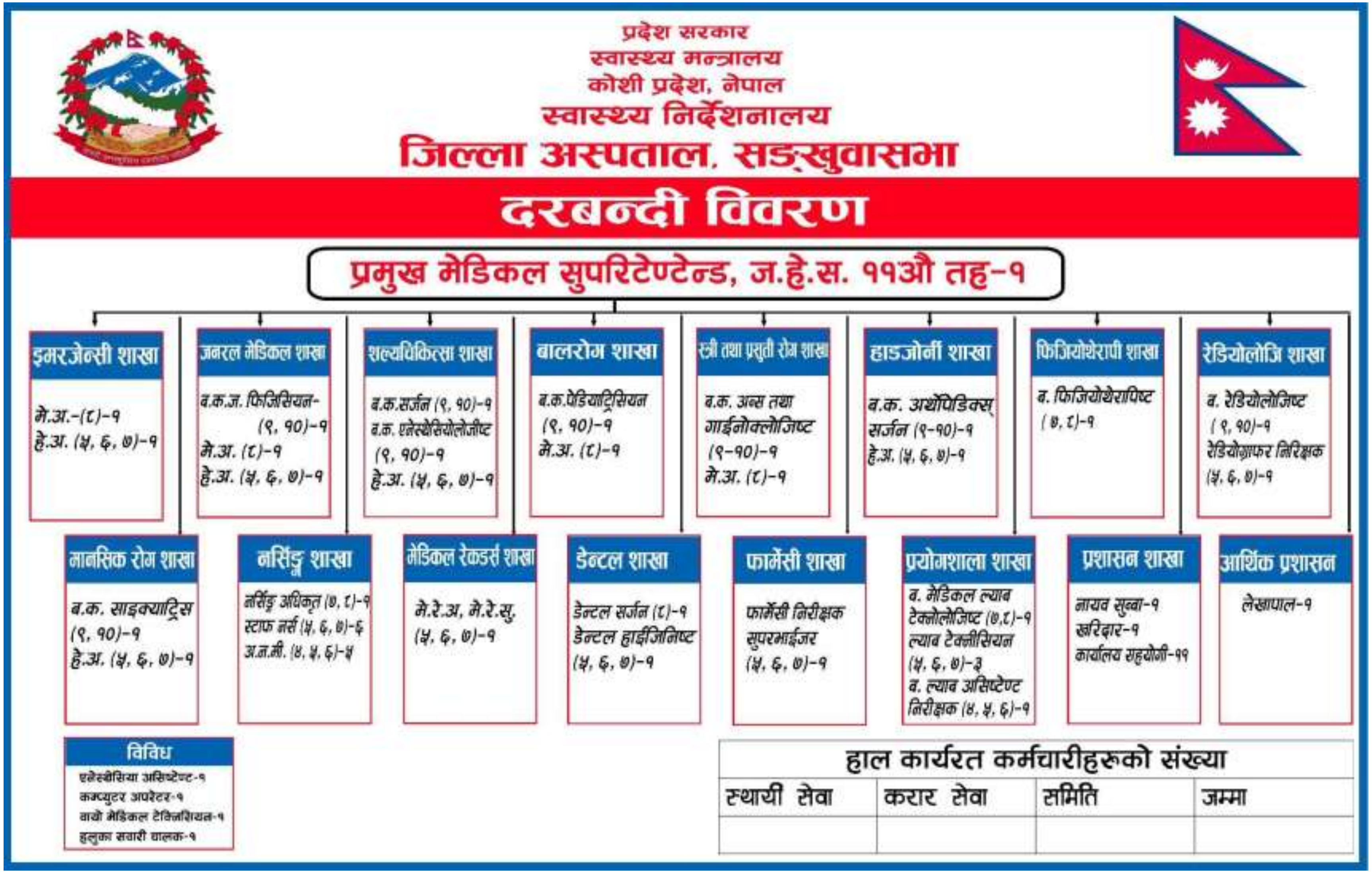
प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
कोशी प्रदेश, नेपाल
स्वास्थ्य निर्देशनालय
जिल्ला अस्पताल, सङ्खुवासभा
दरबन्दी विवरण
प्रमुख मेडिकल सुपरिटेण्टेन्ड, ज.हे.स. ११औं तह–१
इमरजेन्सी शाखा
मे.अ.-(८)-१
हे.अ. (५, ६, ७)-१
जनरल मेडिकल शाखा
ब.क.ज. फिजिसियन- (९, १०)-१
मे.अ. (८)-१
हे.अ. (५, ६, ७)-१
शल्यचिकित्सा शाखा
ब.क.सर्जन (९, १०)-१
ब.क. एनेस्थेसियोलोजीष्ट (९, १०)-१
हे.अ. (५, ६, ७)-१
बालरोग शाखा
ब.क.पेडियाट्रिसियन (९, १०)-१
मे.अ. (८)-१
स्त्री तथा प्रसुती रोग शाखा
ब.क. अब्स तथा गाईनोक्लोजिष्ट (९-१०)-१
मे.अ. (८)-१
हाडजोर्नी शाखा
ब.क. अर्थोपिडिक्स् सर्जन (९-१०)-१
हे.अ. (५, ६, ७)-१
फिजियोथेरापी शाखा
व. फिजियोथेरापिष्ट (७, ८)-१
रेडियोलोजि शाखा
व. रेडियोलोजिष्ट (९, १०)-१
रेडियोग्राफर निरिक्षक (५, ६, ७)-१
मानसिक रोग शाखा
ब.क. साइक्याट्रिस (९, १०)-१
हे.अ. (५, ६, ७)-१
नर्सिङ्ग शाखा
नर्सिङ्ग अधिकृत (७, ८)-१
स्टाफ नर्स (५, ६, ७)-६
अ.न.मी. (४, ५, ६)-५
मेडिकल रेकडर्स शाखा
मे.रे.अ, मे.रे.सु. (५, ६, ७)-१
डेन्टल शाखा
डेन्टल सर्जन (८)-१
डेन्टल हाईजिनिष्ट (५, ६, ७)-१
फार्मेसी शाखा
फार्मेसी निरीक्षक सुपरभाईजर (५, ६, ७)-१
प्रयोगशाला शाखा
व. मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजिष्ट (७,८)-१
ल्याब टेक्नीसियन (५, ६, ७)-३
व. ल्याब असिष्टेण्ट निरीक्षक (४, ५, ६)-१
प्रशासन शाखा
नायव सुब्बा-१
खरिदार-१
कार्यालय सहयोगी-११
आर्थिक प्रशासन
लेखापाल-१
विविध
एनेस्थेसिया असिष्टेन्ट-१
कम्प्युटर अपरेटर-१
वायो मेडिकल टेक्निसियन-१
हलुका सवारी चालक-१
हाल कार्यरत कर्मचारीहरुको संख्या
स्थायी सेवा
करार सेवा
समिति
जम्मा

१.४ मानव संसाधन

सि. नं	पद	श्रेणी/ तह	स्विकृत दरबन्दी	पदपूर्ती	पद रिक्त	छात्रवृत्ति करार	अस्पताल विकास समिति	प्रदेश सरकार	अन्य (....)	जम्मा
१	प्रमुख मेडिकल सुपरिटेण्डेण्ट	11	1	0	1	0	0	0	0	0
२	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट पिडियाट्रिसियन	9/10	1	0	1	1	1	0	0	2
३	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट अब्स्टेट्रिसीयन एण्ड गाइनोकोलोजिष्ट	9/10	1	0	1	1	0	0	0	1
४	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट सर्जन	9/10	1	0	0	0	0	0	0	1
५	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट अर्थोपेडिक सर्जन	9/10	1	0	1	0	1	0	0	1
६	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट साइक्याट्रिस्ट	9/10	1	0	1	0	0	0	0	0
७	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट एनेस्थोसियोलोजिष्ट	9/10	1	0	0	1	0	0	0	1
८	जनरल फिजिसियन	9/10	1	0	0	1	0	0	0	1
९	बरिष्ठ/ कन्सल्टेण्ट रेडियोलोजिष्ट	9/10	1	0	0	0	1	0	0	1
१०	MDGP	9/10	0	0	0	0	1	0	0	1
११	मेडिकल अधिकृत	8	4	4	0	1	3	0	0	8
१२	डेन्टल सर्जन	8	1	1	0	0	1	1	0	2
१३	फिजियोथेरापिष्ट	7/8	1	0	0	0	0	0	0	0
१४	मेडिकल ल्याब टेक्नोलोजिष्ट	7/9	1	0	1	0	0	0	0	0
१५	नर्सिङ अधिकृत	7/10	1	1	0	0	0	0	0	1

सि. नं	पद	श्रेणी/ तह	स्विकृत दरबन्दी	पदपूर्ती	पद रिक्त	छात्रवृत्ति करार	अस्पताल विकास समिति	प्रदेश सरकार	अन्य (....)	जम्मा
१६	नायब सुब्बा	रा.प.अन.प्रथम	1	1	0	0	0	0	0	1
१७	लेखापाल	रा.प.अन.प्रथम	1	0	1	0	0	0	0	0
१८	ल्याब टेक्निसियन	5/6/7	3	3	0	0	2	1	0	6
१९	मेडिकल रेकर्डर सुपरभाइजर	5/6/7	1	0	0	0	0	0	0	0
२०	स्टाफ नर्स	5/6/7	6	5	1	0	10	13	0	29
२१	हेल्थ असिष्टेण्ट	5/6/7	5	1	4	0	10	2	0	13
२२	फार्मेसी सहायक	5/6/7	1	1	0	0	4	1	0	6
२३	रेडियोग्राफर	5/6/7	1	1	0	0	2	0	0	3
२४	खरिदार	रा.प.अन.द्रितीय	1	0	1	0	0	0	0	0
२५	डेण्टल हाइजिनिष्ट		1	0	1	0	0	0	0	0
२६	वायोमेडिकल टेक्निसीयन	5/6/7	1	0	1	0	1	0	0	1
२७	ल्याब असिस्टेण्ट	4/5/6	1	1	0	0	2	0	0	2
२८	अनमी	4/5/6	5	3	2	0	1	0	0	4
२९	एनेस्थेटिक सहायक	5/6/7	1	0	1	0	2	0	0	2
३०	कम्पुटर अपरेटर	रा.प.अन.प्रथम	1	0	1	0	0	1	0	1
३१	अ.हे.ब	4/5/6	0	0	0	0	6	1	0	7
३२	**सहजकर्ता**		0	0	0	0	0	3	०	3
३३	**कम्प्युटर टेक्निसियन**		0	0	0	0	1	0	0	1

सि. नं	पद	श्रेणी/ तह	स्विकृत दरबन्दी	पदपूर्ती	पद रिक्त	छात्रवृत्ति करार	अस्पताल विकास समिति	प्रदेश सरकार	अन्य (....)	जम्मा
३४	इलेक्ट्रीसियन		0	0	0	0	1	0	0	1
३५	एक्सरे सहायक		0	0	0	0	1	0	0	1
	ART Counsellor									1
	Assistant physiotherapist						1			1
३६	हलुका सवारी चालक		1	0	0	0	1	1	0	2
३७	Security Guard		0	0	0	0	3	0	0	3
३८	कार्यालय सहयोगी		11	3	0	0	7	12	0	22
	जम्मा		59	25	20	4	63	36	0	130

परिच्छेदः २
सेवाहरु

२.१ बहिरङ्ग सेवा

At District Hospital in Sankhuwasabha, our Outpatient Department (OPD) delivers a comprehensive range of medical services encompassing General Medicine, Paediatrics, General Surgery, Orthopedic Surgery, Obstetrics and Gynecology, Pre- Anasesthesia services, Dental services, and Radiology services. With a daily capacity to assist 250-300 patients, our OPD caters to a diverse spectrum of health needs, offering services that span from fundamental disease screening to the management of a wide array of medical conditions.

Within our OPD, specialized services are extended, including:

- General Medicine
- Obstetrics and gynaecology
- General Surgery
- Orthopaedic Surgery
- Anaesthesia service
- Paediatric
- Dental
- Radiology

In the General Medicine OPD, we offer a complete suite of services, conducting screenings and consultations tailored to individual requirements. Our expertise covers the treatment of infectious diseases, systemic conditions, basic dermatological concerns, and includes psychiatric consultations.

The Gynaecology/Obstetric unit provides Antenatal Care (ANC) services, conducting essential screenings for gynaecological disorders. ANC visits are prioritized, incorporating strategic planning to address potential issues. The Gynaecological OPD is equipped to plan and execute both elective and emergency Cesarean Section surgeries based on clinical indications. Additionally, we offer specialized services such as Abdomen and Obstetric Screening through Ultrasonography (USG), Echocardiography (ECHO) Screening, and Endoscopy Screening within our OPD framework.

Our Surgery OPD aims at offering consultation, diagnosis, and management of a wide range of general and specialized surgical conditions. Patients are evaluated thoroughly and suitable cases are planned for operative procedures, ensuring high standards of surgical care and follow-up.

Our Orthopaedic OPD provides expert care for musculoskeletal conditions, including fractures, joint disorders, spine issues, and sports injuries. Orthopaedic services include clinical evaluation, minor procedures, physiotherapy guidance, and planning for surgical interventions when necessary.

Anaesthesia OPD services provided by us include pre-operative assessment and optimization of patients undergoing surgery, ensuring patient safety through detailed evaluation, risk stratification, and counseling, offering anaesthesia options, pain management services and post-operative follow-ups.

Paediatrics OPD service at our hospital is dedicated to the health and well-being of children from infancy to adolescence. Services include growth monitoring, immunization, nutritional counseling, and management of acute and chronic pediatric conditions, all delivered with compassionate care.

Our Dental OPD service is committed to providing high-quality, patient-centered oral healthcare in a comfortable and efficient setting. Our Dental OPD offers a wide range of dental treatments and preventive care including routine check-up, professional cleaning, restorative treatment, or a more specialized procedure tailored to individual needs. We use the latest techniques and technology to promote oral health, relieve discomfort, and restore smiles — all while minimizing wait times and maximizing patient satisfaction.

Our Radiology OPD service is the cornerstone of diagnostic support, offering a wide range of imaging services including X-rays, ultrasounds and antenatal anomaly scans. With a focus on accuracy and efficiency, the department aids in timely diagnosis and treatment planning across all specialties. Our radiologist works closely with clinical teams to provide expert interpretations, ensuring quality care through advanced imaging technology.

INFOGRAPHICS

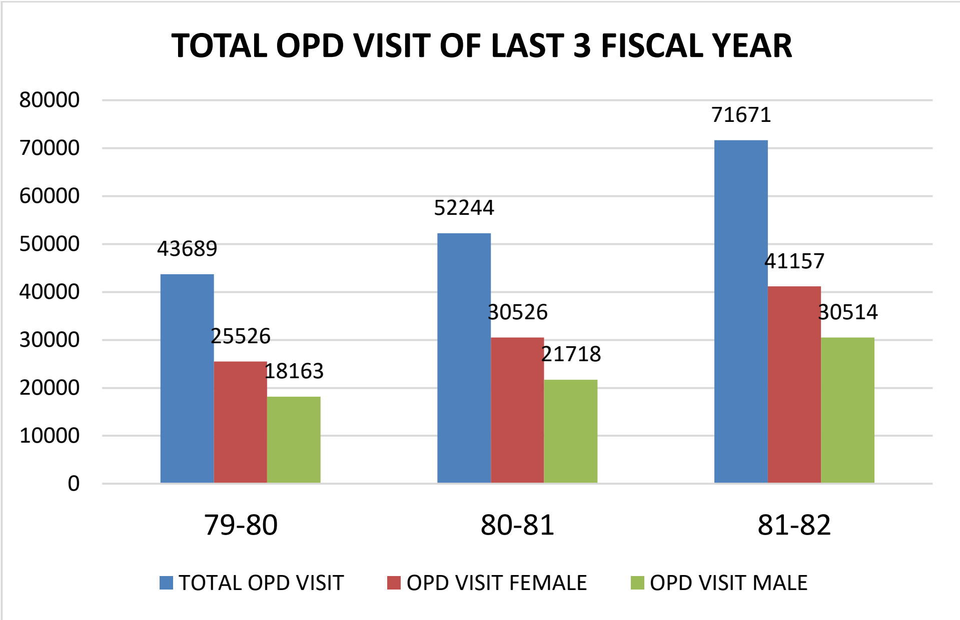

Chart no.1: Pattern of OPD visit of Last Three Fiscal Years 2079/80 -2081/82

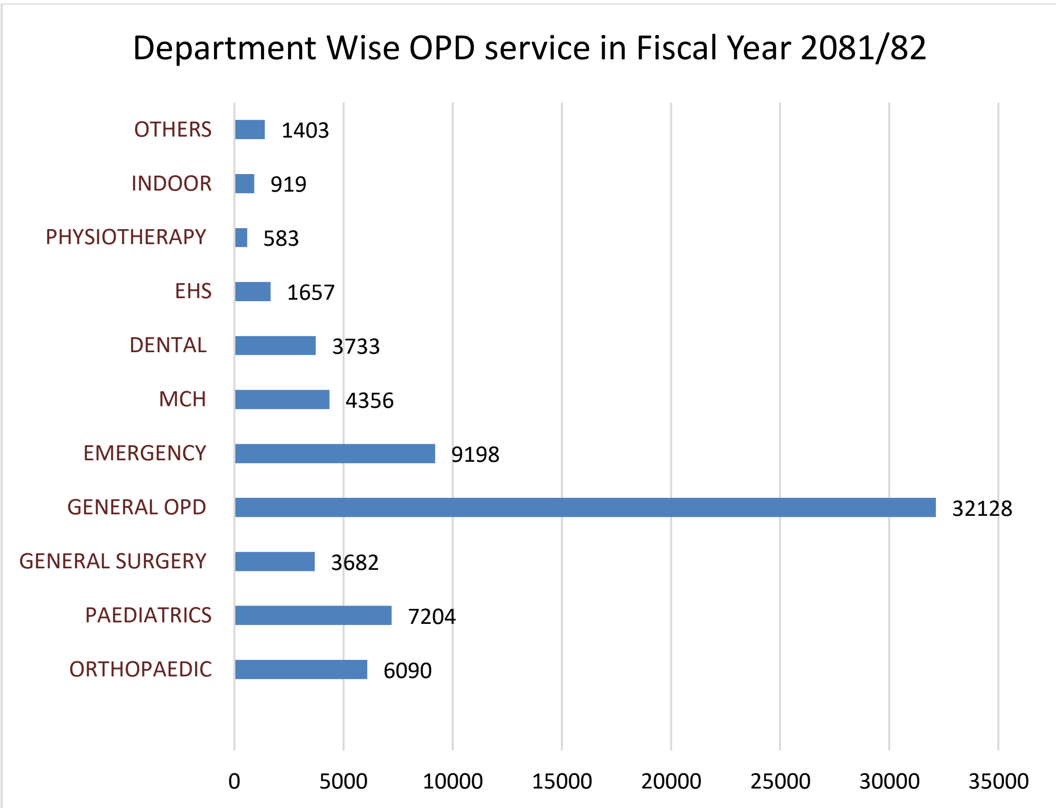

Chart no. 2: Department Wise OPD Service during FY 2081/82

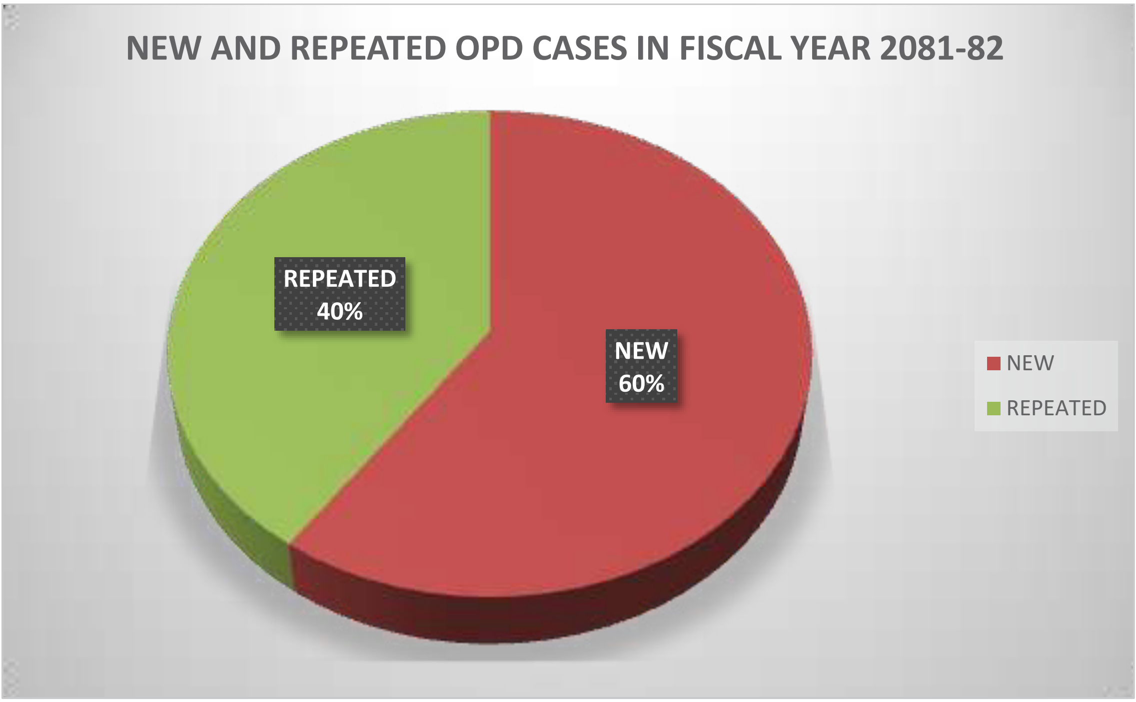

Chart no. 3: New and Repeated OPD Visits during FY 2081/82

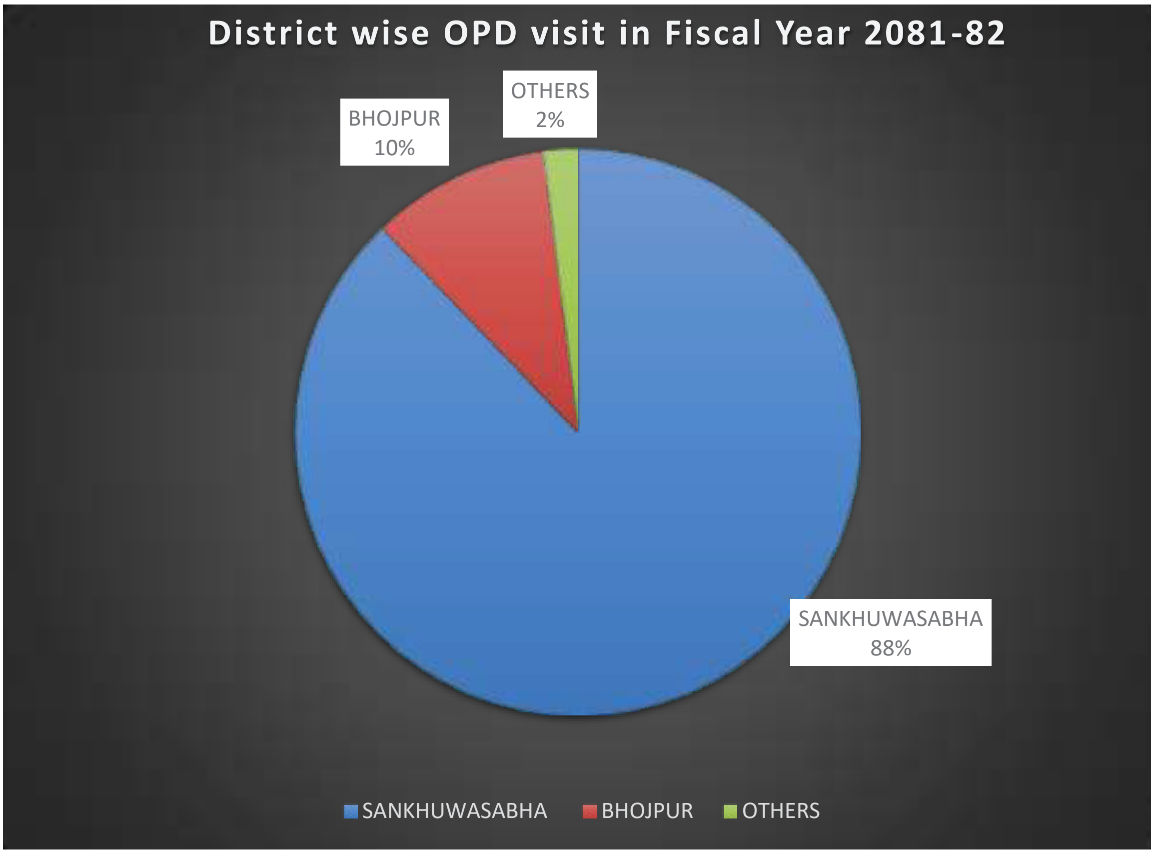

Chart no. 4: District Wise OPD Visits during FY 2081/82

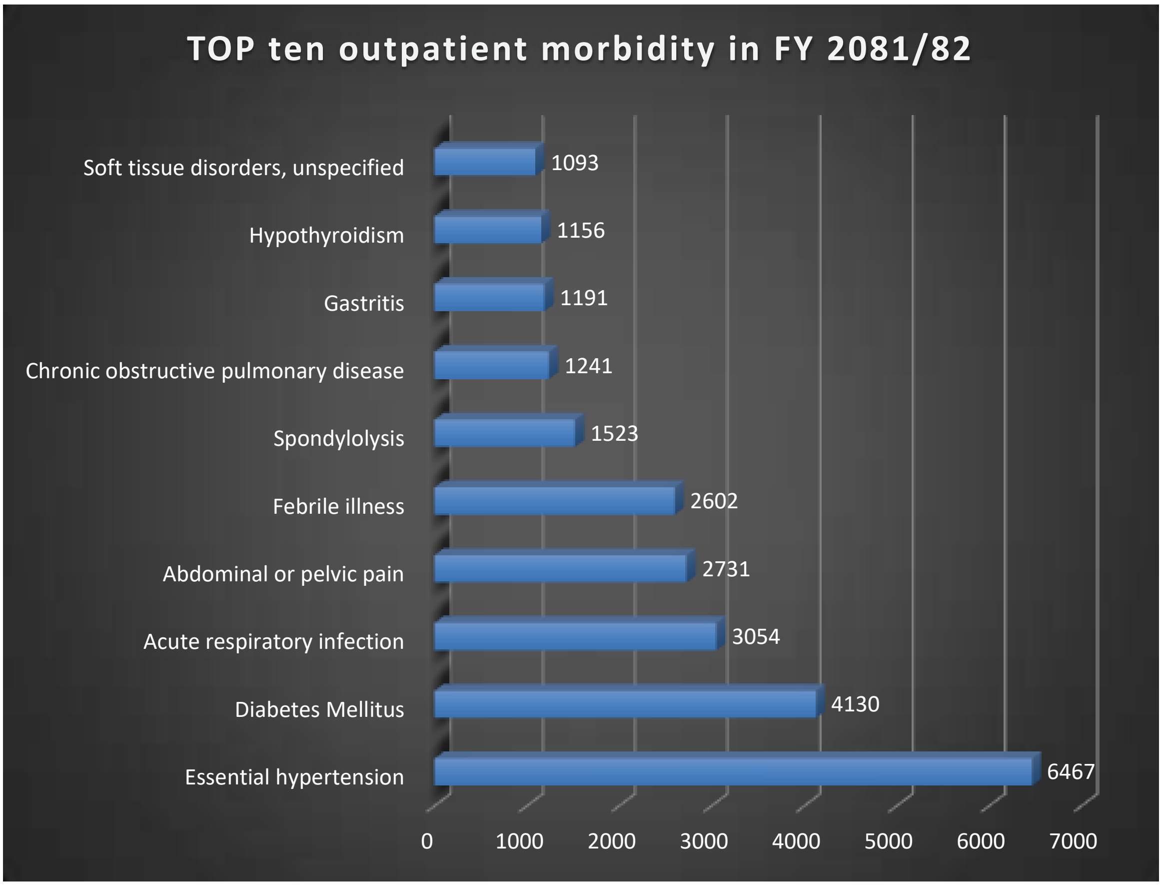

Chart no. 5: TOP ten outpatient morbidity in FY 2081/82

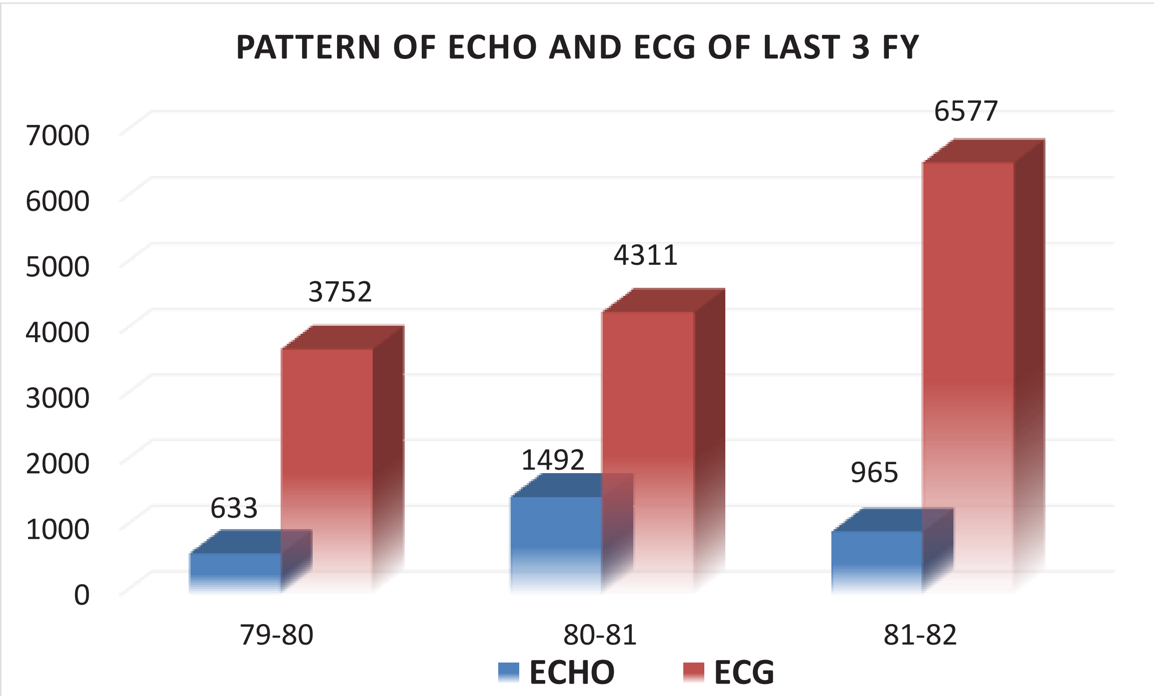

Chart no. 6 : Pattern on ECHO and ECG in the last 3 Fiscal Years 2079/80-2081/82

२.२ बालरोग तथा नवजात शिशू सेवा

राष्ट्रको स्वास्थ्य स्थिति मापन गर्न, त्यस देशको मातृ तथा शिशु मृत्युदर एक महत्त्वपूर्ण सूचक मानिन्छ। तसर्थ बाल स्वास्थ्य, देशको स्वास्थ्य प्रणालीको अति संवेदनशील तथा महत्त्वपूर्ण अंग हो । यदि अभिप्राय सहित यस संखुवासभा अस्पतालमा अरुण तेस्रो र अस्पताल व्यवस्थापन समितिको अमुर्त पुर्ण क्रियाशिलताका कारण आ.ब ७८/०७९ को तिहार अघिबाट बालरोग विशेषज्ञ सेवा सुरु भयो। यो संगै बाल स्वास्थ्यका धेरै चुनौतिहरु क्रमश निर्मुल हुदैं गएका छन्। सबै भन्दा पहिले

बालस्वास्थ्य भनेको “Adult Medicine" जस्तै डोज चाहिँ आधा गरे पुग्छ भन्ने धारणा आम जनसाधारणमा मात्र के, कतिपय स्वास्थ्यकर्मी मै रहेको थियो। त्यस भ्रमलाई चिर्दै हामीले बालबालिका विकासको विभिन्न चरणमा रहेको र तिनीहरुको Physiology भिन्न भएको र उपचार पनि भिन्न रुपमा गर्नु पर्ने कुरा केहि हदसम्म बुझाउन सफल भएका छौ। यो नै सबै भन्दा महत्वपुर्ण कदम मान्न सकिन्छ।

यति सफलताका बावजुत पनि अझै थुप्रै कुराहरु सम्पन्न गर्नुपर्ने छ । जस्तै:

- NICU/ICU सुविधा छुट्याउने
- बालरोग OPD मा Developmental Screening अर्थात् बच्चाको विकास उचित रुपमा भैरहेको छ कि छैन भन्ने प्रारम्भिक जांच
- मस्तिस्क पक्षघातको जनचेतना तथा सहयोग सेवा
- कुपोषण शिक्षा तथा सेवाको स्तरोन्नति
- औषधिको तर्कसंगत प्रयोग

माथि उल्लेखित मध्ये, औषधिको तर्क संगत प्रयोग चाँहि यथासिघ्र गर्नुपर्ने आवश्यक छ। विशेषगरि रुघाखोकी जुन चाँहि ९०% viral संक्रमण हुन्छ, त्यसको उपचारमा Antibiotic प्रयोग नगर्ने तथा खोकी कम गर्ने औषधिको अनावश्यक प्रयोगलाई घटाउनु पर्नेछ ।

संक्षेपमा यति छोटो अवधिमा हामीले यस अस्पतालमा नवजात शिशुका हकमा अति आवश्यक सेवा NICU पनि संचालन गर्न सफल भएका छौं। यो संगै कम तौल भएका तथा समय भन्दा अगावै जन्मेका (preterm baby) बच्चाहरुलाई उचित सहयोगी सेवा प्रदान गर्न सफल भएका छौं। त्यसैगरी भेन्टिलेटर सुविधा पनि सुरु भएका कारण अति सघन उपचार पनि सम्भव छ। आ.ब ०८०/८१ मा ३२५७ , आ.ब ०८१/८२ मा ७२०४ जना नवजात शिशु तथा बालबालिकाहरुले यो सेवा लिएका छन्।

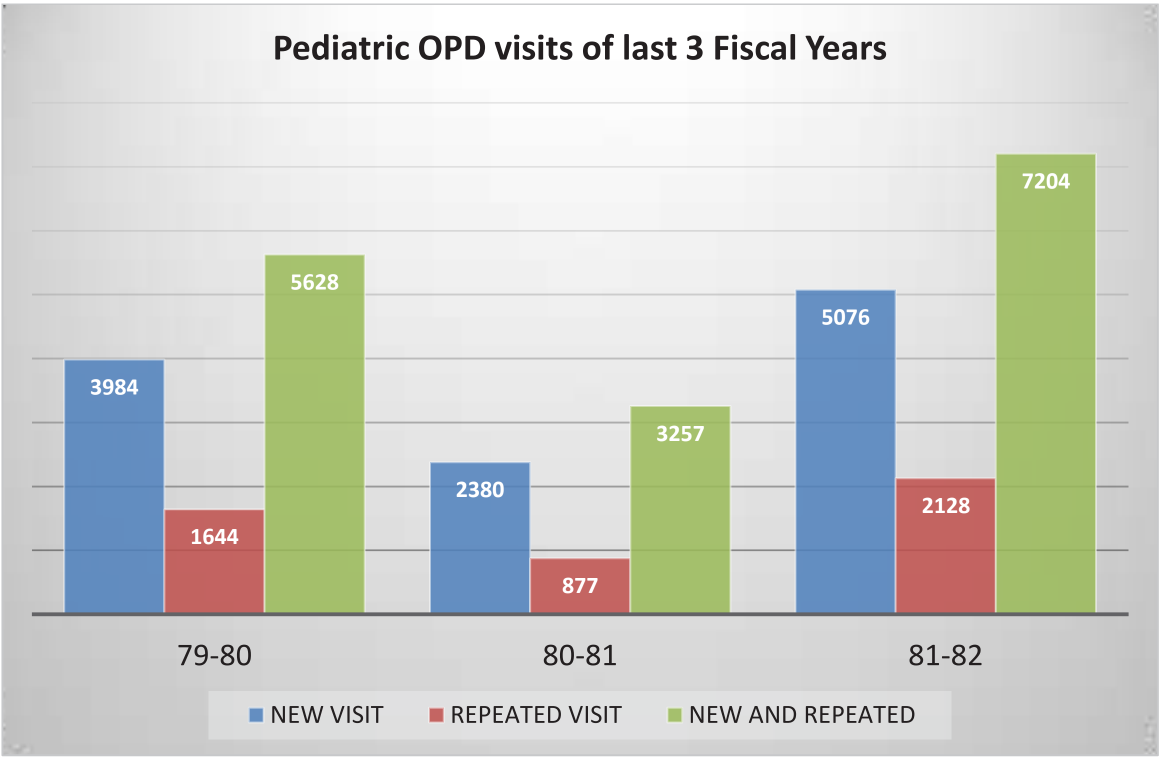

Chart no. 7: Pediatric OPD visits of last 3 FY 2079/80-2081/82

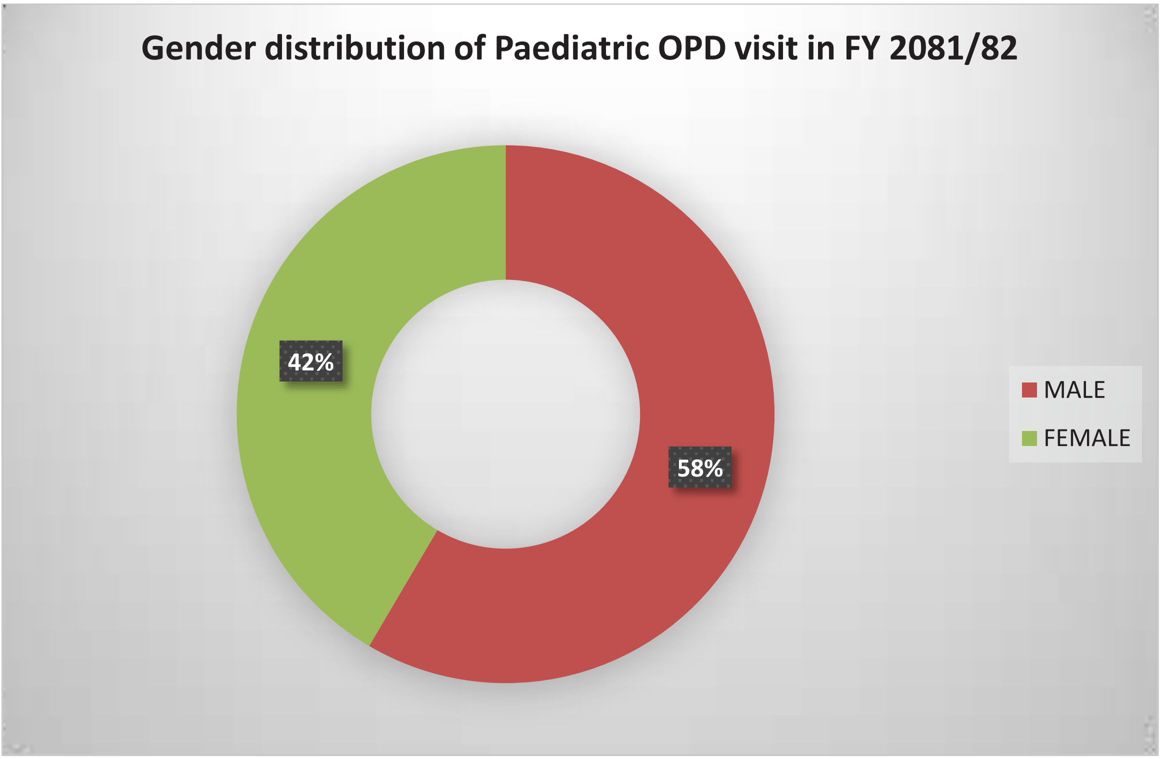

Chart no 8: Gender distribution of Paediatric OPD visit in FY 2081/82

२.३ हाडजोर्नी तथा नसा सेवा

जिल्ला अस्पताल संखुवासभामा सेवामा विस्तार गर्ने क्रममा आ.व. २०७८-७९ बाट हाडजोर्नी तथा नसा रोग सेवा विशेषज्ञ चिकित्सकद्वारा सुरु भएको छ। हाल यस विभागबाट सम्पुर्ण संखुवासभा जिल्लावासी लगायत भोजपुर जिल्लाको उत्तरी भेगको बासिन्दाहरुले सेवाको फाइदा उठाइरहेका छन्। दैनिक ३० भन्दा बढी बिरामीहरुलाई ओ.पी.डी. मा सेवा उपलब्ध भई रहेको छ भने चौबिसै घण्टा Emergency सेवा पनि प्रदान भई रहेको छ। हाडजोर्नीको शल्यक्रिया सुरु भएसंगै बिरामीहरुले शल्याक्रियाकै लागि मात्र भनि जिल्ला बाहिर धाउनुपर्ने समस्याबाट मुक्त भएका छन्।

ठूला तथा साना शल्यक्रिया गरेर हाल मासिक २० देखि ४० वटा शल्यक्रिया भई रहेको छ। एक जना हाडजोर्नी तथा नसा रोग चिकित्सकको दरबन्दी भएता पनि स्वीकृत दरबन्दी पुर्ण नभएको करणले अरुण तेस्रो जलबिद्युतको सहयोगमा पद पूर्ति गरी हाडजोर्नीको विशेषज्ञ सेवा सुचारु भई राखेको छ।यस विभागमा हाडजोर्नी तथा नसा रोग विशेषज्ञ डा. निरन्जन परियार र कार्यालय सहयोगी तिर्थ मगर हुनुहुन्छ ।

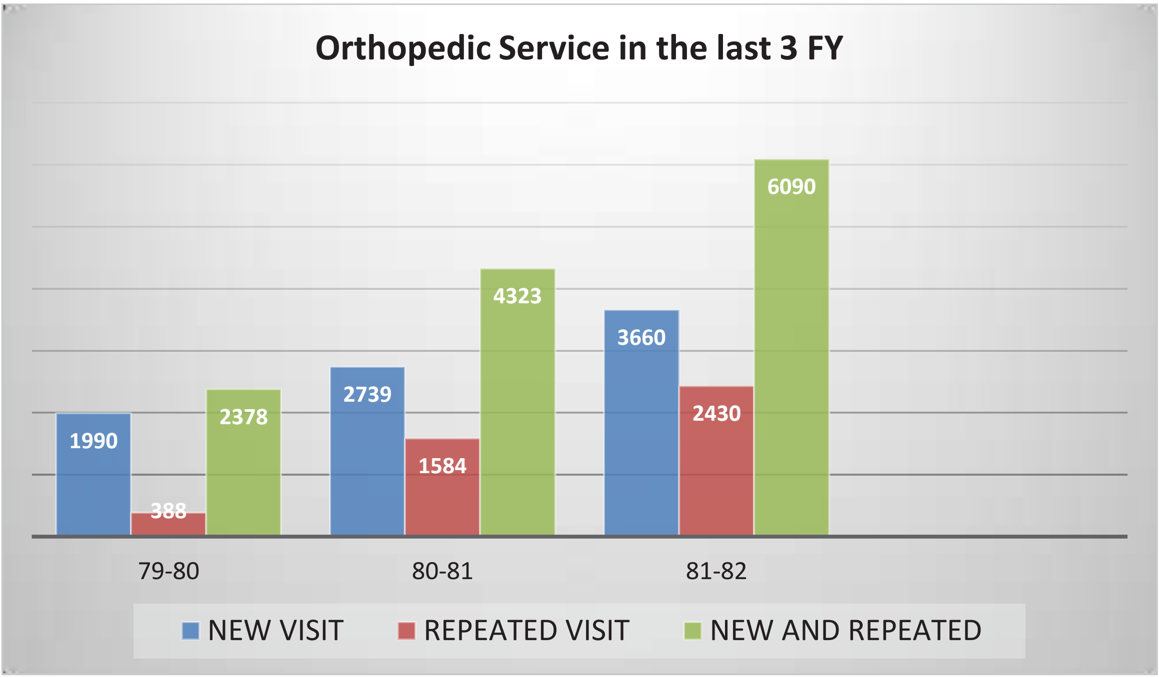

Chart no. 9: Orthopedic Service in the last 3 FY

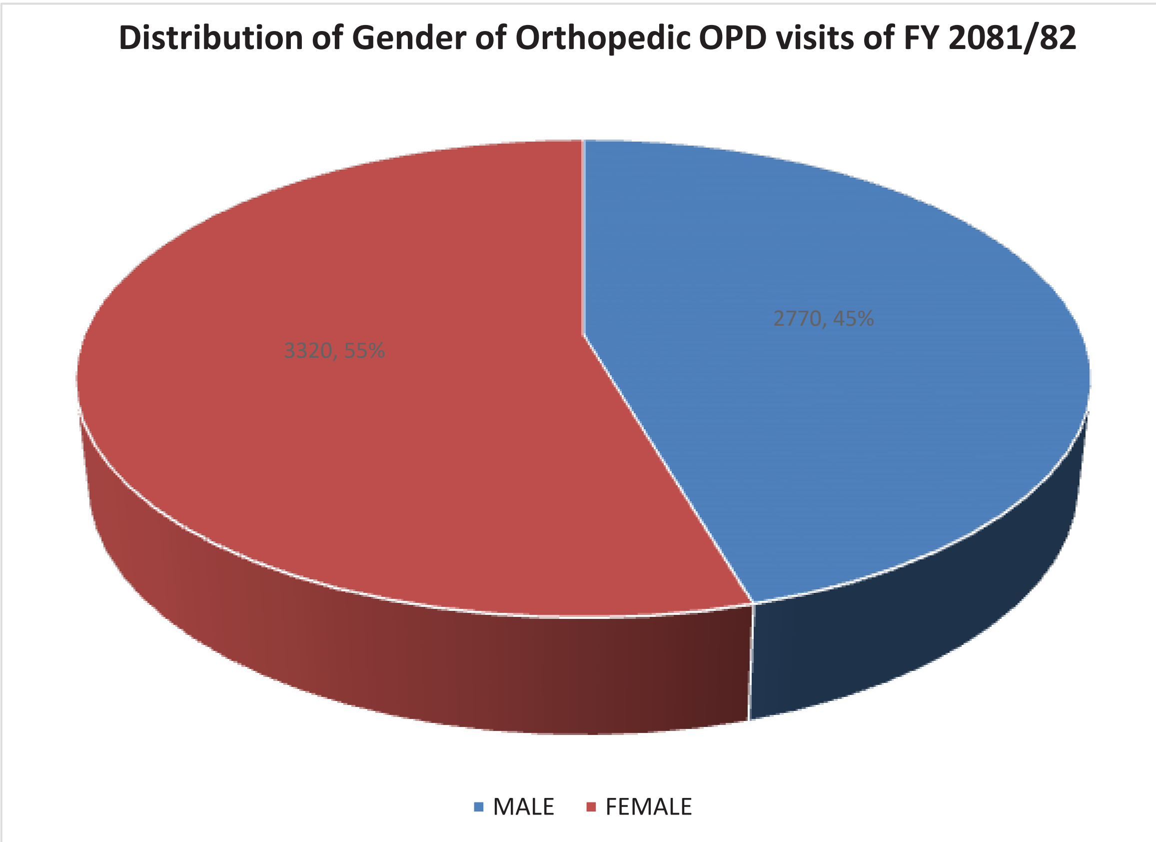

Chart no. 10: Distribution of Gender of Orthopedic OPD visits of FY 2081/82

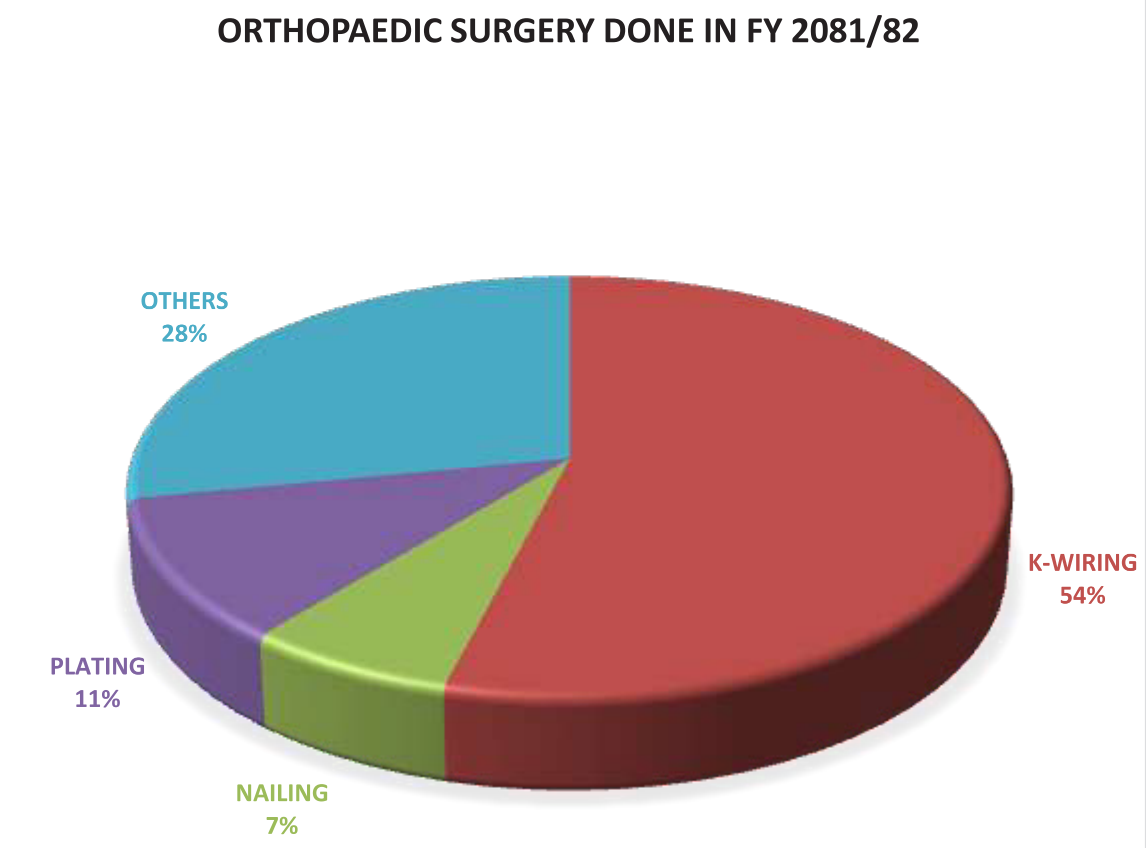

Chart No. 11: Orthopaedic surgery done in FY 2081/82

२.४ सामान्य सर्जरी सेवा

The department routinely performs procedure like appendectomy, herniotomy, hernia repair, hydrocele, circumcision, excision biopsy, tendon repair, skin graft, and hemorrhoidectomy. We have been able to diagnose and effectively treat malignancy as well.

The Surgery Department at District Hospital Sankhuwasabha in the rural setting is dedicated to providing a wide range of surgical services in a homely and supportive environment. Despite its location and constrained resources, the department is able to provided indoor, outdoor, endoscopic and surgical (elective and emergency) services.

Our team consists of one anesthesiologist (government scholarship bond), two anesthesia assistant (NSI), two surgeons (government reviving the surgical service). We have OT trained sisters (indoor) and one attendant regularly adding to our job. We also have an equipped ICU with a great team providing quality care.

General Surgery Procedures: Our skilled surgical team in Hospital excels in management of patients as required as well as performing essential general surgery procedures in a resource limited setting. These include laparotomy, a surgical method involving an incision in the abdominal wall to treat various abdominal conditions.

We have been providing surgical OPD service six days a week. We have provided outdoor services to 1800+ patients, performed 278 surgeries which includes 66 major surgeries.

In conclusion, the Surgery Department in our hospital provides a comprehensive range of surgical services. Despite its rural setting, the department maintains a homely and supportive environment for its team members and patients. The Surgery Department takes pride in fostering a homely and welcoming environment for its team and patients. The hospital's close-knit community and supportive staff create a comfortable atmosphere, encouraging surgeons to deliver their best work and build strong relationships with their patients. We are equipped with basic instruments sufficient to carry out regular

general surgical procedures. Despite of it, we are not able to provide our full range of services due to logistical, diagnostic and physical constraints, but have plans to extend basic urological, laparoscopic and vascular services.

Table:1 General Surgery Done in last FY 2081/82	
General Surgery	No of Surgery
Appendectomy	31
Cholecystectomy	0
Hernia Repair	35
Hydrocele	3
Haemorroid Correction	0
Laparatomy	0
Nephrolithotomy	0
Others - General Surgery	209
Total General Surgeries	**278**

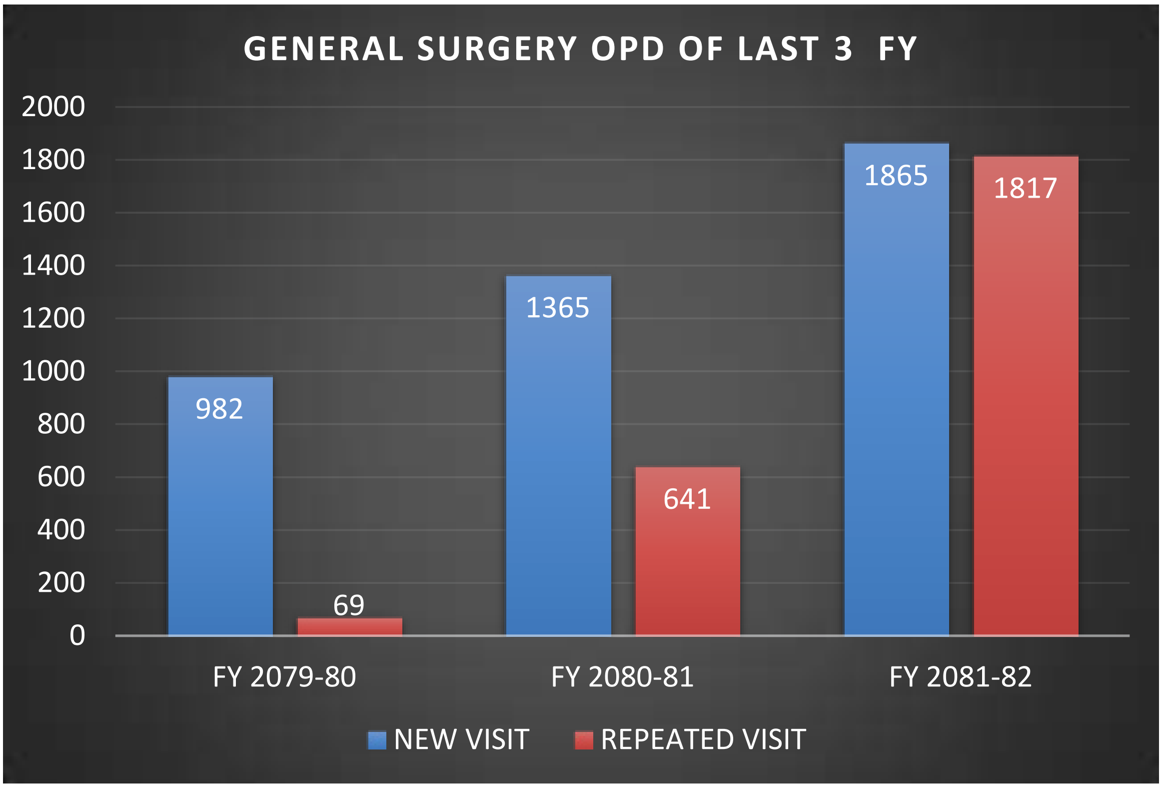

Chart no. 12: General Surgery OPD of last 3 Fiscal Year 2079/80-2081/82

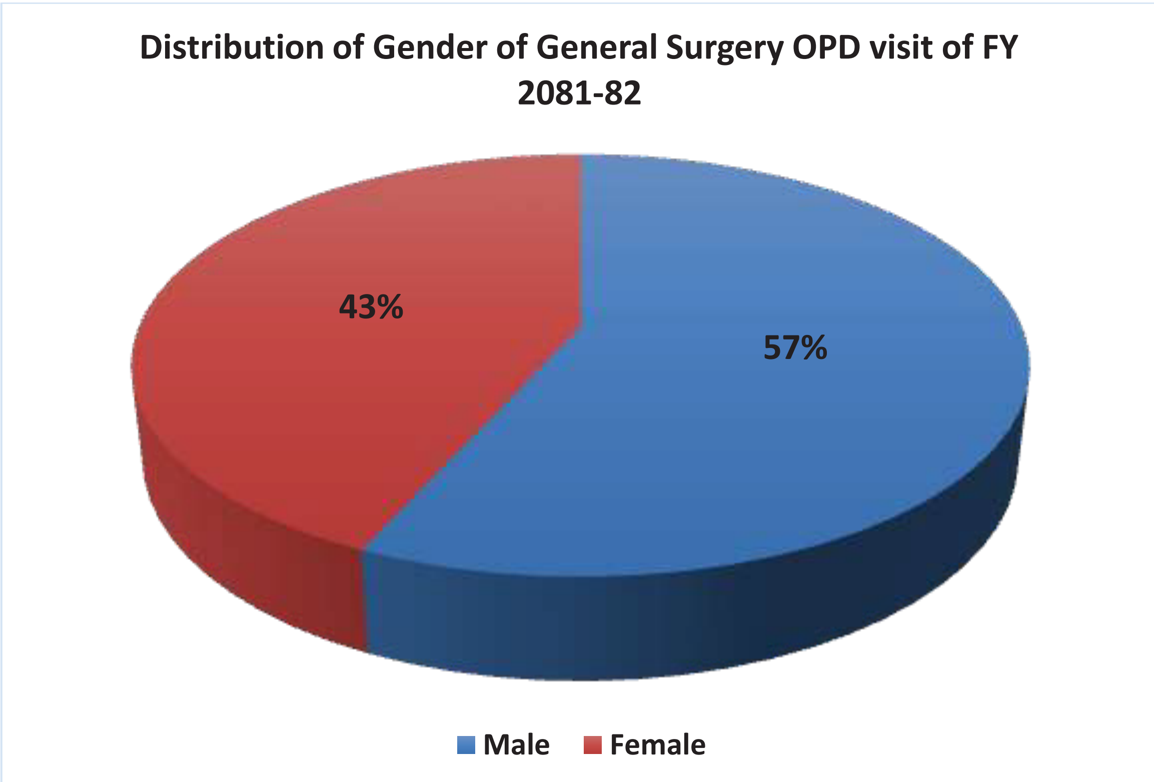

Chart no. 13: Distribution of Gender of General Surgery OPD Visits of FY 2081/82

२.५ एनेस्थेसिया तथा सघन उपचार सेवा

संखुवासभा जिल्लाको एकमात्र रेफरल सेन्टरको भूमिका निर्वाह गरिरहेको यस अस्पतालले सेवा विस्तार गर्ने क्रममा वि सं २०८० देखि विशेषज्ञ चिकित्सकद्वारा Anaesthesiology, Intensive Care and Pain Medicine विभागको स्थापना भएको थियो। यस विभागको माध्यमबाट धेरै जना बिरामीहरुलाई शल्यक्रियामा पुर्ण वा अर्धबेहोस बनाई, दुखाई हुन नदिई शल्यचिकित्सक तथा बिरामी दुवैलाई सहज भएको छ। Caesarean section, orthopaedic surgery र अरु minor surgery हरुमा यस विभागले बिरामीको स्वास्थ्य अवस्था हेरी विभिन्न प्रकारको एनेस्थेसिया दिई शल्यक्रिया सफल पार्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ। शल्यक्रियामा बिरामीहरु तथा सर्जनलाई सहज बनाउन एनेस्थेसिया विभागमा एनेस्थेसियोलोजिष्ट डा. (Government scholarship bond), एनेस्थेसिया सहायक Kamal Raj Oli र Saranga Limbu हुनुहुन्छ ।

Table 2: Anaesthesia services provided in the last fiscal year 2081/82

Sub arachnoid block	438
Regional anaesthesia	319
IVA	146
General anaesthesia	3
Total	**906**

सघन उपचार सेवा- ICU

निश्चित स्रोत, साधन र स्थानको बावजुत पनि हाल यस संखुवासभा जिल्ला अस्पतालमा 2 Adult ICU bed, 2 Paediatric ICU, 2 NICU bed र १ Isolation bed गरी कुल ७ बेडको ICU सञ्चालन भइरहेको छ। यहाँको स्रोत साधन र मानव शक्तिले भ्याएसम्म जटिल बिरामीहरुलाई ICU सेवाको लागि तराई, काठमाडौ धाउनु पर्ने बाध्यता कम भएको छ। आई.सी.यू. तथा NICU/SNCU मा Dr. Priyanka Dahal Dr. Manoj Dhamala, Dr. Shanti Siwakoti ,Dr Rajkumar Nepal र Critical Care ट्रेनिङ प्राप्त नर्सहरुको टिमले सेवा प्रदान गरिरहेको छ।

२.६ मुख तथा दन्तरोग सेवा

District hospital Sankhuwasabha is one of the best government hospitals of Koshi Province. The dental department of this hospital extends our gratitude and felicitation to all the staff of this hospital. Though this hospital was established in 2033 B.S., Dental Services began only 8 years ago. Services provided in the initial days were limited due to lack of proper infrastructure and manpower. People at that time were also unaware about this service. But, in recent days, Dental OPD is well equipped with two dental chairs, ultrasonic scaler, endomotor, micromotor, etc. with a good environment to work with.

The dental department would like to thank our Medical Superintendent and the Chairperson of the hospital management committee for providing all the necessities and believing in us. Our patients seem very happy with the services provided by this department. This hospital is now becoming the center for treating patients with dental issues across Sankhuwasabha as well as neighbouring district Bhojpur.

With the formulation of insurance policy by the government, we have been able to provide dental service to a lot of patients with minimal cost. The patient flow has remarkably increased with an average count of 20-25 per day.

Despite having limited resources in this rural setting, we have been providing various elective dental procedures like extraction of mobile, grossly decayed tooth, preventive and conservative approach for filling and restoration of carious teeth, RCT, periodontal scaling as well as paediatric dental procedures . Our dental team has also been providing emergency oral and maxillofacial

trauma cases management. Our dental service has been benefitted with the availability of X-ray (IOPA), which has helped us in making the final diagnosis, and choosing the best treatment option for the patient.

Recently our dental service has been extended with prosthodontics service which includes Removable Partial Denture, Complete Denture and Fixed Partial Denture.

INFOGRAPHICS

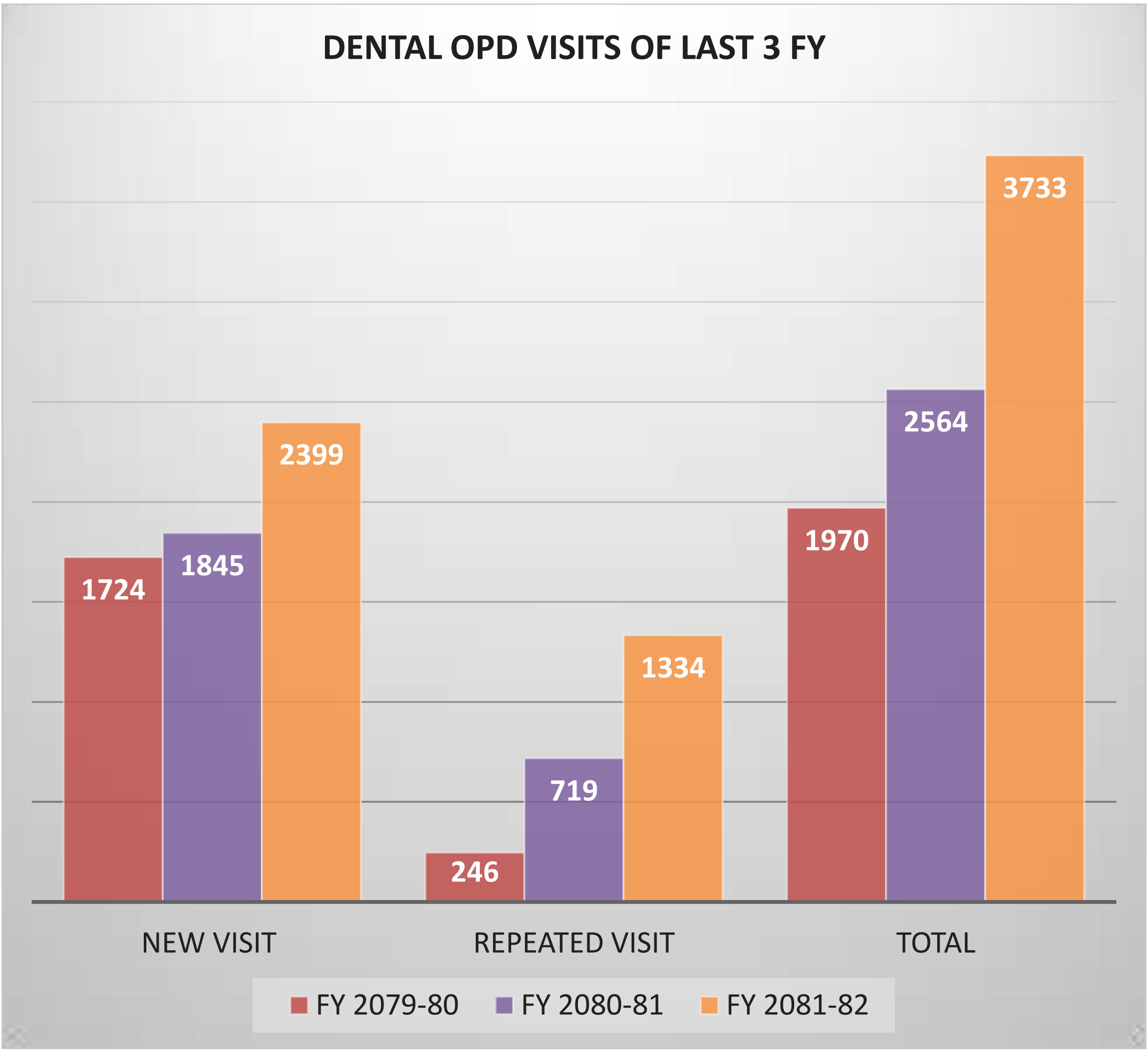

Chart no. 14: Dental OPD visits of last 3 Fiscal Years 2079/80-2081/82

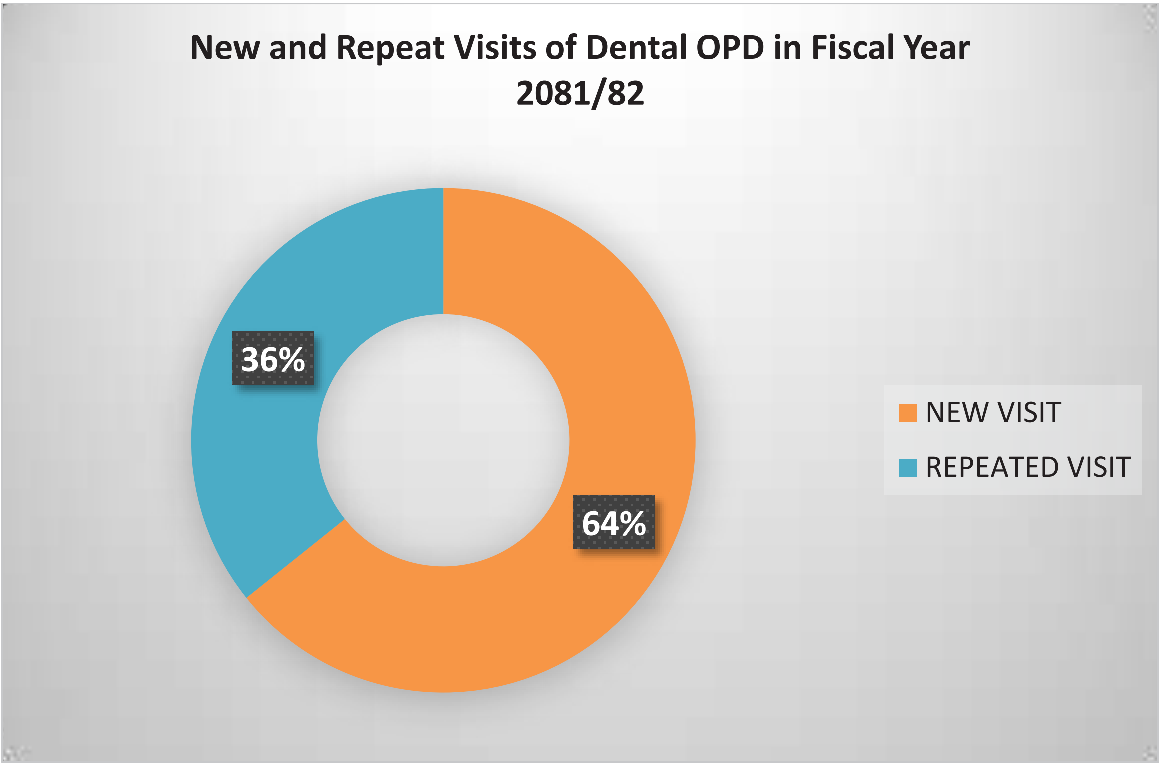

Chart no. 15: New and Repeated Visits of Dental OPD in FY 2081/82

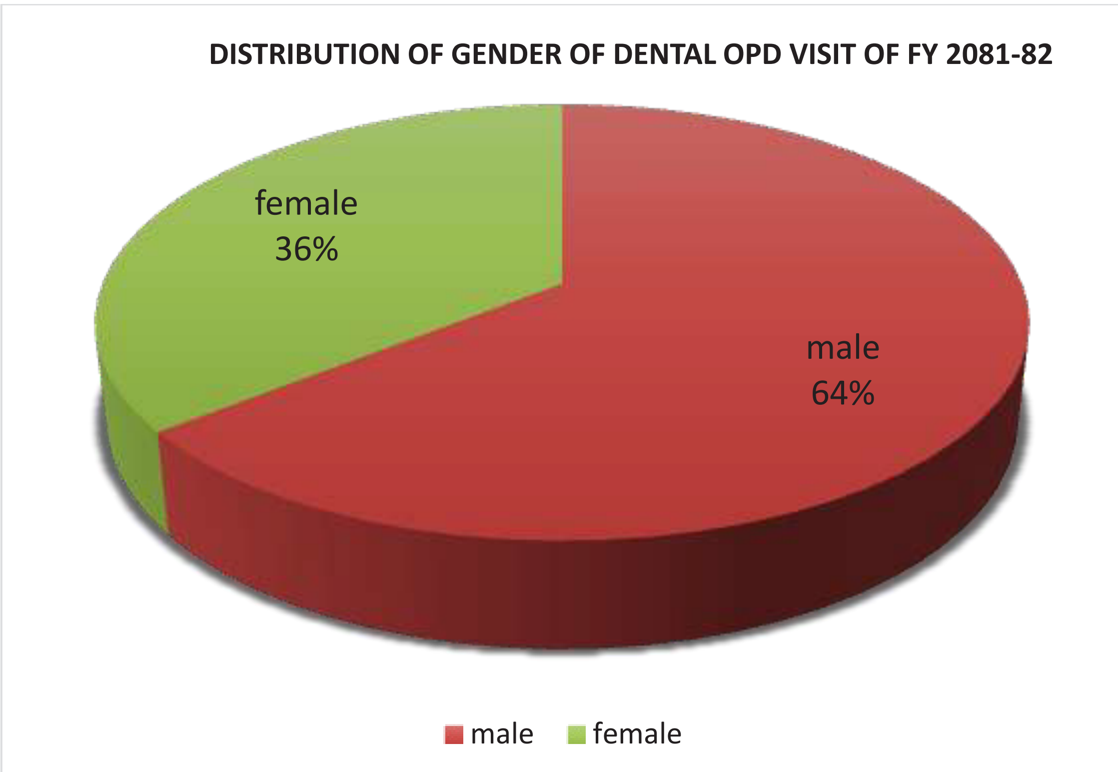

Chart no. 16: Distribution of Gender of Dental OPD visits of FY 2081/82

२.७ आकस्मिक सेवा

राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त हुने र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित गरिने छैन भन्ने मान्यता अनुसार स्थापना भएको आकस्मिक सेवा जिल्ला अस्पताल संखुवासभामा अस्पतालको स्थापनाकाल देखिनै हालसम्म अनवरत रुपमा सञ्चालनमा रहेको छ ।

यस शाखामा १३ जना पारामेडिक्स, १ जना नर्सिङ्ग तथा ४ जना कार्यालय सहयोगी गरी जम्मा १८ जना जनशक्तिबाट सेवा दिईरहेको अवस्था छ ।

हालै यस अस्पतालको नवनिर्मित ५० शैयाको अस्पताल हस्तान्तरण भएको र ६ बेड भएको रेड जोनको बेड संख्या सहित १६ बेड संख्या संचालनमा रहेको साथै १ माईनर शल्यक्रिया कक्ष समेत रहेको छ।

आकस्मिक विभागलाई समय सापेक्ष विकास गर्दै लाने र सेवाग्राहीलाई गुणस्तरीय आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा दिने उदेश्यका साथ अत्याधुनिक औजार उपकरण Patient Monitor, Suction Machine, ABG Machine, Defibrillator, Oxygen Concentrator, ECG machine आदिको व्यवस्थापन गरी सेवा दिईरहेको छ। आकस्मिक विभागको सबै बेडहरुमा अक्सिजन पाईपलाईनको व्यवस्था शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था महिला पुरुष तथा फरक क्षमता भएका

बिरामीको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालयको व्यवस्था बिरामीको गोपनियता कायम गर्न स्क्रिन पार्टेशन गरिएको सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट हेर्दा २४ सै घण्टा निगरानी गर्न सि सि टिभीको व्यवस्था आकस्मिक आलार्म तथा अन्य विभागसँग समन्वयन गर्न ईन्टरकमको समेत जडान भै चालु अवस्थामा रहेको छ।यस अस्पतालको आकस्मिक विभागमा विभिन्न प्रकारको विपदको समयमा समेत सहज र गुणस्तरिय सेवा संचालन गर्ने विपद व्यवस्थापन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिएको छ

साथै विपतको समयमा एकै पटक ७० जना भन्दा बढी बिरामीलाई सेवा दिन आवश्यक औषधी तथा उपचारजन्य सामाग्रीको मोज्दात औजार उपकरणको व्यवस्था अन्य आवश्यक सामाग्रीको समेत व्यवस्थापन गरिएको छ।यस अस्पतालको आकस्मिक विभागबाट आ.ब. २०७९/८० मा ७८७२, २०८०/८१ मा ९६९८ र २०८१/८२ मा ९१९८ सेवा लिने सेवाग्राहीको संख्या रहेको छ। जसमा पुरुष ४८३३ र महिला ४३६५ रहेका छन्। यस विभागबाट दैनिक २५ जना नयाँ बिरामीको परिक्षण निदान उपचार तथा परामर्श सेवा प्रदान गरिदै आएको छ। साथै आकस्मिक विभागमा प्रत्येक अर्धवार्षिक रुपमा गरिने न्युनतम सेवा मापदण्डको लेखाजोखामा क्रमश बृद्धी हुदै गएको र यसलाई बृद्धी गर्दै ९५ प्रतिशत भन्दा बढी अंक प्राप्त गर्ने लक्ष्य रहेको छ।

जिल्ला अस्पतालको आकस्मिक शाखाबाट प्रदान गरिने सेवामा एकरुपता कायम गर्न नेपाल सरकारबाट जारी गरिएको उपचार प्रोटोकल र यस अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सकहरुको टिमद्वारा निर्माण गरिएको उपचार प्रोटोकल निर्माण गरि लागु गरिएको अवस्था छ । साथै यस शाखाबाट प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, छरितो र गुणस्तरीय बनाउन विहान र बेलुका २ पटक विषेशज्ञ चिकित्सक सहितको टिमबाट राउण्ड गर्ने र जुनसुकै बेला OnCall मेडिकल अफिसरसँग आकस्मिक कक्षको सिधा सम्पर्क हुने गरी छुट्टै मोवाईल नं. र म्यासेन्जर ग्रुप निर्माण गरी प्रयोगमा ल्याएको छ। यस शाखाबाट प्रदान गरिएका सेवालाई इलेक्ट्रोनिक मेडिकल रेकर्ड सिस्टममा प्रविष्ट गरिएको छ ।

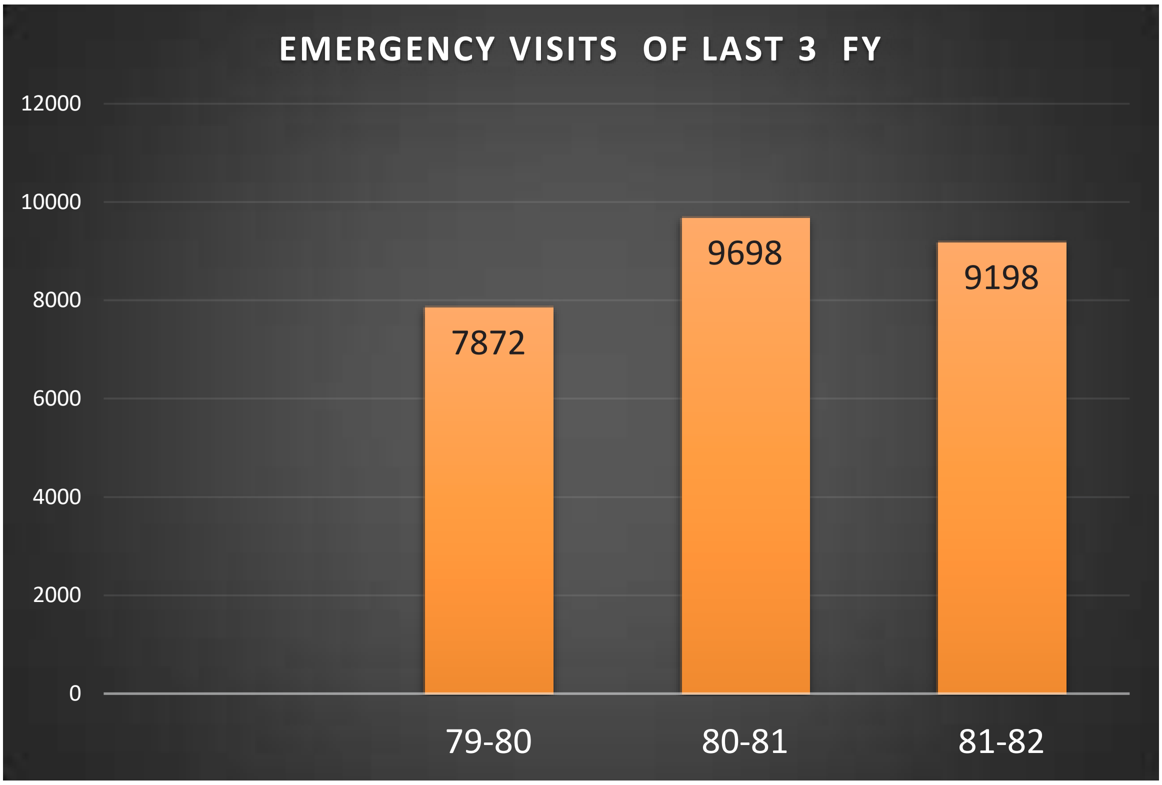

Chart no. 17: Pattern of Emergency Service of last three FY 2079/80-2081/82

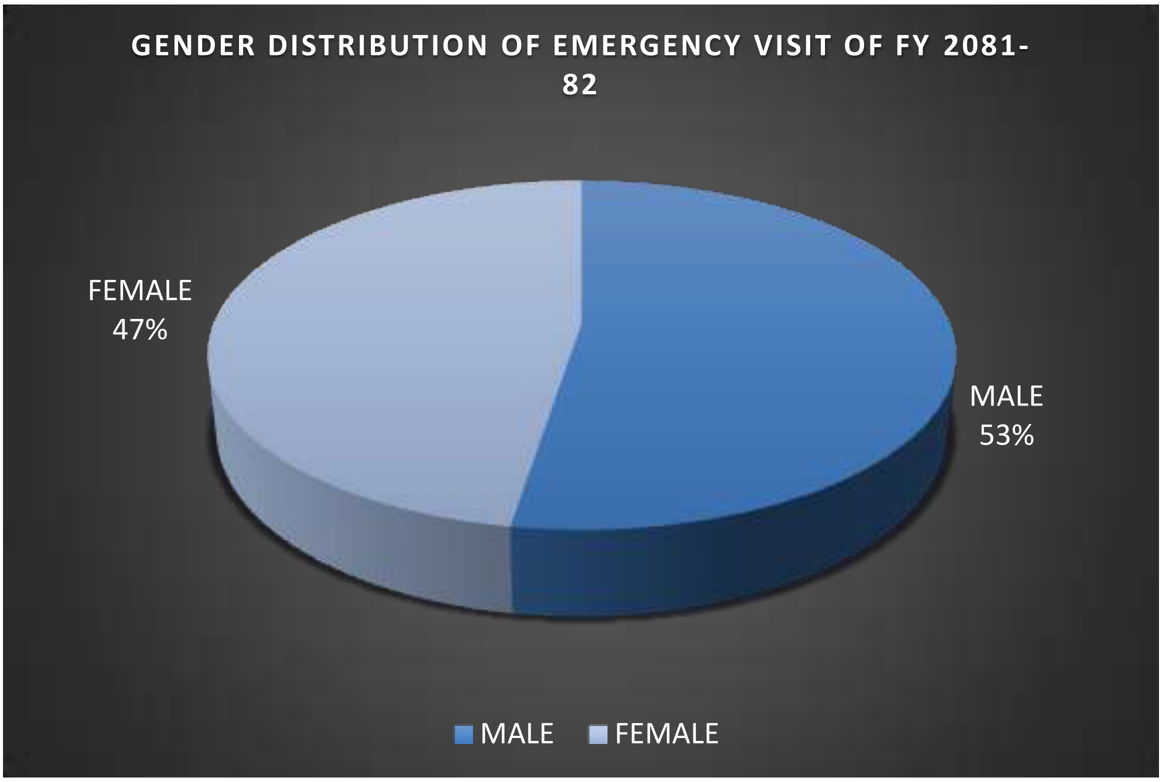

Chart no.18: Emergency Visits According to Gender distribution in FY 2081/82

२.८ अन्तरङ्ग सेवा

सुरुवाती चरणमा यस अन्तरंग कक्षमा सामान्य प्रकारका बिरामी भर्ना तथा सामान्य प्रशिक्षण सेवा मात्र प्रदान गरिदै आइरहेकोमा विक्रम संवत् २०६२ सालदेखि निशुल्क यातायात खर्च सहितको प्रसुति सेवा लागू भए पश्चात सेवाग्राहीको संख्या उल्लेखनीय रुपमा वृद्धि भएको छ । संखुवासभा जिल्लाका विभिन्न पालिकाहरु सहित भोजपुर जिल्लाका बिरामीहरूको पनि उपचार केन्द्र रहेको यस अस्पतालमा विक्रम संवत् २०६६ सालदेखि निःशुल्क शल्यक्रियाद्वारा प्रसूति सेवा प्रदान गर्न थालिएको हो ।

यस अस्पतालले आफ्नो स्थापनाकाल देखि १५ बेड क्षमताको विभिन्न सेवाहरु दिदै आएको र वि सं २०७४ सालमा ५० बेड क्षमता भएको यस अस्पतालमा अन्तरंग विभाग अन्तर्गत प्रसुती वार्ड मा १२ जना, सघन उपचार कक्षमा ७ जना, जेनरल वार्डमा ९ जना र शल्यक्रिया कक्षमा २ जना गरि ३० जना नर्सिङ कर्मचारीहरु सेवारत छन्

पुरानो भवनमा सबै अन्तरंग विभागलाइ एकै स्थान र एकै व्यक्ति बाट संचालित झन्झटिलो व्यवस्थापन प्रक्रियालाई हटाउदै सबै विभागको व्यवस्थापन चुस्त दुरुस्त होस् भन्ने उदेश्य राखी प्रशासनबाट मेट्रोन को जिम्मेवारी प्रदान गरि मेट्रोन को नेतृत्वमा अन्तरंग बिभाग अन्तर्गतको सम्पूर्ण वार्डमा विभागीय नर्सिङ्ग प्रमुख तोकी गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नको लागि यो विभागले महत्पवपुर्ण भूमिका खेलेको छ ।

समयक्रम संगै यस अस्पतालको क्षमता वृद्धि भई वि.सं. २०७४ देखि ५० वेड भएको छ भने सेवा सुविधामा पनि निकै परिवर्तन भएको छ । एक नर्सिङ अधिकृत, छ स्टाफ नर्स र छ अ.न.मी को दरबन्दी भएता पनि स्वीकृत दरबन्दी पूर्ण नभएको कारणले विभिन्न कार्यक्रमहरूबाट करारमा नर्सिङ कर्मचारीहरू (स्टाफ नर्स, अ.न.मी) पदपूर्ति गरि सेवा सुचारु भइरहेको छ।

सुरुमा CEONC (Comprehensive Emergency Obstetric & Neonatal Care) सेवाको लागि नेपाल सरकारबाट बजेट विनियोजन भई कर्मचारीहरु (Doctor/ Surgeon, Nurse, Anaesthesia Assistant) करारमा लिएर सेवा प्रदान गर्दै आइरहेकोमा हाल NSI (Nick Simons Institute) ले MDGP, MO, SN, AA, & BMET गरी ६ जना कर्मचारीहरु प्रदान गरेकोले CEONC सेवा निरन्तर रुपमा वर्षै भरी सञ्चालनमा रहेको छ। त्यसैगरी 12 हप्तासम्म सुरक्षित गर्भपतन सेवा पनि यस अस्पतालले प्रदान गर्दै आएको छ र वि. सं. २०७३ सालदेखि यो सेवा पनि निःशुल्क प्रदान गरिँदै आएको छ।

वि.सं. २०७६ चैत महिनादेखि सुरु भएको कोभिड संक्रमणको विश्वव्यापी महामारीमा यस अस्पतालले १२० वेड क्षमताको आइसोलेसन वार्ड निर्माण गरी सेवा प्रदान गरेको समयमा नर्सिङ कर्मचारीहरुले अहोरात्र खटि COVID संक्रमण बिरामीहरुलाई उपचार तथा प्रसुति सेवा प्रदान गरेका थिए। उक्त समयमा यस अस्पतालका अरुण तेस्रो हाइड्रोपावरबाट भेन्टिलेटर तथा अन्य आवश्यक औषधि, औजार /उपकरणहरु साथै विभिन्न गैरसरकारी संस्था (NSI, One Heart World-wide, Redcross, Sodec, CUNINA) हरुले पनि सहयोग गरेका थिए ।

यस अस्पतालमा वि. सं. २०७८ साल देखि २ वेड क्षमताको ICU र २ बेड क्षमताको NICU सञ्चालनमा रहेकोमा हालै नवनिर्मित भवनमा सेवा बिस्तार भई २ बेड क्षमताको Adult ICU, २

बेड क्षमताको PICU, २ बेड क्षमताको NICU र १ बेड क्षमताको Isolation गरी जम्मा ७ बेड क्षमताको सदन उपचार कक्ष संचालनमा आएको छ, जसको कारणले जटिल प्रकारका बिरामीहरुले पनि सेवा पाइरहेका छन् र अन्यत्र प्रेषण गर्ने क्रम कम भएको छ।

आ.व. २०७८/७९ देखि आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत प्रसुती प्रशिक्षालयको पनि व्यवस्था गरिएको छ र हाल यसको क्षमता ५ वेड को रहेको छ। त्यसैगरी MCH Clinic बाट निरन्तर रुपमा Visual inspection of the cervix with acetic acid (VIA) जाँच पनि नर्सिङ कर्मचारीहरुद्वारा भइरहेको छ ।

२०८२ अषाढ ९ गते हस्तान्तरण पश्चात आ व २०८२/८३ को श्रावण १२ गतेबाट नवनिर्मित भवनबाट २८ बेड क्षमताको जेनरल वार्ड संचालन छ जसमा Male-8, Female-8, Paedriatric-4, Burn-2 , Geriatric-2 , Tropical Disease-2 , Cabin-2 रहेको छ।

तालिमको व्यवस्था:

अस्पतालमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको आधारमा नर्सिङ कर्मचारीहरुले निम्न लिखित विभिन्न प्रकारका तालिम प्राप्त गरेका छन्।

Table 3.: Total training received by medical personnels

तालिम	संख्या
SBA	9
OTTM	7
SAS(MA/MVA)	5
Critical care training	3
Psychosocial counseling	0
Onsite coaching & mentoring (SBA)	7
Infection prevention	सबै
OCMC	2

तालिम	संख्या
Geriatric nursing	1
SNCU	1
IUCD insertion & removal	3
Implant insertion & removal	4
PPH management (virtual)	7
COVID management (virtual)	5
MNH Mentorship	2
Palliative care	1

यस अस्पतालको अन्तरंग बिभाग अन्तर्गत निम्न सेवाहरु रहेका छन्

- बिरामी भर्ना
- प्रसुती सेवा
- सुरक्षित गर्भपतन
- शल्यक्रियाद्वारा प्रसुती सेवा
- ICU /NICU/SNCU
- OCMC सेवा
- MCH सेवा

बेड संख्या निम्नानुसार छन्

- General bed -28
- Ob-gyn -12
- ICU-7
- SNCU-4
- Post-up- 4

अवसर तथा चुनौतिहरु:

१५ बेड क्षमताबाट ५० बेड क्षमतामा स्तरवृद्धि पश्चात विभिन्न प्रकारका विशिष्टिकृत सेवाहरु प्रदान गर्दा नर्सिङ कर्मचारीहरुमा ज्ञान, सीप, र क्षमतामा अभिव्रिधि भएको अवस्था रह्यो भने उपलब्ध सेवा अनुसार नर्सिङ कर्मचारीहरु नभएको हुनाले गुणस्तर सेवा दिन चुनौतीपूर्ण रहेको अवस्था छ ।

INFOGRAPHICS

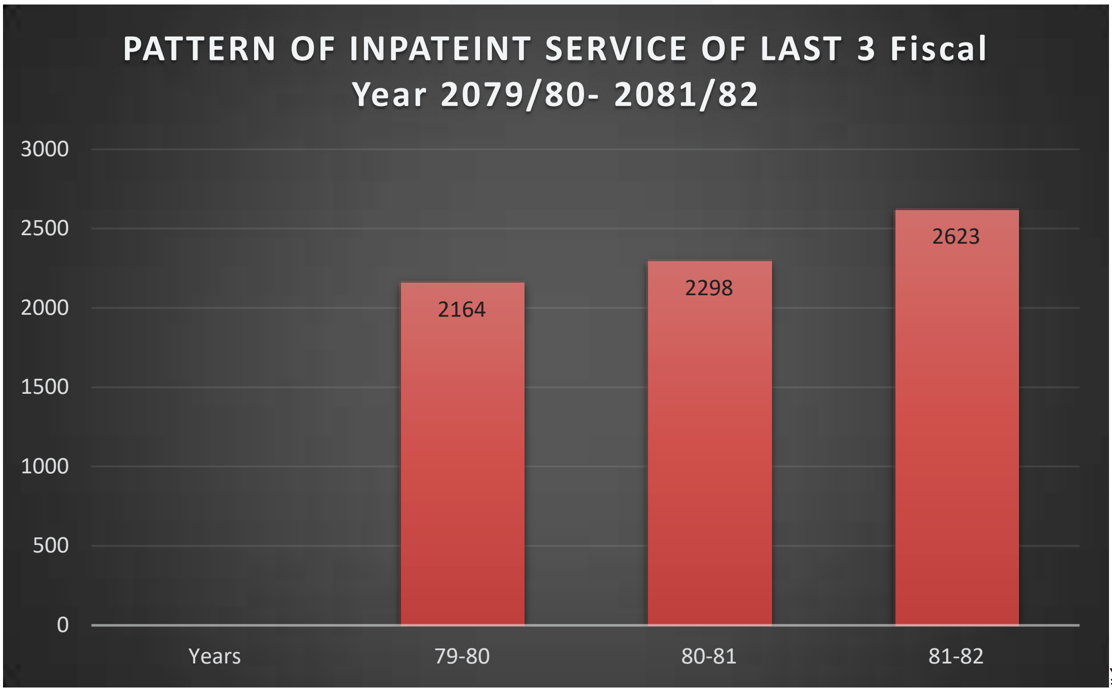

Chart no. 19: Pattern on Inpatient Service of last three FY 2079/80- 2081/82

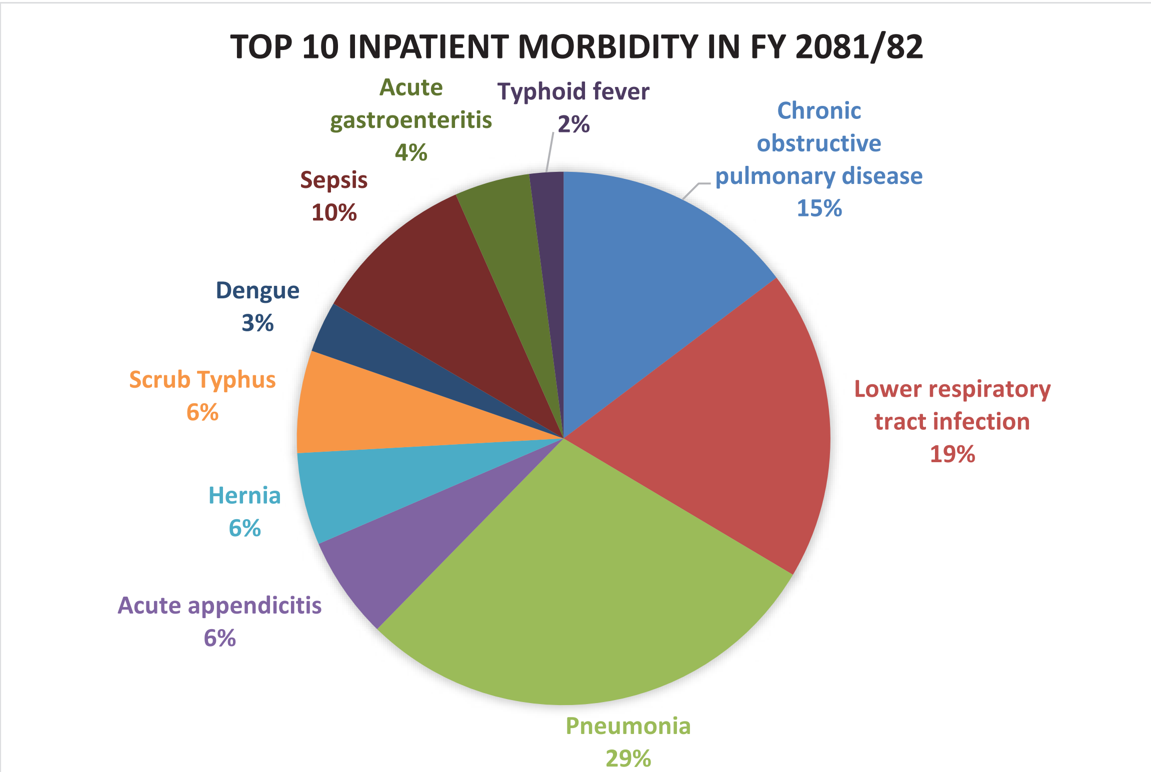

Chart no. 20: Top 10 Inpatient Morbidity during FY 2081/82

२.९ प्रयोगशाला सेवा

यस अस्पतालमा विगत लामो समय देखि २४ घण्टा नै प्रयोगशाला सेवा संचालनमा रहेको छ। यस सेवालाई छिटो, छरितो, गुणस्तरीय, जनपक्षिय, व्यवस्थित तथा विश्वसनिय बनाउन प्रयोगशालाका विभिन्न पक्षहरुमा सुदृढिकरण तथा आधुनिकरण हुदै गएको छ । अस्पतालमा प्रयोगशाला सेवा चिकित्सकिय पदतिको मेरुदण्ड भएकोले अस्पतालको विकास संगसंगै प्रयोगशाला सेवाको विकास हुदै गएको छ ।

प्रयोगशालामा नेपाल सरकार, प्रदेश करार, अस्पताल विकास समिति लगायत विभिन्न स्रोतबाट लगभग १३ जना लामो अनुभव हासिल गरेका ८ जना ल्याब टेक्निसियनहरु, ४ जना ल्याब असिस्टेण्टहरु र १ जना कार्यालय सहयोगीले सेवा प्रदान गर्दै आएको अवस्था छ । यस अस्पतालमा प्रयोगशाला परिक्षणका लागि विश्वस्तरीय आधुनिक उपकरणहरु प्रयोग भएका छन् साथै सम्पूर्ण परिक्षणहरुको नतिजा कम्प्युटराइज प्रविधिवाट प्रदान गरिने गरेको छ । प्रयोगशालाको नतिजाको गुणस्तरीयता मापनको लागी दैनिक आन्तरिक गुणस्तरीयता मापन तथा चौमासिक रुपमा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला समक्ष वाह्य गुणस्तरीयता अनुगमन कार्य भएरहेको छ। प्रयोगशालाले बिरामीको सहजताको लागी यथासिघ्र नतिजा प्रदान गर्नको लागि हरदम प्रयास गरि आकस्मीक सेवाका विरामीहरुको रिपोर्ट दुई घण्टाभित्र तथा दैनिक ओ.पी.डीका रिपोर्टहरु ३ बजे भित्र वितरण भई आएको छ।

विशेषज्ञ सेवा विस्तार संगै प्रयोगशालामा पनि विभिन्न विशेष आधुनिक उपकरणहरुबाट विशेष प्रकारका परीक्षणहरु सुचारु भएका छन्। प्रयोगशालामा Fully automated haematology analyzer, Fully automated biochemistry analyzer, CLIA, Automated blood culture system, Gene Expert, Biosafety Cabinet, Electrolyte Analyzer, etc. लगायतका विश्वसनीय उपकरणहरु रहेका छन्। यस अस्पतालमा विगतका आ.व हरुलाई तुलनात्मक रुपमा हेर्दा पनि यस गएकोछ । प्रयोगशालामा सेवा विस्तार तथा गुणस्तरीयता अभिवृद्दिको लागी अस्पताल परिवार तथा अ.व्य.स लागि नै परिरहेको छ।

गत तीन आ.व २०७९/८० देखि २०८१/८२ मा यस विभागबाट प्रवाह भएको सेवाको छोटो विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

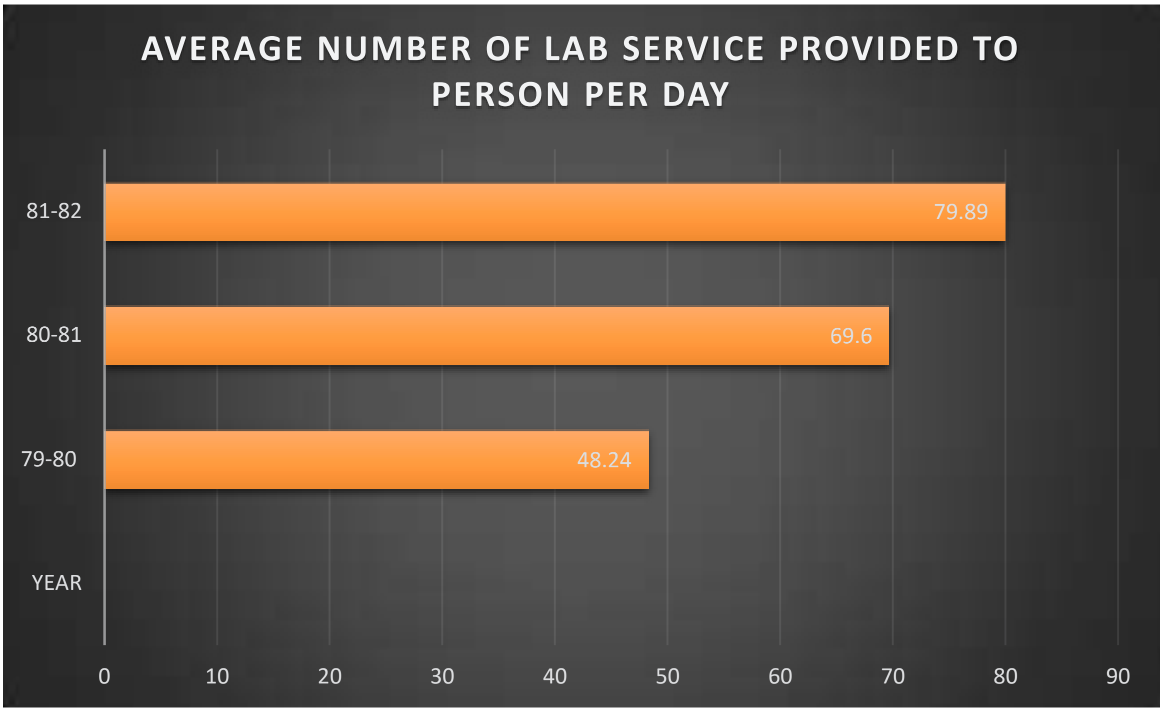

Chart no. 21: Laboratory Service Indicators of last three fiscal years 2079/80-2081/82; Average number of lab services provided to person per day

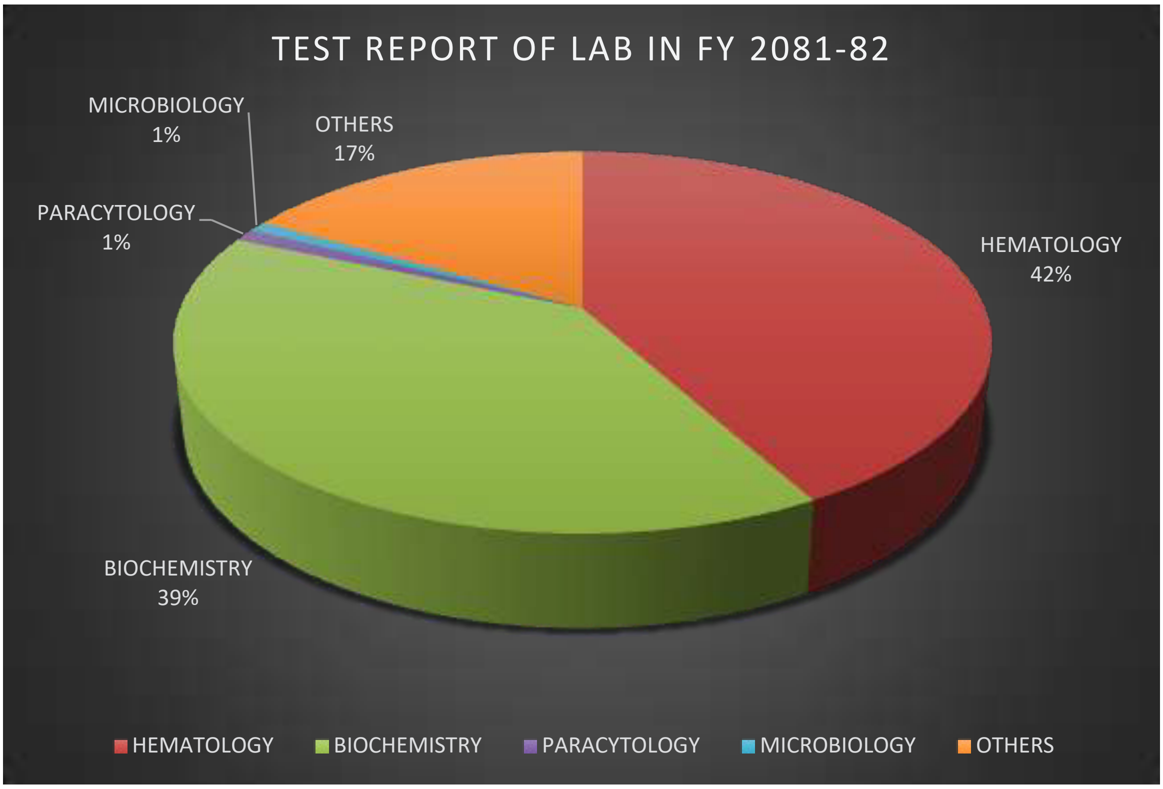

Chart No. 22: Test reports of Lab in Fiscal Year 2081/82

Table 4.: Laboratory Tests performed in fiscal year 2081/82

SNo	Variables	2081/82
1	Haemoglobin	18177
2	Total Leukocytes Counts (Blood)	16992
3	Packed Cell Volume/ Haematocrit	16997
4	Platelets Count	17209
5	Differential Leukocytes Count (Blood)	16902
6	RBC Count (Blood)	16986
7	Mean Cell Volume (MCV)	16986
8	Mean Cell Haemoglobin Concentration (MCHC)	16985
9	Mean Cell Haemoglobin (MCH)	16984
10	Urine Routine Examination	13250
11	Creatinine (Serum)	13326
12	Urea (Blood)	13202
13	Glucose Random (Blood)	13583
14	Sodium (Serum)	9901
15	Potassium (Serum)	9903
16	Albumin (Serum)	8108
17	Total Protein (Serum)	8099
18	Serum Glutamic Pyruvic Transaminase (SGPT)	8213
19	Serum Glutamic-Oxaloacetic Transaminase (SGOT)	8215
20	Bilirubin Total	8377
21	Bilirubin Direct	8381
22	Alkaline Phosphatase (ALP)	8143
23	Erythrocyte Sedimentation Rate (ESR)	2346
24	HBsAg	3610
25	HCV	3788
26	Blood Grouping Rh Typing	3040
27	HIV	3792
28	VDRL	2645
29	Thyroid-Stimulating Hormone (TSH)	3191
30	C-Reactive Protein (CRP)	9413
31	C-Reactive Protein Qualitative	9
32	Dengue	4911

SNo	Variables	2081/82
33	Free Thyroxine (FT4)	2793
34	Uric Acid	2296
35	Free Triiodothyronine (FT3)	2793
36	Calcium (Serum)	2227
37	Prothrombin Time (PT)	3086
38	Glucose Fasting (Blood)	2714
39	Helicobacter Pylori	2301
40	INR	2441
41	Glucose PP (Blood)	2573
42	HbA1C	2239
43	Bleeding Time	137
44	Clotting Time	134
45	Pregnancy Test (Immunochromatographic)	2296
46	RA factor	1007
47	Amylase (Serum)	1653
48	Scrub Typhus	1589
49	Microscopic Examination Stool	704
50	Physical Examination Stool	706
51	Widal Test	1786
52	Triglyceride	759
53	Cholesterol Total	755
54	HDL - Cholesterol	752
55	LDL - Cholesterol	748
56	VLDL	733
57	AFB Stain	361
58	Troponin I	727
59	Creatine Kinase-MB (CK-MB)	675
60	Acetone (Urine)	171
61	Culture & Sensitivity	534
62	Occult Blood	94
63	Malaria Parasite	186
64	TPHA	1256
65	GTT	65

SNo	Variables	2081/82
66	Follicle-Stimulating Hormone (FSH)	62
67	Antistreptolysin O (ASO) Titre	21
68	RK39	91
69	Luteinizing Hormone (LH)	52
70	Malaria Rapid	2
71	Gene expert	8
72	Mantoux Test	32
73	Cavity Fluid Analysis	1
74	Semen Analysis	6
75	D-dimer	0
76	Prolactin	8
77	Ketones (Urine)	9
78	Sexual Assault Smear Examination	2
79	Activated Partial Thromboplastin Time (aPTT)	0
80	Beta-Human Chorionic Gonadotropin (BHCG)	6
81	A:G Ratio	0
82	Albumin (Fluid)	1
83	Differential Leukocytes count (fluid)	0
84	Glucose (Fluid)	1
85	Total Leucocytes Counts (Fluid)	0
86	Total Protein (Fluid)	0

२.१० रेडियोलोजी सेवा

Radiology is the branch of science that uses different imaging modalities like X-ray, fluoroscopy, computed tomography, magnetic resonance imaging, USG and more to diagnose diseases and guide their treatment. Radiology plays a vital role in providing the needed information to determine the type of care a patient needs.

In District Hospital Sankhuwasabha, the radiology services was started in 2045 BS. Since then it has been providing quality services to the people of Sankhuwasabha and its neighboring district.

During its initial days the X-ray film processing was done manually in darkroom but now the service has been upgraded to the latest Digital Radiography (DR) system which is capable of producing quality images in a short period of time.

Our radiology department is led by radiologist Dr. Keshav Poudel including radiographer Bhola Kumar Thapa, Kamal Karki and 2 office assistants.

Our services include X-ray, ECG, USG services (abdomen and pelvis, thyroid scan, obstetrics scan including anomaly scan), and basic Echocardiography screening services. The hospital provides 24 hours radiology services to the people.

Our hospital has planned further to expand its spectrum of services. Introduction of CT scan services has been kept as the one of the prime goals to be achieved in the coming year. With limited resources, we have worked through all the hurdles and come this far.

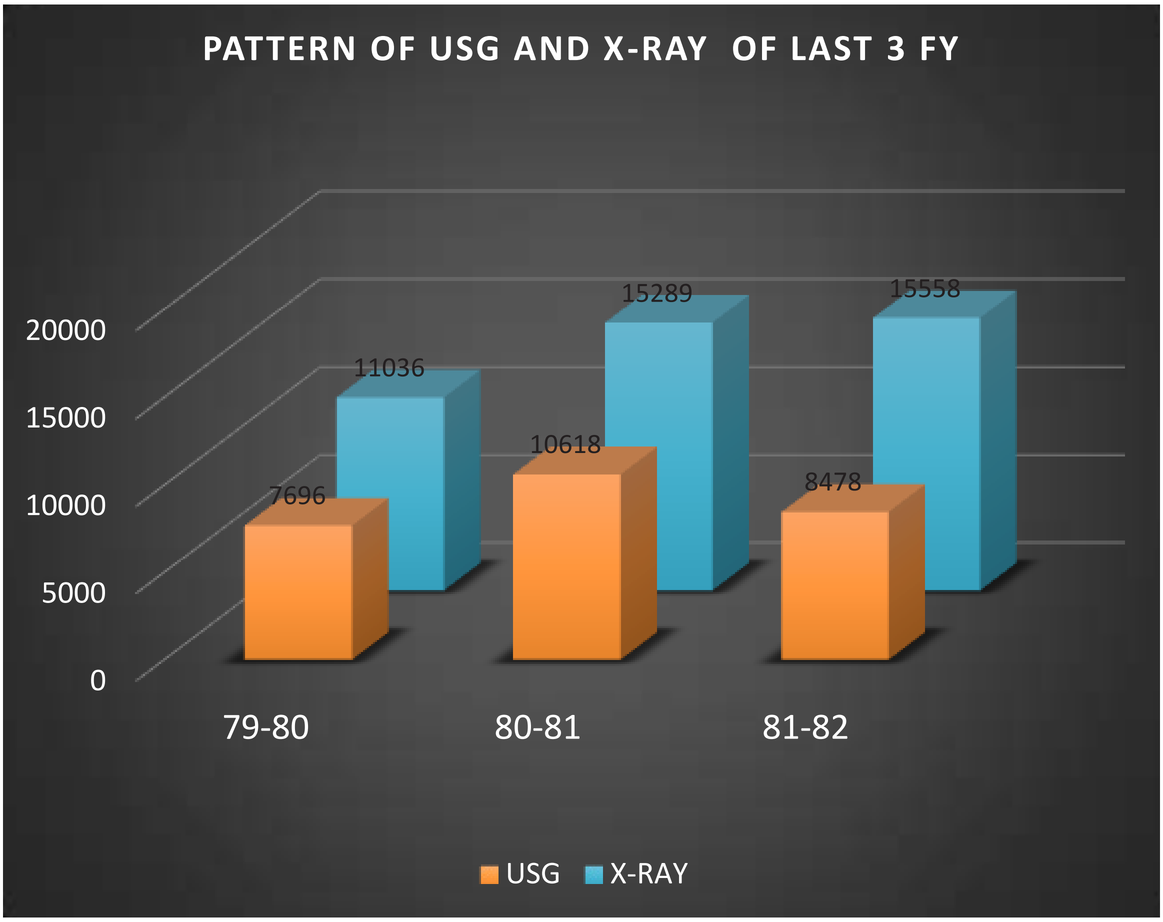

Chart no. 23: Pattern of USG, and X-ray done in last 3 Fiscal Years 2079/80-2081/82

२.११ फार्मेसी सेवा

नेपालमा अस्पताल फार्मेसीको संक्षिप्त सैद्धान्तिक पृष्ठभूमि :

अस्पताल फार्मेसी भन्नाले कानूनी रुपमा योग्य, व्यवसायिक रुपमा सक्षम तथा नेपाल फार्मेसी परिषदमा दर्ता भएका फर्मासिस्ट तथा फार्मेसी सहायकद्वारा कुशल फार्मेसी अभ्यास (Good Pharmacy Practice) अनुकूल हुने गरी औषधि तथा औषधि जन्य सामग्रीहरुको खरिद, भण्डारण, गुणस्तर आश्वाशन, मौज्दात व्यवस्थापन, कम्पाउन्डिङ, उत्पादन, प्याकेजिङ्ग, बिक्रि- वितरण, औषधि उपचार व्यवस्थापन, परामर्श र औषधिको निगरानी गरी अस्पतालमा भर्ना भएका वा एम्बुलेटरी बिरामीहरूलाई सेवा प्रदान गर्ने अस्पतालको एक महत्वपूर्ण बिभाग हो ।

नेपालमा अस्पताल फार्मेसी सेवाको शुरुवात सन् १९५६ मा शान्ताभवन अस्पताल (हालः पाटन स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठान, पाटन अस्पताल, लगनखेल) बाट भएको इतिहास छ । गत शताब्दीको सत्तरी र अस्सीको दशकतिर हाम्रो देशमा रहेका सरकारी अस्पतालहरुबाट कफ मिश्रण, कार्मिनेटिभ मिश्रण, सल्फर मलम, जेन्सियन वायलेट झोल आदि जस्ता बाह्य तयारीहरु (Extemporaneous preparations) सहायक स्वास्थ्यकर्मीबाट वितरण गरिन्थ्यो; त्यतिबेला फर्मासिस्ट वा फार्मेसी सहायक थिएनन् । बि.स. २०३६ सालमा पहिलो पटक स्वास्थ्य मन्त्रलायले मेची अंचल अस्पताल, भद्रपुर र महेन्द्र अस्पताल भरतपुरमा दुई वटा सहायक फर्मासिस्ट पदको दरबन्दी सिर्जना गरेको पाइन्छ । हाल देशमा रहेका प्रायः जसो केन्द्रिय अस्पताल, शिक्षण अस्पताल, प्रादेशिक तथा जिल्ला अस्पतालहरुले दक्ष फार्मेसी जनशक्ति मार्फत अस्पताल फार्मेसी सन्चालन गर्दै आइरहेको अवस्था छ ।

जिल्ला अस्पताल संखुवासभा फार्मेसीको स्थापना र हालको अवस्था :

स्वास्थ्य सेवामा प्रभावकारी रुपमा सबैको पहुचँ सुनिश्चित गर्नका लागि फार्मेसी विषयका दक्ष जनशक्ति मार्फत आफ्नै फार्मेसी सेवा सञ्चालन गरी बिरामी एवम् सेवाग्राहीहरुलाई सुलभ एवम् गुणस्तरीय सेवा पुर्याउन सुशासन व्यवस्थापन तथा संचालन ऐन २०६४ को दफा ४५ को अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरिएको अस्पताल फार्मेसी सेवा निर्देशिका, २०७२ बमोजिम जिल्ला

अस्पताल संखुवासभा, खाँदबारीमा इति सम्बत् २०७३ साल पौष १८ गते रोज २ शुभम् मा २४ सै घण्टा फार्मेसी सेवाको माननीय स्वास्थ्य राज्यमन्त्री श्री तारामान गुरुङ ज्यूबाट सामुदघाटन सु-सम्पन्न गरी हाल फार्मेसी बिभाग प्रमुख स्थायी फर्मासिस्ट धीरज रौनियारज्यूको नेतृत्वमा ६ जना फार्मेसी सहायकहरु (सुमन देवकोटा, संजु थापा मगर, अर्जुन तामांग, पवित्रा बि.क., निशान शाक्य, सुसना राई) मार्फत फार्मेसी सेवा संचालनमा रहेको छ ।

फार्मेसीबाट नेपाल सरकारले तोकेका निःशुल्क औषधिहरु, स्वास्थ्य बीमामा आवद्ध बिमित रोगीहरुका स्वास्थ्य उपचारका लागि चाहिने औषधि तथा औषधि जन्य सामग्रीहरु, आमा तथा नवजात शिशु सुरक्षा कार्यक्रम, निःशुल्क गर्भवती जाँच कार्यक्रम तर्फका निःशुल्क औषधिहरुको वितरण र सो बाहेकका अन्य औषधि ऐन २०३५ को दफा ८ (क) र औषधि दर्ता नियमावलीको नियम ४ (क,ख) बमोजिम नियमन निकायमा दर्ता भएका सःशुल्क औषधि तथा औषधि जन्य सामग्रीहरुको भण्डारण, बिक्रि-वितरण D Code Health नामक सफ्टवेयर माध्यमबाट व्यक्तिगत प्रिस्क्रिप्शन अर्डर प्रणाली र फ्लोर (वार्ड) स्टक (Individual prescription order system & Floor ward stock system) प्रणालीबाट हुँदै आएको छ ।

बिश्व स्वास्थ्य संगठनको मान्यता अनुरुप बिरामीहरुका लागि जनसुरक्षित, असरयुक्त, गुणयुक्त, लागत-प्रभावी उत्तम रहेको औषधिको छनौट, औषधिका उपयोग सम्बन्धि नीति तथा अस्पताल फर्मुलरी र स्तरीय उपचार प्रोटोकोलको निर्माणका लागि यस संखुवासभा अस्पतालका मे.सु., चिकित्सकीय बिभाग, नर्सिंग, प्रशासन ,आर्थिक र फार्मेसी बिभाग प्रमुखहरु रहने गरी ड्रग एण्ड थेराप्यूटिक कमिटि मार्फत औषधि सम्बन्धित कार्यहरु गर्दै आएको छ

उपलब्धीः

नेपाल सरकारले तोकेका निःशुल्क औषधिहरुको हकमा आ.व. २०७९/८० देखि हाल सम्म अस्पताल फार्मेसीबाट पूर्ण रुपमा निशुल्क वितरण हुदै आएको , बिमा कार्यक्रमलाई थप जोड दिदै राष्ट्रिय बिमा बोर्डबाट तोकिएका औषधिहरु यस अस्पतालको लागि पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिएको, गत वर्ष २०७९/८० देखि औषधि तथा औषधि जन्य सामग्रीहरुको खरिद बिधुत्तीय प्रणाली (E-bidding) मार्फत गरी अस्पताल फार्मेसी तथा अस्पताल व्यवस्थापन समिति राम्रो मुनाफामा रहेको देखिएको, आ.व. २०८१/८२ को लागि समेत औषधिको खरिद प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद (१३ औं संसोधन) नियमावली २०७९ बमोजिम E-bidding खरिद प्रक्रिया मार्फत अगाडी बढाइएको छ| म्याद सकिएका, प्रयोगमा ल्याउन नमिल्ने औषधि, रसायन र औषधिजन्य सामग्री नष्टगर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ बमोजिम यस अस्पतालमा रहेको म्याद गुज्रेका औषधिहरुको व्यवस्थापनको प्रक्रिया दोश्रो चरणमा प्रवेश गरेको छ | जिल्ला अस्पताल संखुवासभा फार्मेसी सेवाबाट गत आ.व. २०८१/२०८२ मा नगद तर्फ रु १,७१,७४,३४० र बीमा तर्फ रु १,२०,२८,७६८ आम्दानी भएको छ।

२.१२ मातृ तथा नवशिशु सेवा

२.१२.१ मातृ शिशु स्वास्थ्य क्लिनिक (MCH Clinic)

MCH Clinic ले प्रत्यक्ष रुपमा आमा र शिशुको स्वास्थ्य प्रवर्धन र बचाउको कार्य गर्दै पारिवारिक बनोट निर्धारण गर्ने कार्यमा दम्पत्तीहरुलाई सही परामर्श तथा सेवा प्रदान गर्दछ । अझ भन्ने हो भने आमा र बच्चाको स्वास्थ्य प्रवर्धन गर्ने, रोग प्रतिरोधात्मक, उपचारात्मक सेवा दिने र आवश्यकता अनुसार पुनर्स्थापनात्मक सेवाहरु दिने कार्य गरिरहेको छ ।

जिल्ला अस्पताल संखुवासभाले आफ्नो स्थापना देखि नै निरन्तर रुपमा मातृशिशु स्वास्थ्य (MCH) सेवा दिदै आईरहेको छ। नेपाल सरकारको नियम परिधिभित्र बसेर निःशुल्क रुपमा सम्पूर्ण सेवाहरु तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कर्मीहरुबाट मातृशिशु स्वास्थ्य सेवा प्रदान भईरहेको छ ।

उदेश्यहरुः

- दम्पत्तीहरुलाई गर्भ योजना बनाउन परामर्श, जाँच तथा सेवा दिने, गर्भवती महिलाको समग्र शारीरिक, मानसिक स्वास्थ्यको प्रवर्धन गरी स्वस्थ्य आमा र बच्चाको सुनिश्चतता गर्ने ।
- बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन, खोप सेवा तथा पोषण सेवा मार्फत सही वृद्धि विकास, कुपोषण रोकथाम तथा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता वृद्धि गर्ने।
- उचित जन्मान्तर, गर्भान्तर तथा परिवारको संख्याको लागि आवश्यकता अनुसार परामर्श तथा परिवार नियोजनका साधन सम्बन्धी सेवा दिने।
- विभिन्न रोगहरु स्तन तथा पाठेघरको क्यान्सर, आङ खस्ने तथा पिसाव चुहिने जस्ता प्रजनन रुग्णताको जाँच ।
- सुरक्षित गर्भपतन सेवा दिने तथा महिलाको प्रजनन अधिकार सम्बन्धी हक सुरक्षित गर्ने
- विभिन्न जाति, धर्म र पहुँचको आधारमा भेदभाव नगरी उनीहरुको धार्मिक तथा सामाजिक मूल्य मान्यतालाई समेट्दै प्रत्येक सेवाग्राहीलाई सम्मानजनक सेवा प्रदान गर्ने।
- स्वस्थ्य आमा र बच्चा मार्फत समग्र परिवार, समुदाय र देशको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गरी स्वस्थ र समृद्ध राष्ट्रको निर्माणमा योगदान पुर्याउने ।

MCH Clinic ले दिने सेवाहरुः

- गर्भवती जाँच सेवा ।जिल्लाभित्र वा बाहिरका तथा प्रेषण भएर आएका गर्भवती महिलाहरुलाई विभिन्न शाखा तथा स्वास्थ्य कर्मीसँग समन्वय गरेर जाँच परामर्शको तथा उपचारात्मक सेवा प्रदान भईरहेको छ ।
- परिवार नियोजन सेवा ।
- विभिन्न अस्थायी परिवार नियोजन तथा स्थायी बन्ध्याकरणको सेवा प्रदान भईरहेको छ ।
- राष्ट्रिय खोप तालिका अनुसार खोप सेवा प्रदान भईरहेको छ ।
- बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन गर्ने र पोषण सेवा अन्तर्गत बालभिटा दिने कार्य भईरहेको छ ।
- सुरक्षित गर्भपतन सेवा अन्तर्गत १२ हप्तासम्को गर्भपतन सूचिकृत स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रदान भईरहेको छ ।
- आङ खस्ने समस्या पहिचान, रोकथाम अन्तर्गत Kegel's exercise, रिङ पेसरी लगाउने, प्रेषण गर्ने सेवा दिईरहेको छ ।
- पिसाब चुहिने समस्याको पहिचान, रोकथाम तथा उपर्युक्त संस्थामा प्रेषण गर्ने कार्य भईरहेकोछ ।
- पाठेघर मुखको क्यान्सर स्क्रिनिङ्ग (VIA, LBC) Thermocoagulation सेवा तथा प्रेषण सेवा दिईन्छ ।
- स्तन क्यान्सर स्क्रिनिङ्ग सेवा दिईन्छ ।

उपलब्धीः

- निशुल्क गर्भवती, परिवार नियोजन, खोप तथा वृद्धि अनुगमन प्रजनन रुग्णता स्क्रिनिङ्ग सेवा निरन्तर गरिएको ।
- प्रजनन रुग्णता सम्बन्धी तालिमको लागि Clinical Site को रुपमा विकास गरिएको ।
- गर्भवती महिलाहरुलाई विश्व स्वास्थ्य संगठन तथा नेपाल सरकारको नियमानुसार आठ पटक गर्भ जाँच शुरु गरिएको ।
- Short acting reversible contraceptive (Depo–Provera, Pills) को तुलनामा Long–acting reversible contraceptive (IUCD Implant) को प्रयोगकर्ता बढी भएको ।
- गर्भवती आमाहरुको Data Online रेकर्डिङ शुरु गरिएको ।

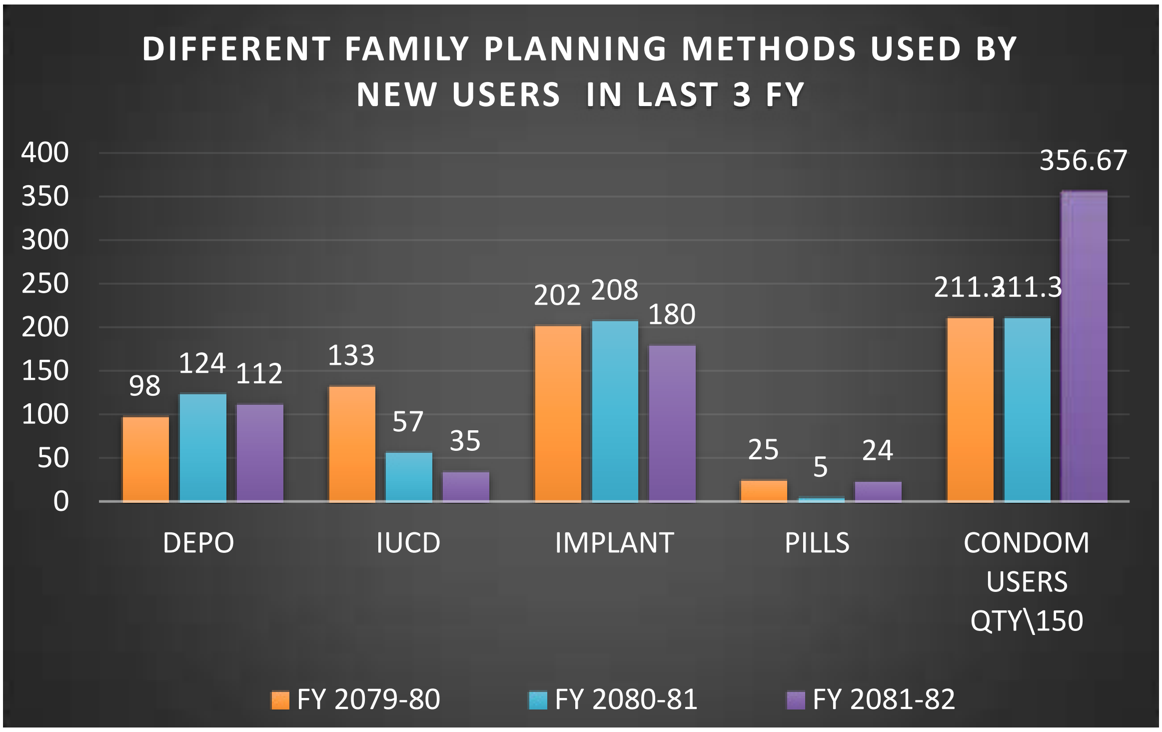

Chart no. 24: Different Family Planning Methods used by New Users in the last three Fiscal Year 2079/80-2081/8

२.१२.२ SAFE MOTHERHOOD PROGRAM

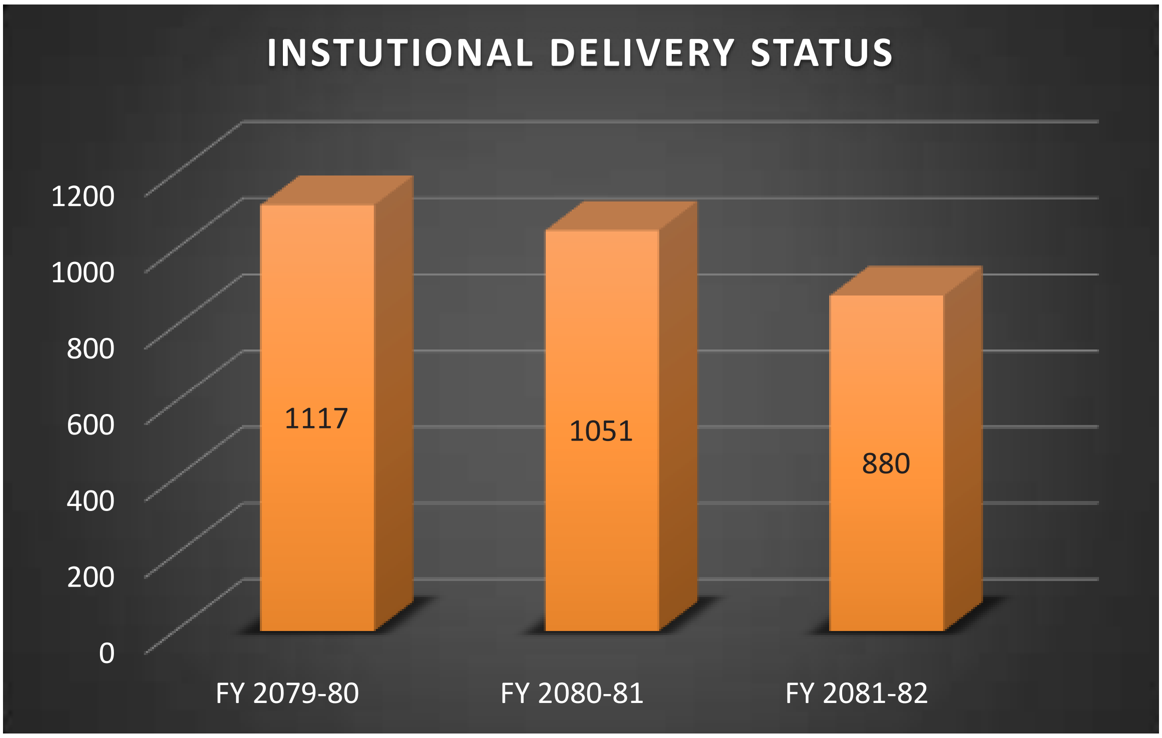

Chart no. 25: Institutional Delivery Status of last three Fiscal Years 2079/80-2081/82

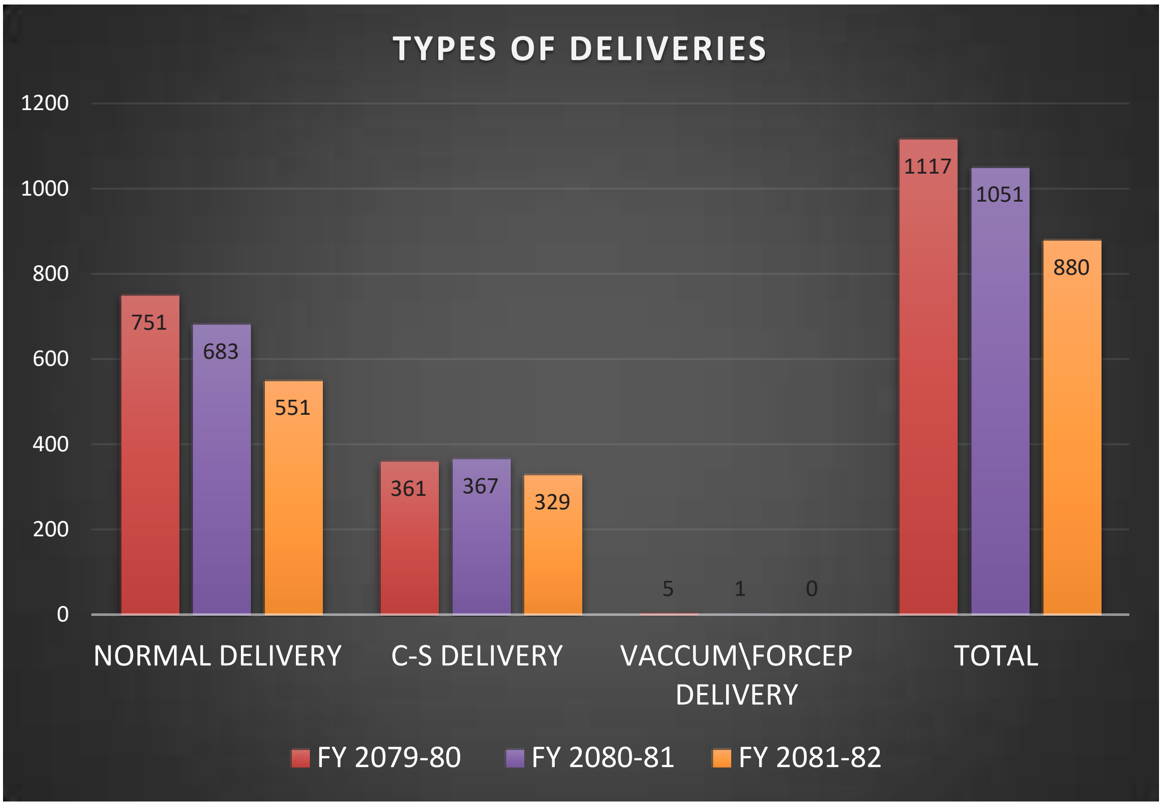

Chart no. 26: Types of Delivery in last 3 fiscal years 2079/80- 2081/82

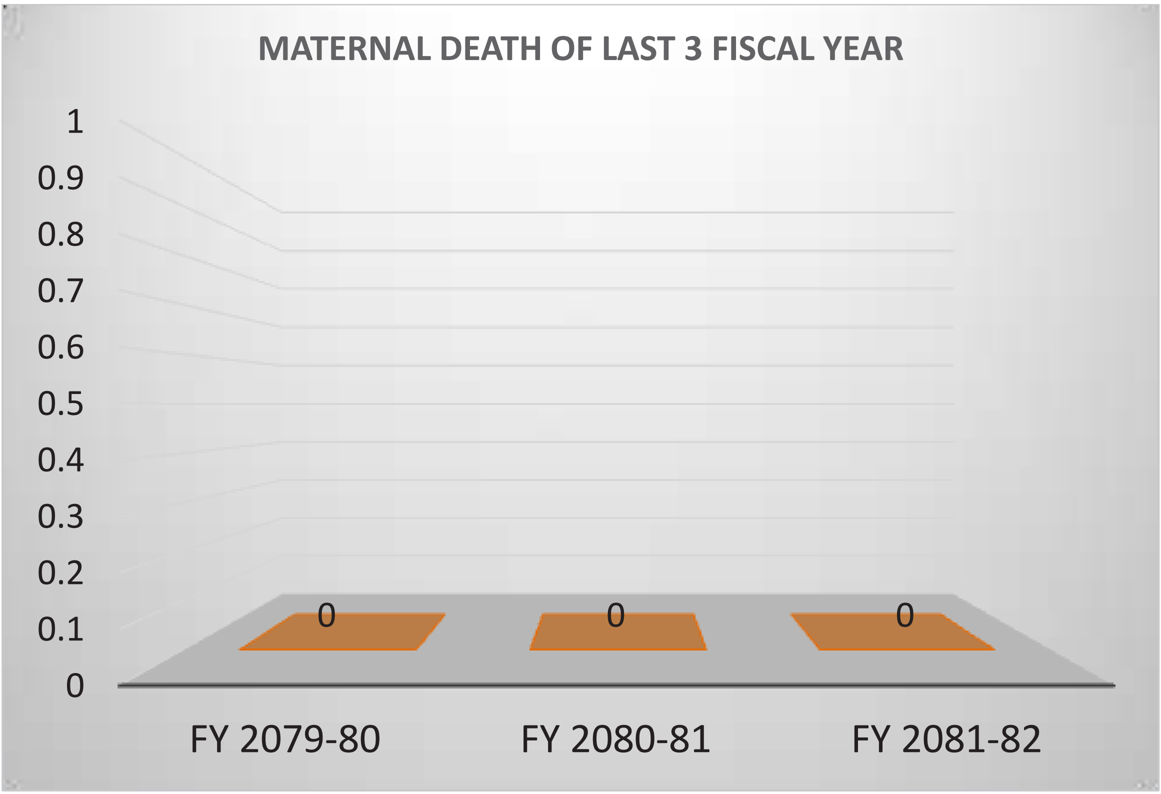

Chart no. 27: Maternal Death Of Last Three Fiscal Years 2079/80-2081/82

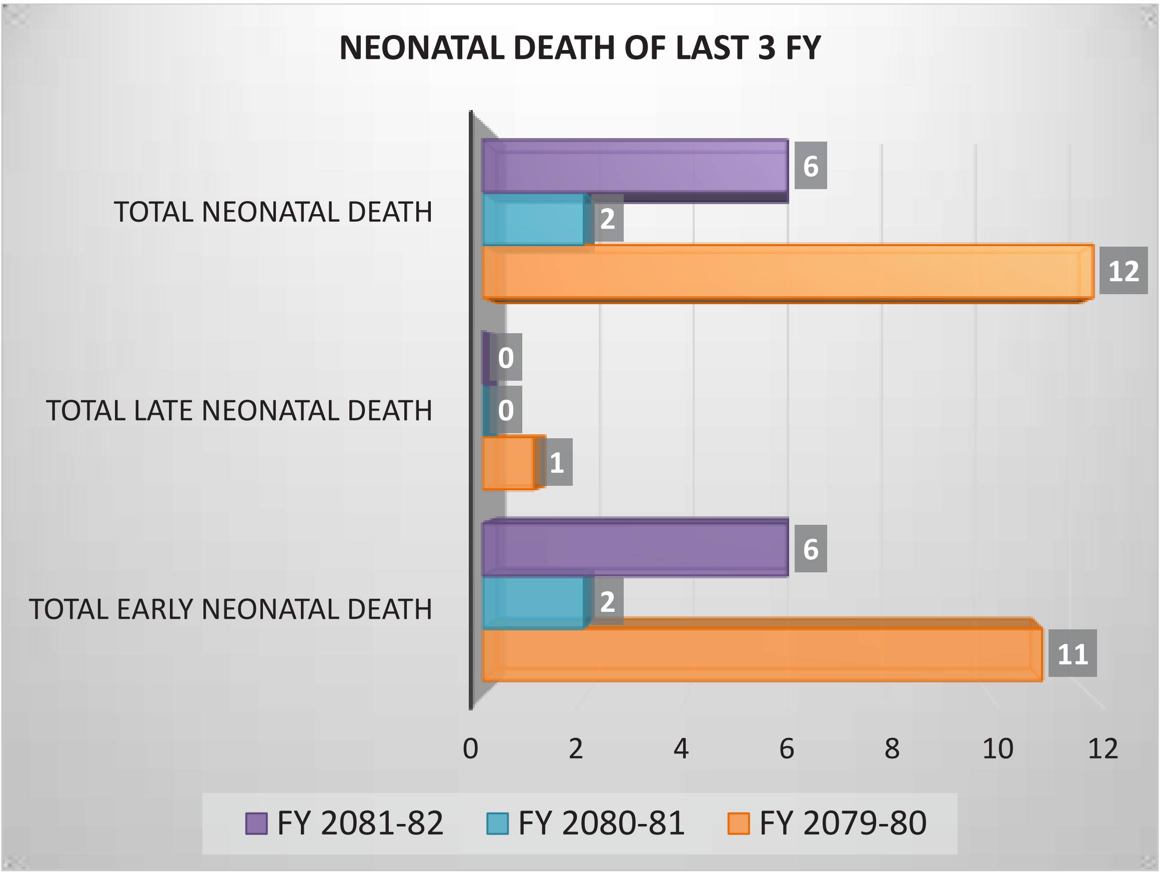

Chart no. 28: Neonatal Death of last three fiscal years 2079/80- 2081/82

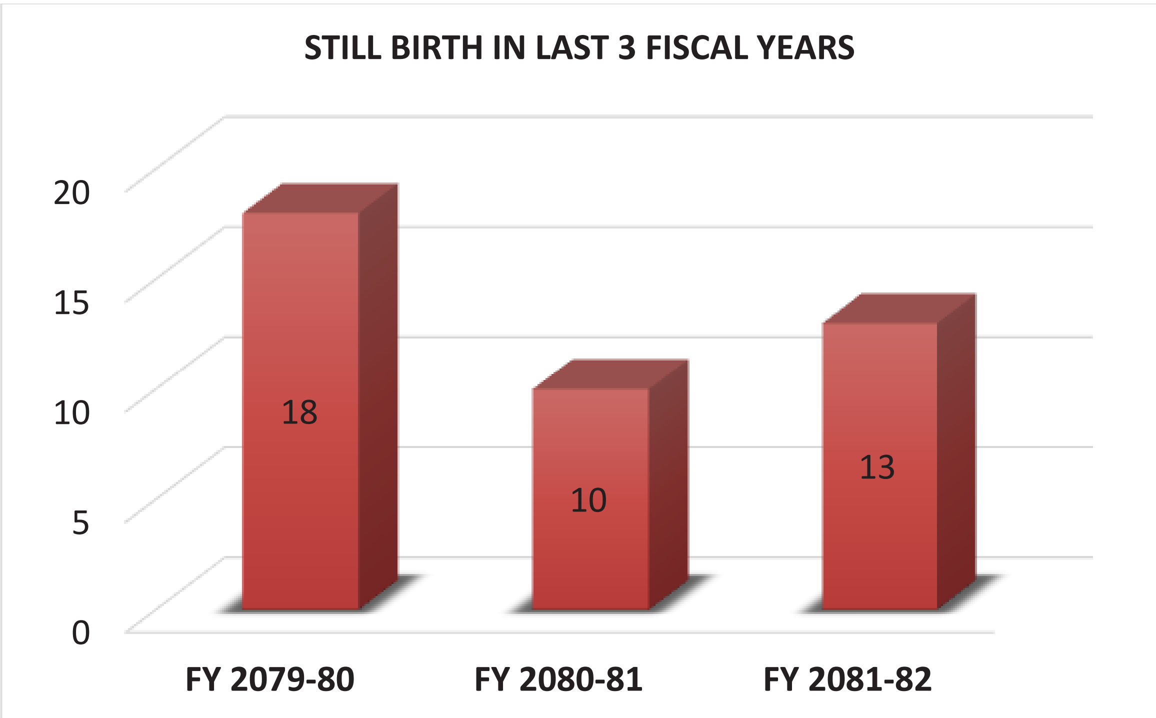

Chart no. 29: Still Birth Deaths in last three fiscal years 2079/80-2081/82

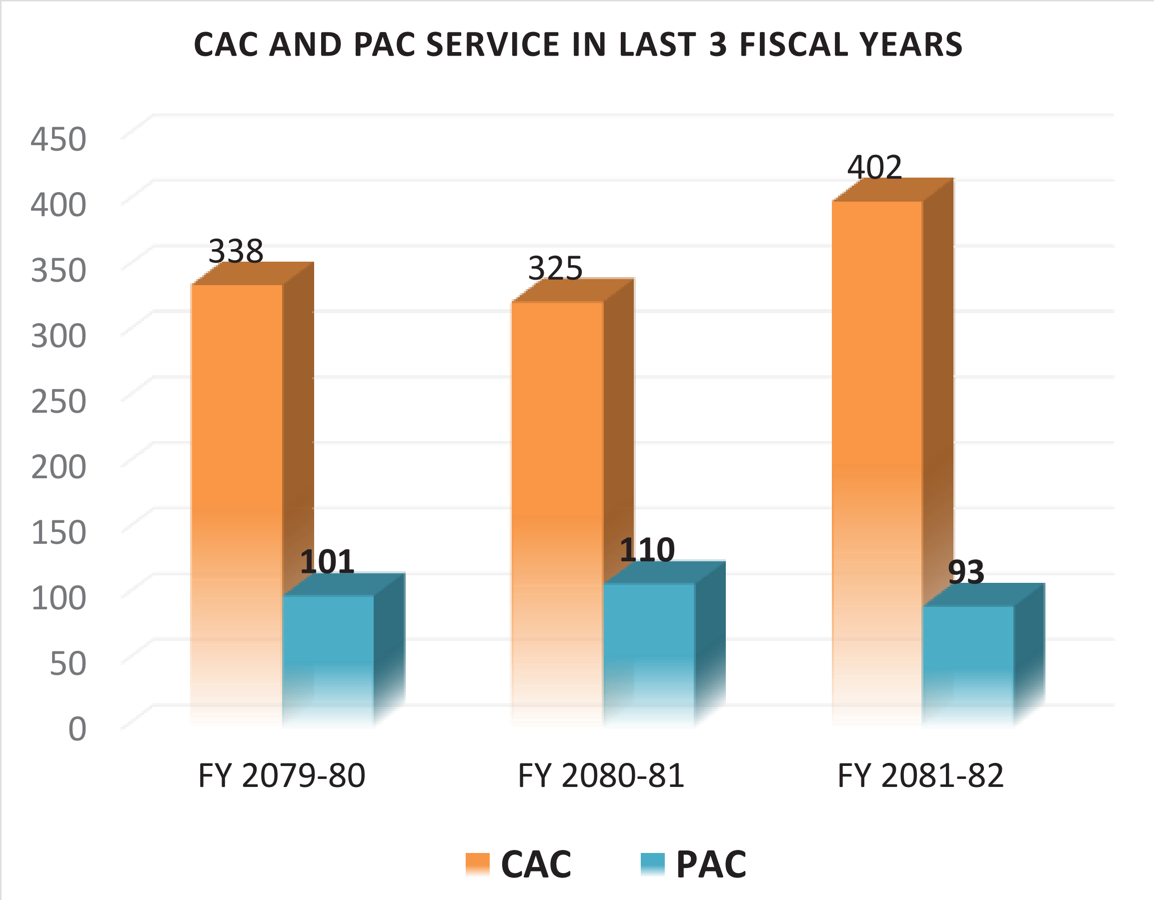

Chart no. 30: CAC and PAC Service Of last 3 fiscal years 2079/80-2081/82

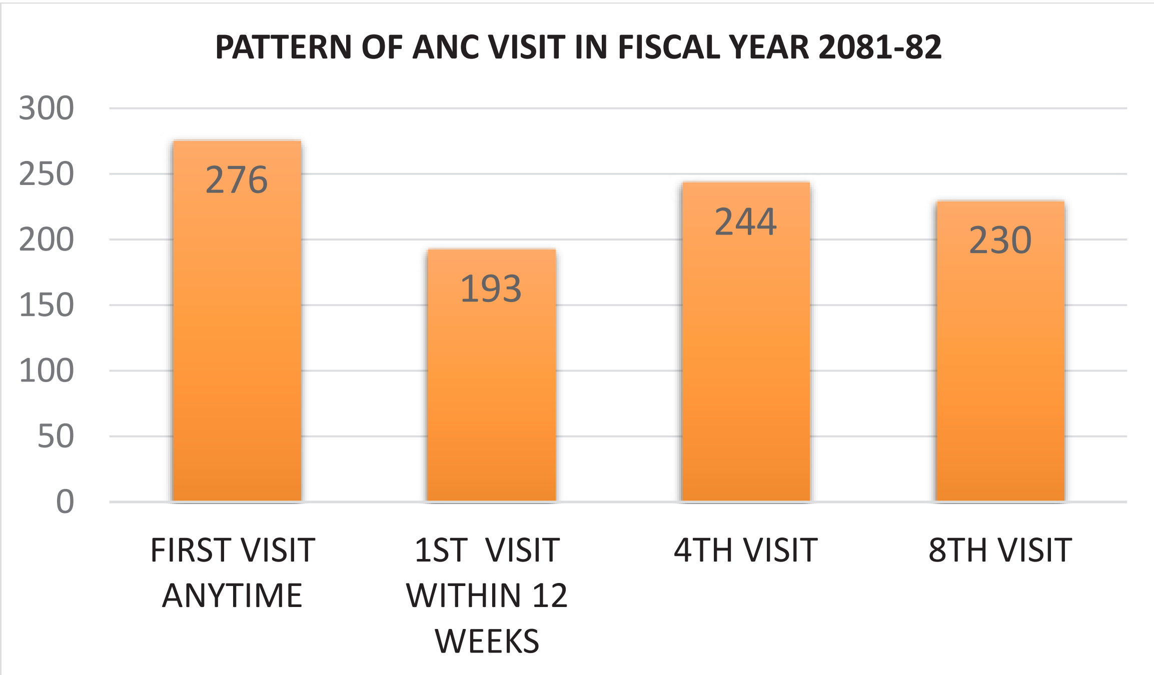

Chart no. 31: Pattern Of ANC Visit In Fiscal Year 2081-82

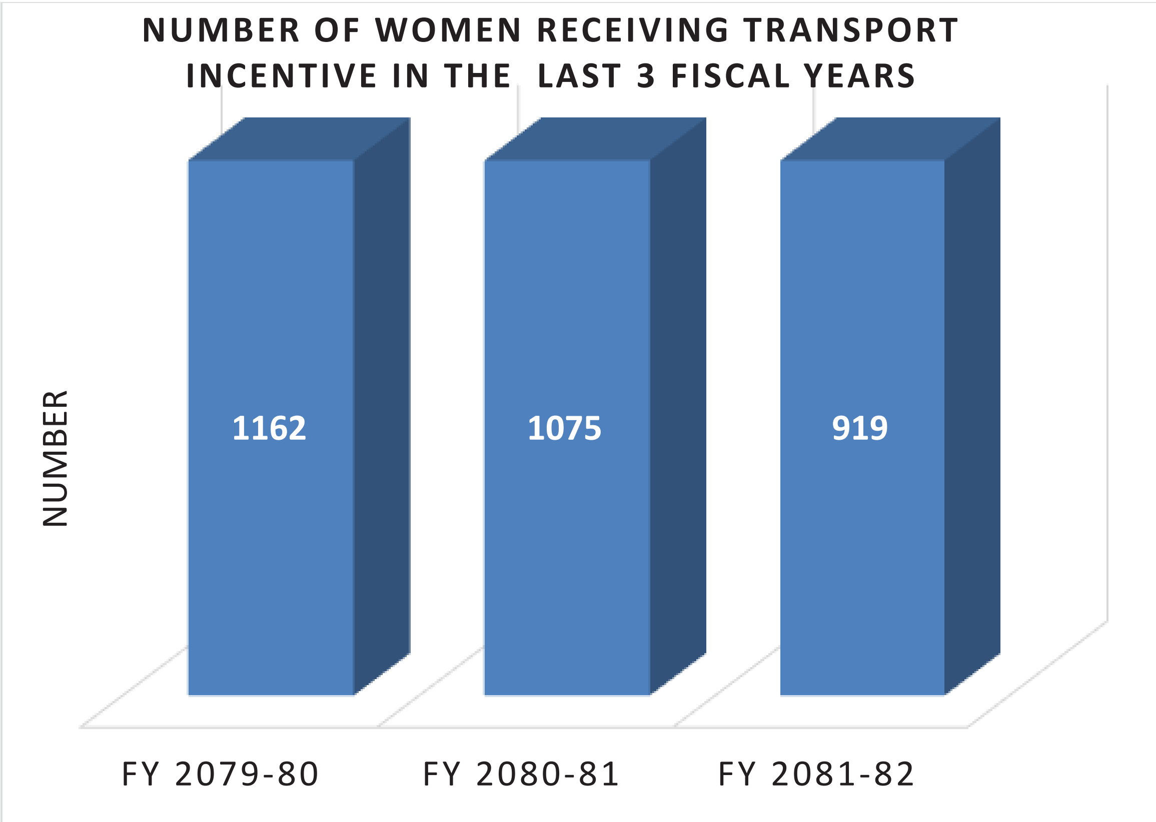

Chart no. 32: Number of women receiving Transport Incentive in last 3 fiscal years 2079/80-2081/82

CERVICAL CANCER SCREENING AND TREATMENT

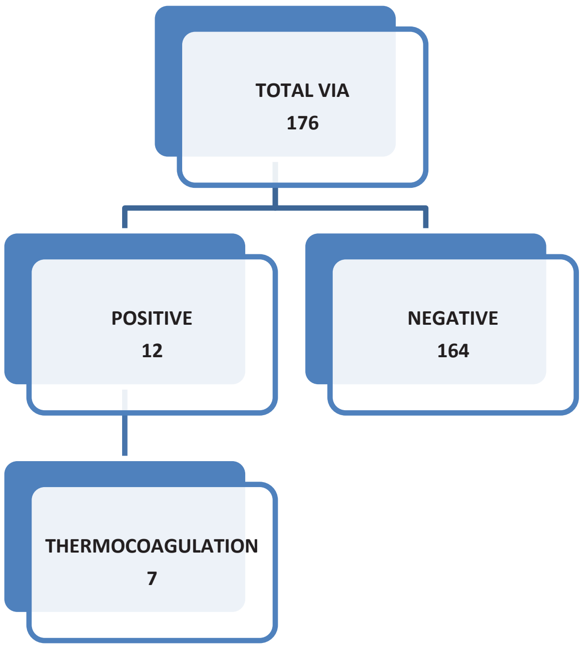

Chart No. 33: CERVICAL CANCER SCREENING AND TREATMENT IN FY 2081/82

Table: 5: Obstetric Complications in FY 2081/82

Obstetric Complications	ICD 11	No of Cases
Prolonged labour	JB03	69
Obstructed Labor	JB06	37
Postpartum haemorrhage	JA43	23
C-Section Wound Infection	JB40.1	26
Retained placenta	JA43.0	11
Abortion complication	JA05	13
Gestational Hypertension	JA23	7
Pre-eclampsia	JA24	3
Antepartum haemorrhage	JA41	2
Puerperal sepsis	JB40.0	1
Other complications	JB0Y	2

२.१३ एकद्धार संकट व्यवस्थापन केन्द्र

एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र भनेको के हो ?

महिला तथा बालबालिकाहरु विभिन्न प्रकारका लैंगिंक हिंसाबाट प्रभावित हुने गरेका र यसबाट उनीहरुमा शारीरिक, यौनजन्य तथा मनोवैज्ञानिक असर पर्ने गरेको छ । यस्ता समस्याहरुको प्रभावकारी सम्बोधनका लागि नेपाल सरकारले स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत जिल्लास्थित अस्पतालहरुमा एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) स्थापना गरी हिंसा प्रभावित बालिका किशोरी तथा महिलाहरुका लागि विभिन्न सेवाहरु प्रदान गर्दै आएको छ। हिंसामा परेका व्यक्तिहरुलाई एकद्वार प्रणालीबाट न्याय प्रदान गर्ने उदेश्यले एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना गरिएको हो ।

एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रद्वारा प्रदान गरिने सेवाहरूको विवरण

स्वास्थ्यसम्बन्धी सेवाहरु:

- हिंसा पीडित वा प्रभावितको स्वास्थ्यसम्बन्धी विवरण, संकलन, परीक्षण, उपचार अभिलेखिकरण गर्ने ।
- शारीरिक चोट पटकको उपचार तथा चिकित्साजन्य जाँच गर्ने, कानुनी प्रमाणका लागि विधि विज्ञान (Forensic Examination) तथा चिकित्सासम्बन्धी कानूनी (Medico Legal) परीक्षण गर्ने/गराउने ।
- कानुनी परीक्षण तथा आकस्मिक गर्भ निरोधक सेवा उपलब्ध गराउने
- यौनजन्य संक्रमणको उपचार गर्ने ।
  - एच.आई.भि जाँच तथा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने, मानसिक स्वास्थ्य उपचार तथा मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।
  - हेपाटाइटिस बि बाट बचावट गर्ने ।
  - सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्ने ।
  - लैगिंक हिंसा पीडित वा प्रभावितहरुको पहिचान तथा उपचारका लागि तयार गरिएको क्लिनिकल प्रोटोकल अनुसार सेवा उपलब्ध गराउने ।
  - आवश्यकता अनुसारको प्रेषण तथा अन्य सेवा उपलब्ध गराउने ।

मनोसामाजिक परामर्श सेवा

लैंगिक हिंसा पीडित वा प्रभावितलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने, आवश्यकताका आधारमा पीडकलाई समेत मनोसामाजिक विमर्श/परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।

सुरक्षा

लैगिंक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावित महिला तथा बालबालिकाहरुका लागि पूर्ण सुरक्षाको प्रत्याभूति दिनका लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालयले आवश्यक सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउने। एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र, सेवा केन्द्र, पुनर्स्थापना केन्द्र र समुदायमा समेत लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावितहरुको सुरक्षा प्रदान गर्ने एवम् उनीहरुसँग सम्बन्धित सूचनाहरुको गोपनियता कायम गर्नुपर्नेछ।

सेवा केन्द्र (सुरक्षित आवास)

हिंसा पीडित वा प्रभावित महिला तथा बालबालिकाहरुका लागि सामुदायिक सेवा केन्द्र तथा सुरक्षित आवासमा बस्ने सेवाका लागि सम्प्रेषण गर्ने प्रभावितले आवश्यकता अनुसारको सेवा उक्त सामुदायिक सेवा केन्द्र तथा सुरक्षित आवासबाट प्राप्त गर्न सक्दछन्।

कानुनी परामर्श र उपचार

आवश्यकता अनुसार जिल्ला न्यायधिवक्ता तथा कानूनी सहायता केन्द्र कानुनी परामर्शदाताको सहयोगबाट लैंगिक हिंसा पीडित वा प्रभावितका लागि कानुनी उपचारका लागि आवश्यक सेवा प्रदान गर्ने।

एकद्‍वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) एक परिचय

- हिंसा पीडित तथा प्रभावित व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य उपचार लगायत अन्य आवश्यक सेवाहरु एकद्वार प्रणालीबाट (एकै स्थानबाट) पूर्ण रुपमा निःशुल्क, सहज र सरल तरीकाले २४ सै घंटा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाई लैंगिक हिंसा नियंत्रणमा योगदान पुर्याउने उद्देश्यले आ. व २०७६/२०७७ गते देखि जिल्ला अस्पताल,संखुवासभामा पनि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (OCMC) स्थापना भई लैङ्गिक हिंसा प्रभावित र पिडकलाई समेत स्वास्थ्य तथा सूचिकृत अन्य सेवाहरु उपलब्ध गराउदै आएको छ।
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन केंद्र प्रमुख – डा. श्रेया सुबेदी
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन संपर्क व्यक्ति – ब.अ.न.नि सुधा घिमिरे
- एकद्वार संकट व्यवस्थापन केंद्र नंबर- ९८५२०६११८८

जिल्ला अस्पताल, संखुवासभा एकद्वार संकट व्यवस्थापन केंद्र को प्रयासहरू

- अस्पतालमा सबैले देख्नेगरि ओ.सि.एम.सी संपर्क नंबर सहितकोको व्यानर राखिएको
- ओ.सि.एम.सी को संचारलाई सहज र सरल बनाउन छुट्टै मोबाइल को व्यवस्था
- OCMC को सेवा प्रबाह र प्रबन्धनात्मक कार्यक्रमको लागि सचेतनामूलक अडियो / भिडिओ निर्माण गरी एफ एम को माध्यम बाट प्रचार प्रसार

- अस्पतालका सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई ओ.सि.एम.सी अभिमुखिकरण सम्पन्न
- १६ दिने लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण कार्यक्रम पालिका संग समन्वय गरी संचालन
- मामिला व्यवस्थापन समिती गठन र नियमित बैठक तथा समीक्षा सम्पन्न
- एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्रलाई मार्ग निर्देशन, समन्वय र संरक्षण गर्न एक लैङ्गिक हिंसा व्यवस्थापन समन्वय समिति संग नियमित बैठक तथा समीक्षा सम्पन्न
- एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्रको नियमित सञ्चालनका लागि कार्यरत चिकित्सक/ मेडिकल अधिकृतहरु मध्येबाट तालिम प्राप्त चिकित्सक केन्द्र प्रमुख तोकिएको ।
- त्यसैगरी अस्पतालमा कार्यरत नेपाल सरकारका स्थायी स्टाफ नर्सहरुमध्येबाट तालिम प्राप्त एकजनालाई सम्पर्क व्यक्ति तोक्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार तालिम प्राप्त एकद्वार संकट व्यवस्थापन सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको ।
- OCMC केंद्र लाई नया भवनमा MSS मापदंड अनुसार भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य व्यवस्थापन गरिएको सम्पर्क व्यक्तिले गरेका कामहरु
- एकद्वार सङ्कट व्यवस्थापन केन्द्रमा आउने हिंसा पीडित वा प्रभावित व्यक्तिको उपचार एवम् व्यवस्थापनमा सहजीकरण
- तोकिएका सेवाहरू पीडितलाई उपलब्ध गराउने र सेवा सुनिश्चितताका लागि साझेदार संस्थाबीच समन्वय,
- अस्पतालबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवा, मनोसामाजिक परामर्श, मेडिको लिगल सेवा समयमा उपलब्ध गराउन सहजीकरण,
- पीडित तथा प्रभावितको सुरक्षा एवम् गोपनीयता कायम
- पीडित यस केन्द्रमा आए पश्चात आवश्यक औषधी उपचार गरि घटना उजुरीको लागि प्रहरीसँग आवश्यक समन्वय सहजीकरण को व्यवस्था
- विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रेषण भई आएका लैंगीक हिंसा पिडितलाई आवश्यक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको
- यस केन्द्र बाट प्रेषण भई गएका लैंगीक हिंसा पिडितलाई आवश्यक समन्वय सेवा प्रदान गरिएको
- समयमा प्रतिवेदन तयार गर्ने

चुनौतीहरु

- मनोसामाजिक परामर्शदाताको अभाव
- तालीमप्राप्त जनशक्तिको अपर्याप्त
- जनचेतना पुर्याउन नसकिएको अवस्था

- स्थानीय पालिकाहरु तथा अन्य सरोकारवालाको चासो,जागरूकता र सहयोगको कमजोर अवस्था

आगामी कार्य योजना

- मनोसामाजिक परामर्शदाताको तालिमको लागि संघ तथा प्रदेश संग आवस्यक पहल गर्ने
- मनोसामाजिक परामर्शदाता नियुक्तिको लागि प्रदेश/स्थानीय पालिका तथा अन्य सरोकार वाला निकाय संग आवस्यक समन्वय र सहयोग को लागि पहल गर्ने
- सेवा प्रवाह लाई थप प्रभावकारी बनाउन थप प्रचार प्रसार गर्ने
- किशोर किशोरीलाई लक्षित गरी बिधालयमा लैंगिक व्यवस्थापन तथा यौनजन्य शिक्षा सम्बन्धमा बिधालयमा स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन गर्ने
- सबै सरोकारवाला निकाय संग आवस्यक समन्वय गरी OCMC सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने
- अन्य जिल्लाका नमूना OCMC केंद्रको अनुसरण गरी केंद्र लाई थप सुदृढीकरण गर्ने

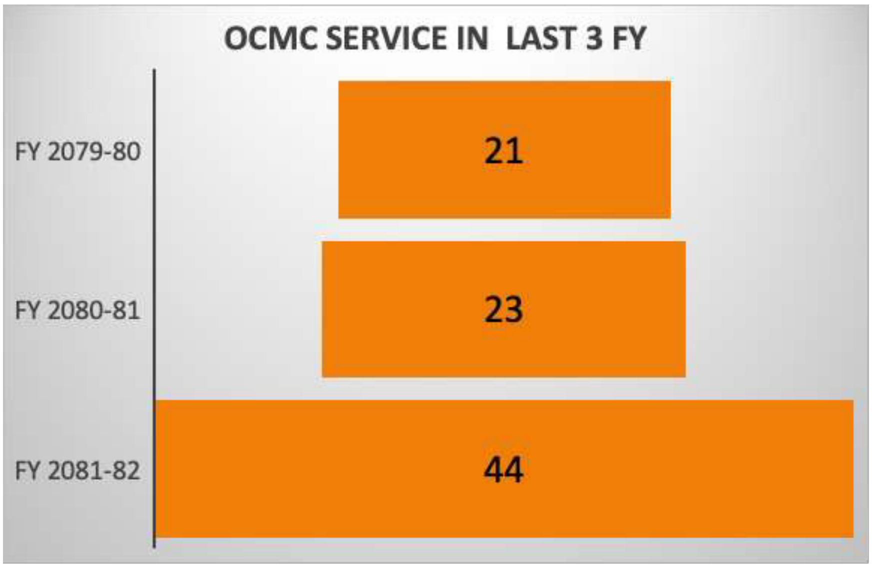

Chart No. 34: OCMC SERVICE RECEIVED IN LAST 3 FY 2079/80-

२.१४ शल्यक्रिया सेवा (Operation Services)

Operation Services includes:

1. Caesarean Section
2. Orthopedic Operations
3. General Surgeries
4. Hysterectomy

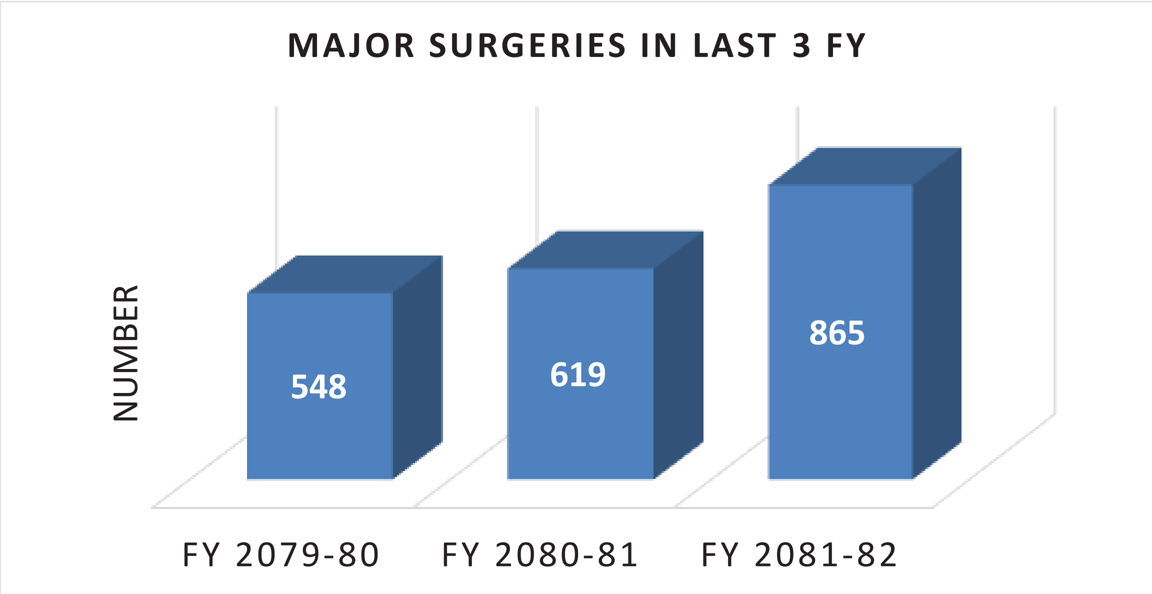

Chart no. 35: Major Surgeries done in last three FY 2079/80-2081/82

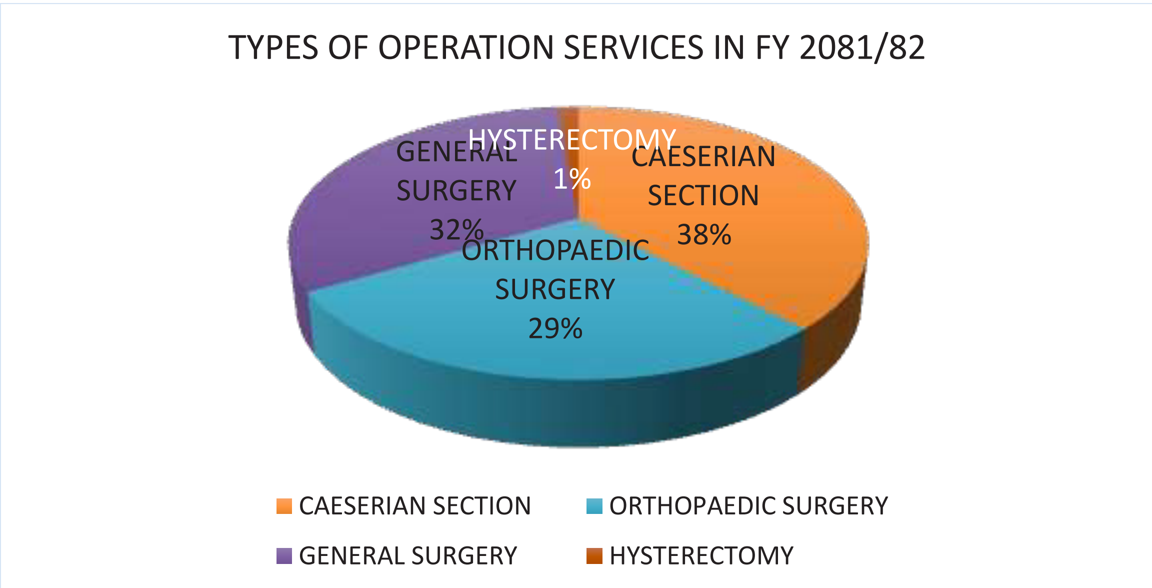

CHART No. 36 : TYPES OF OPERATION SERVICES IN FY 2081/82

२.१५ फिजियोथेरापी सेवा

"Transformative Physiotherapy Services: A Beacon of Health in Sankhuwasabha District Hospital"

INPATIENT AND OUTPATIENT SERVICES:

One of the distinctive features of the Physiotherapy Department is its ability to provide both inpatient and outpatient services. Inpatient services cater to individuals who require intensive rehabilitation and care within the hospital premises. This ensures a holistic approach to recovery, with physiotherapists working closely with other medical professionals. Meanwhile, outpatient services offer flexible treatment options for those who can benefit from periodic physiotherapy sessions without the need for extended hospitalization.

INTRODUCTION:

Nestled amidst the majestic mountains of Sankhuwasabha, the district hospital stands as a beacon of health, offering a comprehensive range of services to the local community. Among its essential departments, the Physiotherapy Department has emerged as a vital component, catering to a diverse spectrum of cases and providing critical services to residents in Sankhuwasabha and neighboring areas.

CATERING TO DIVERSE CASES:

The scope of the Physiotherapy Department extends far and wide, catering to patients across the lifespan. From pediatric disabilities to geriatric care, the department has the expertise to address a multitude of conditions. Children with developmental challenges find support in tailored rehabilitation programs, while seniors benefit from interventions aimed at maintaining mobility and independence.

PREGNANCY AND WOMEN'S HEALTH:
Recognizing the unique healthcare needs of pregnant women, the Physiotherapy Department has expanded its services to include specialized care for expectant mothers. Prenatal and postnatal physiotherapy programs focus on promoting optimal musculoskeletal health, addressing discomfort, and preparing women for a healthy childbirth experience. This holistic approach underscores the department's commitment to comprehensive women's healthcare.

REACHING BEYOND BORDERS:
The impact of the Physiotherapy Department extends beyond the confines of Sankhuwasabha. The department serves as a healthcare hub for nearby areas such as Chainpur, Bhojpur, Pachkapan, and many more. Its outreach efforts ensure that individuals in remote regions have access to critical physiotherapy services, bridging the gap between healthcare facilities and the communities they serve.

THE ROLE OF PHYSIOTHERAPY IN COMMUNITY HEALTH:
Physiotherapy is a specialized healthcare profession that focuses on restoring and maintaining physical function and mobility. In a district hospital setting, physiotherapists play a crucial role in the holistic care of patients, addressing a wide range of conditions such as musculoskeletal disorders, neurological issues, and respiratory problems.

1.MUSCULOSKELETAL REHAB
Physiotherapy services are instrumental in helping individuals recover from injuries, surgeries, or chronic musculoskeletal conditions. Patients in Sankhuwasabha district benefit from tailored rehabilitation programs designed to improve mobility, reduce pain, and enhance overall function.

2. NEUROLOGICAL CARE
For individuals with neurological disorders such as stroke, spinal cord injuries, or paralysis, physiotherapy is indispensable. The district hospital's physiotherapy services provide specialized interventions to enhance motor skills, balance, and coordination, contributing to improved quality of life for patient.

RESPIRATORY SUPPORT:

In a region where respiratory issues may be exacerbated by environmental factors, physiotherapists assist patients with respiratory conditions through breathing exercises and techniques. This is especially crucial in addressing challenges related to lung function and promoting respiratory health.

CHALLENGES AND TRIUMPHS:

While the Physiotherapy Department has made significant strides, challenges such as the need for additional skilled personnel and resources persist. Collaborative efforts between the hospital, local authorities, and support from non-governmental organizations are essential to overcome these challenges and further enhance the reach and quality of physiotherapy services in the region.

CONCLUSION:

The Physiotherapy Department at Sankhuwasabha District Hospital stands as a testament to the hospital's commitment to holistic and accessible healthcare. With its well-equipped facilities, diverse services, and outreach initiatives, the department plays a pivotal role in improving the health and well-being of individuals across the district and beyond. As it continues to evolve and address the changing healthcare landscape, the Physiotherapy Department remains a cornerstone in the pursuit of a healthier and more resilient community.

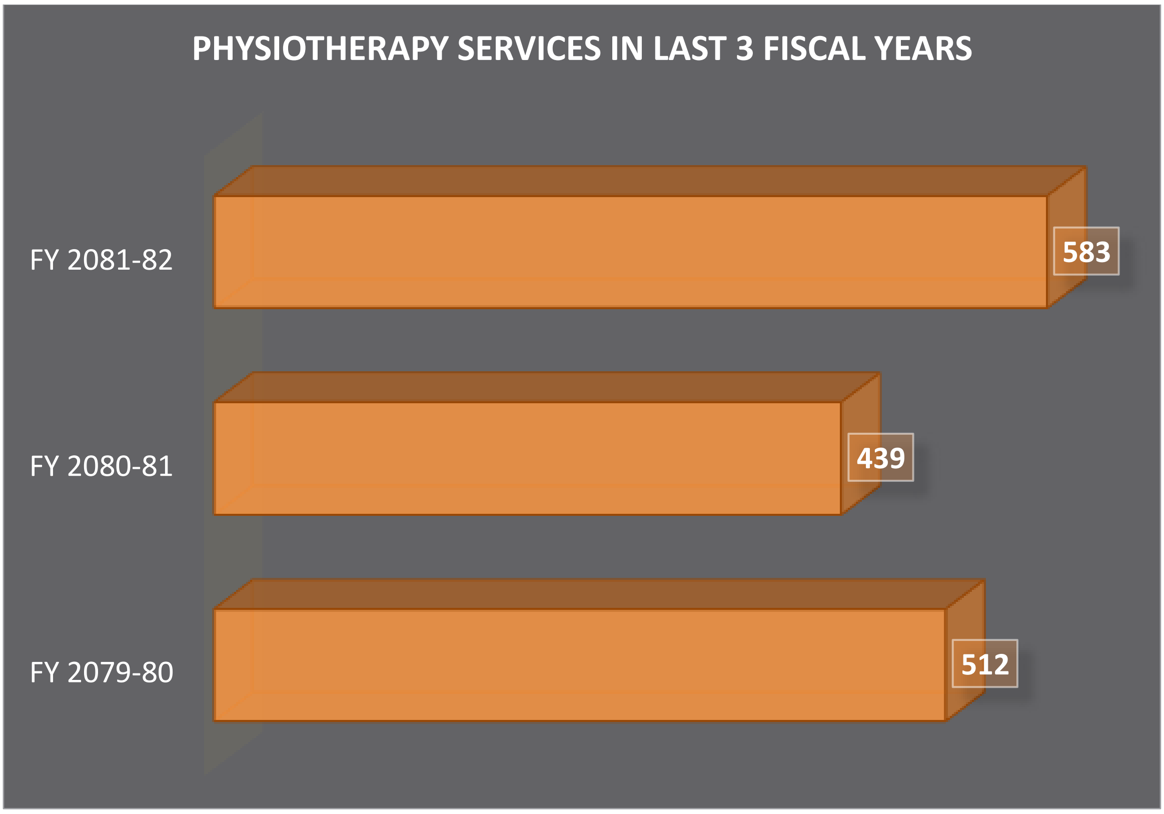

Chart No. 37: PHYSIOTHERAPY SERVICES IN LAST 3 FISCAL YEARS 2079/80-2081/82

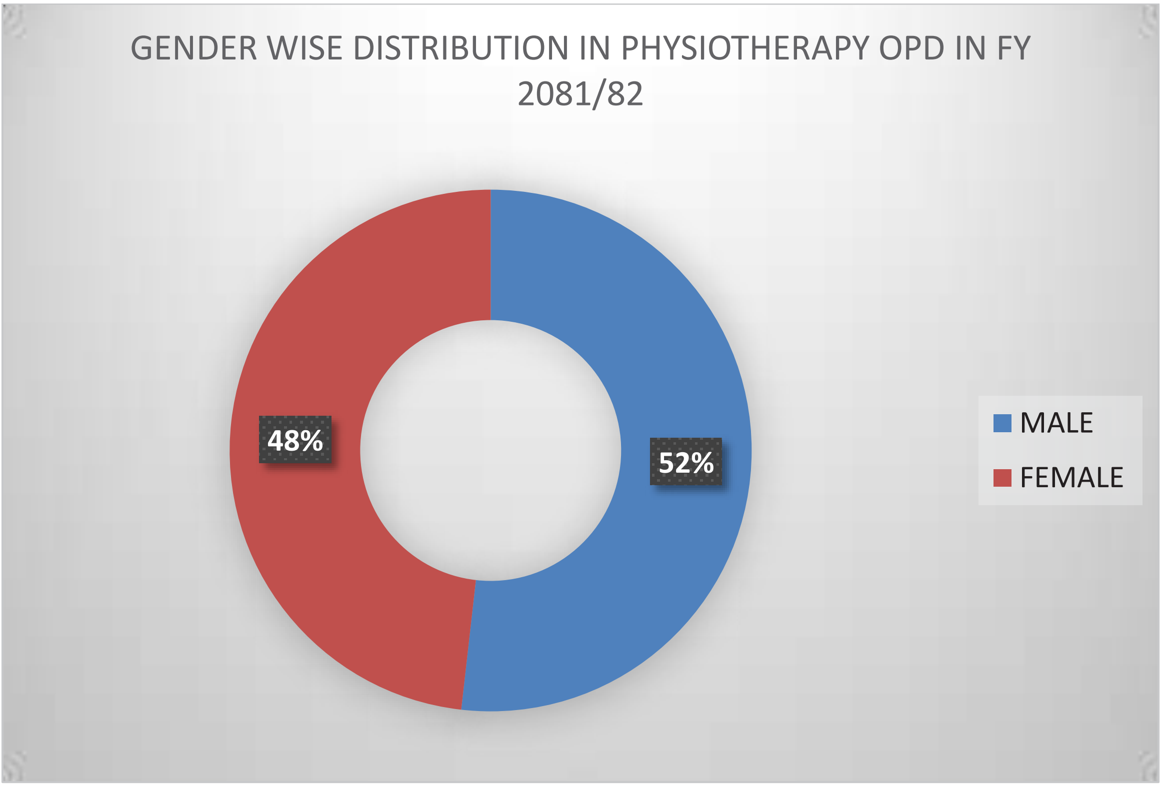

Chart No. 38: Gender distribution in Physiotherapy OPD in FY 2081/82

२.१६ मेडिकल रेकर्ड तथा तथ्यांक शाखा

A medical record is the chronological documentation of medical treatment and other health care delivered to a patient by professional members of the health care team. It is an accurate, prompt recording of the team's observations about the patient, the patient's medical progress, and the results of treatment. It is a means of communication among health professionals, a legal document, and a tool for medical research and training. It is also the primary means of evaluating the quality and appropriateness of medical care rendered, as well as a source document for statistical use in research, planning, and budgeting. Finally, it is the original-source document for financial activity involving patient care.

USE OF MEDICAL RECORDS

- To document the course of patient's illness & treatment.
- Communicate between attending doctors and other health Care professional providing care to the patient.
- Collection of health Statistics.
- Legal Matters & Court Cases.
- Insurance Cases.

FUNCTION OF MEDICAL RECORD DEPARTMENT

- Retrieval of medical records for patient care and other authorized use.
- Completion of medical records after an inpatient has been discharged or died.
- Coding diseases and operations of patients discharged or having died.
- Reporting to different disease surveillance system like EWARS, VPD
- Reporting to Integrated Health Information Management Section (IHIMS) in every month.
- Evaluation of the Medical Record Service.
- Completion of monthly and annual statistics.
- Medico-legal issues relating to the release of patient information and other legal matters.

जिल्ला अस्पताल संखुवासभामा मेडिकल रेकर्ड

नेपाल सरकारको नीति अनुरुप विभिन्न स्वास्थ्यका सूचकहरुको लक्ष्य पूरा गर्न सेवा प्रदायक संस्थाहरुमा HMIS Tools हरुको प्रयोग गरिदै आएको छ ।विगत वर्षहरुमा रजिष्टरमा आधारित रेकर्डिङ प्रणाली रहेकोमा हाल Electronic Medical Recording (EMR) System लागु गर्ने नेपाल सरकारको रणनीति रहेको छ।

यस अस्पतालमा कोशी प्रदेश सरकारको सहयोगमा आ.व. २०७८/७९ बाट EMR system जडान गरी कार्यान्वयन ल्याईएको छ। हाल प्रयोगमा आएको सफ्टवेयरले सबै विभागमा प्रयोग भएतापनि सबै विभागमा पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन भने भएको छैन।

हाल प्रयोग भईरहेको EMR को विशेषताहरु

EMR को आवश्यकता

Electronic Medical Recording (EMR) को आवश्यकता र महत्वलाई विभिन्न तरिकाले व्याख्या गर्न सकिन्छ।

- *EMR प्रणाली प्रयोग गर्दा चिकित्सक र स्वास्थ्यकर्मीले बिरामीको विवरण बारम्बार धेरै रजिष्टरमा भरिरहनु नपर्ने र एकैपटक बिरामीको सबै रिपोर्ट र विवरण हेर्न सकिने ।*
- *बिरामीले आफ्नो विवरण online मा जुनसुकै समयमा हेर्न सक्ने।*
- *कानुनी तथा मेडिको लिगलका केशहरुमा सहयोग हुने।*
- *अस्पताल व्यवस्थापनलाई नीति, रणनीति निर्माण गर्न महत्वपूर्ण भूमिका रहने।*
- *Morbidity र Mortality कम गर्न सहयोग गर्ने ।*
- *तथ्याङ्क विश्लेषण गर्न सहयोग गर्ने ।*

- सबै विभागहरुमा प्रयोग गर्न सकिने।
- Online बाट ल्याब (Lab) रिपोर्ट हेर्न सकिने।
- बिरामी रजिष्ट्रेसन देखि डिस्चार्जसम्मका सम्पुर्ण विवरणहरु रेकर्डिङ गर्न सकिने।
- स्वास्थ्य बिमा र SSU लाई सफ्टवेयरमा एकिकृत गरि स्वास्थ्य बीमालाई API बाट स्वास्थ्य बीमा बोर्डको IMIS software सँग आवद्धता गरिएको।
- HIMS Report Generate गर्न सकिने।
- फार्मेसी स्टोरको लागि उपयोगी ।
- टेलिमेडिसिन सेवा प्रयोग गर्न सकिने ।

२.१७ लेखा शाखा

अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको आ.ब. २०८१/०८२ को वास्तविक आय/व्यय विवरण ।

आय तर्फ			व्यय तर्फ		
सि.नं.	विवरण	रकम रु	सि.नं.	विवरण	रकम रु
१	अल्या	१२५८०३४.३	१	तलब समिति करार कर्मचारी	२३७२९५६४.००
२	ओ.पी.डी शुल्क	१२४०५९०.००	२	तलब NSI	७७१३६५१.००
३	एक्स-रे	५१७२१४७.००	३	अन्य भत्ता	१३२४९२८२.००
४	ल्याव	१९४५८४२१.००	४	धारा (जार)तथा विजुली	०.००
५	ड्रेसिङ	६४३४३.००	५	संचार महशुल	०.००
६	ईमर्जेन्सी	४०५५६५.००	६	कार्यालय सम्बन्ध खर्च	
७	इको	३४२८५५.००	क	स्टेशनरी तथा छपाई तथा अन्य	१८०७८८९.००
८	इन्डोसकोपि	०.००	ख	ल्याव सामग्री	२३९९६२७५.००
			ग	सर्जिकल सामग्री	१४०१४५१८.००
			घ	डेन्टल	१५४२१३.००
९	विमा कोषे	०.००	ङ	एक्स-रे	२६१०३००.००
१०	प्रहरी	४८००.००	७	ईन्धन	२५५१००.००
११	यु.एस.जी	३६८३०१९.००	८	संचालन तथा मर्मत संभार	३६९३०७.००
१२	विरामी भर्ना	१३७२७.००	९	ईन्धन अन्य प्रयोजन	०.००
१३	वेड चार्ज	९१५९९५.००	१०	घर भाडा	१२१२८३४.००
१४	ई.सी.जी	७००६४२.००	११	औपधी खरीद	२२६५८६०१.००
१५	फार्मेसी	१७१७४३४०.००	१२	विविध खर्च	१११४०८०.००
१६	एम्बुलेन्स	१४७१९९७.००	१३	फर्निचर एण्ड फिक्चर्स	६२१४९९.००
१७	सर्जरी	६९५०९८०.००	१४	भर्मण खर्च	१११५५९.००
१८	डेन्टल	१६६८८५३.००	१५	मेशीनरी औजार खर्च	१९८६२३२.००
१९	विविध	१३६१०२०.००	१७	करार कर्मचारी पोशाक	५०००००.००
२०	ओ.जे.टी	१८६०००.००	१८	अन्या भाडा	
२१	NSI	७७१३६५१.००	१९	निर्मित सार्वजनिक सम्पतिको मर्मत सम्भार	०.००
२२	आमासुरक्षा	१११४७९६१.००	२०	कर्मचारी विमा	०
२३	बीमा	२७९७३८८१.००			
२४	घर भाडा	२३०३००.००			
२५	अरुण ३ वाट प्राप्त	२७५००००.००			
२६	NSI घर भाडा	३१२०००.००			
२७	अन्य सस्थावाट प्राप्त	३०००००.००			
	कुल आय रु	११२५०११२१.३०		कुल व्यय रु	११६१०४९०४.००
				बचत रु	-३६०३७८२.७०
	जम्मा	११२५०११२१.३०			११२५०११२१.३०

०.००

अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको आ.व. २०८२/२०८३ अनुमानित आय/व्यय विवरण ।

आय तर्फ			व्यय तर्फ		
सि.नं.	विवरण	रकम रु	सि.नं.	विवरण	रकम रु
१	अल्या	-३६०३७८२.७	१	तलब समिति करार कर्मचारी	२८०००००0.00
२	ओ.पी.डी शुल्क	१४०००००.००	२	तलब NSI	७७९४४३२.००
३	एक्स-रे	६०००००0.00	३	अन्य भत्ता	१८०००००0.00
४	ल्याव	२१५००००0.00	४	धारा (जार)तथा विजुली	२०००००0.00
५	ड्रेसिङ	१०००००.००	५	संचार महशुल	५००००.००
६	ईमर्जेन्सी	५०००००.००	६	कार्यालय सम्बन्ध खर्च	
७	इको	८०००००.००	क	स्टेशनरी खर्च	१००००००.००
८	इन्डोसकोपि	२०००००.००	ख	कार्यालय खर्च	१००००००.००
			ग	ल्याब सामग्री	२६००००००.००
			घ	सर्जिकल सामग्री	१८००००००.००
			ङ	डेन्टल	५०००००.००
			च	एक्स-रे	३५०००००.००
			७	ईन्धन	२००००००.००
१०	यु.एस.जी	६००००००.००	८	संचालन तथा मर्मत संभार	१००००००.००
११	विरामी भर्ना	२००००.००	९	ईन्धन अन्य प्रयोजन	१००००००.००
१२	वेड चार्ज	१५००००००.००	१०	घर भाडा	०.००
१३	ई.सी.जी	१००००००.००	११	औषधी खरदि	२७००००००.००
१४	फार्मेसी	१९००००००.००	१२	विविध खर्च	१००००००.००
१५	एम्वुलेन्स	१५०००००.००	१३	फर्निचर एण्ड फिक्चर्स	१०००००.००
१६	सर्जरी	११००००००.००	१४	अनुगमन तथा मुल्याकन खर्च	५०००००.००
१७	डेन्टल	२५०००००.००	१५	मेसीनरी औजार खर्च	५०००००.००
१८	विविध	१५०००००.००	१६	भर्मण खर्च	५०००००.००
१९	ओ.जे.टी	२०००००.००	१७	करार कर्मचारी पोशाक	६०००००.००
२०	NSI	७७९४४३२.००	१८	अन्या भाडा	१५००००.०
२१	आमासुरक्षा	११५००००0.00	१९	कार्यक्रम खर्च	५०००००.००
२२	वीमा	४५००००००.००			
२३	घर भाडा	२०००००.००			
२४	NSI घर भाडा	३१२०००.००			
२५	अरुन ३ बाट प्राप्त	७४७०००००.००			
	कुल आय रु	१४३३९२६४९.३०		कुल व्यय रु	१४०६९४४३२.००
				बचत रु	२६९८२१७.३०
	जम्मा	१४३३९२६४९.३०			१४३३९२६४९.३०

२.१८ सामाजिक सेवा इकाई र स्वास्थ्य बिमा

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३५ मा प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित गरिने छैन भनी स्वास्थ्य सेवालाई नेपाली नागरिकको मौलिक हक अन्तरगत राखिएको छ ।

लक्षित समूहका बिरामीहरूको स्वास्थ्य सेवामा समतामूलक महत्व आंशिक तथा पूर्ण छुटमा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने र लक्षित समूहको स्वास्थ्यमा सुधार गराई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुर्याउने

लक्ष्य सहित सामाजिक सेवा इकाईको स्थापना २०७८/७९ मा यस अस्पतालमा भएको हो ।

सामाजिक सेवा एकाई निर्देशिका २०७८ अनुसार विभिन्न वर्गका सेवाग्राहीहरुलाई विशिष्टिकृत सेवा पूर्ण तथा आंशिक छुटमा निरन्तर रुपमा २४/७ दिन नै पवित्रा अधिकारी, निर्मला मगर २ जना सहजकर्ताले सेवा दिँदै आइरहेको छ ।

सेवालाई सहज गर्न छुट्टै सामाजिक सेवा एकाईको Block तयार गरी विभिन्न जिल्लाहरूको सेवाग्राहीहरुलाई सेवा दिँदै आइरहेको छ ।

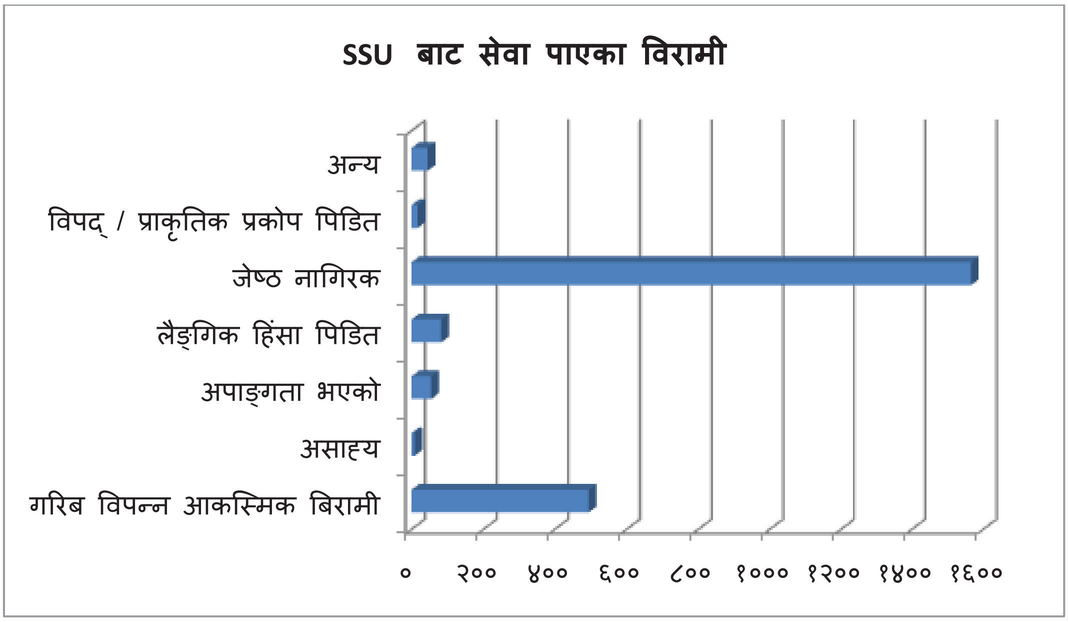

Chart no. 39: आ व २०८१-८२ SSU बाट सेवा पाएका तोकिएका लक्षित समूहका बिरामीको संख्या

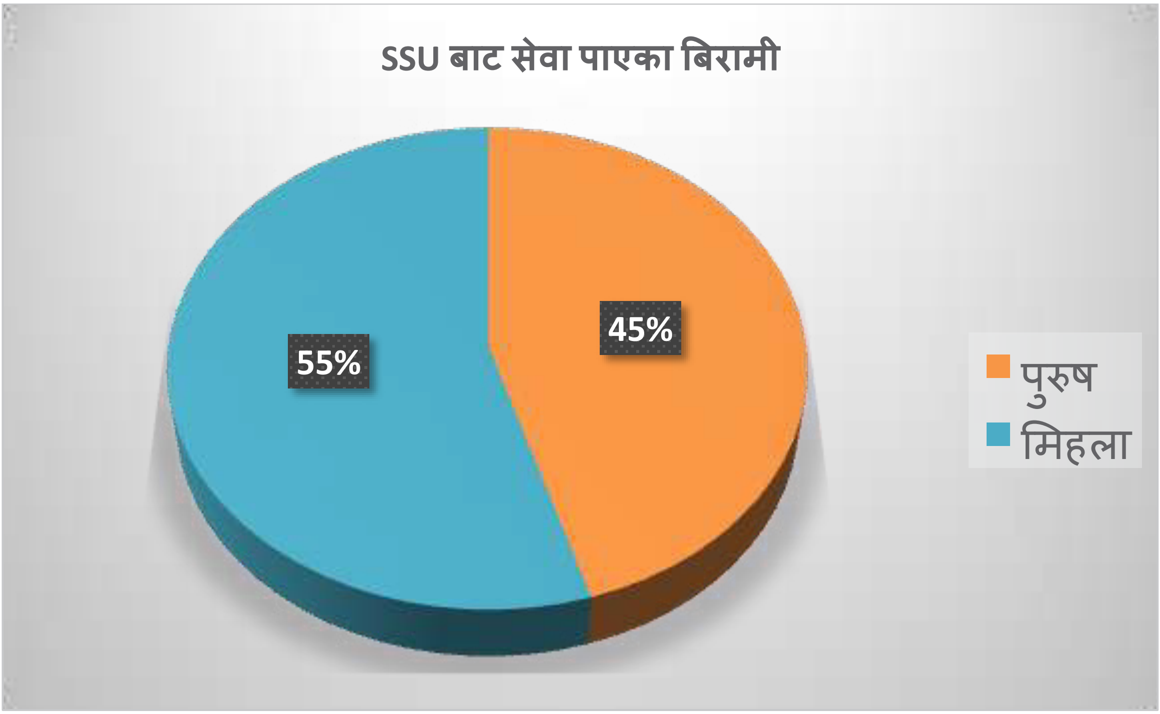

Chart No. 40: SSU बाट सेवा पाएका बिरामी

स्वास्थ्य बीमा

Health Insurance Board is responsible for purchasing the quality health care service and make available at the possible nearest point of its member. The program is aimed to raise contribution from the healthy people and spend the same for needy people the fund raised shall be spending on basic health care package and their supplementary service in a wise manner to cater the need HIB shall promote Pre-payment and Risk pooling mechanisms through national health security Programme to mobilize financial resources for health in an equitable manner.

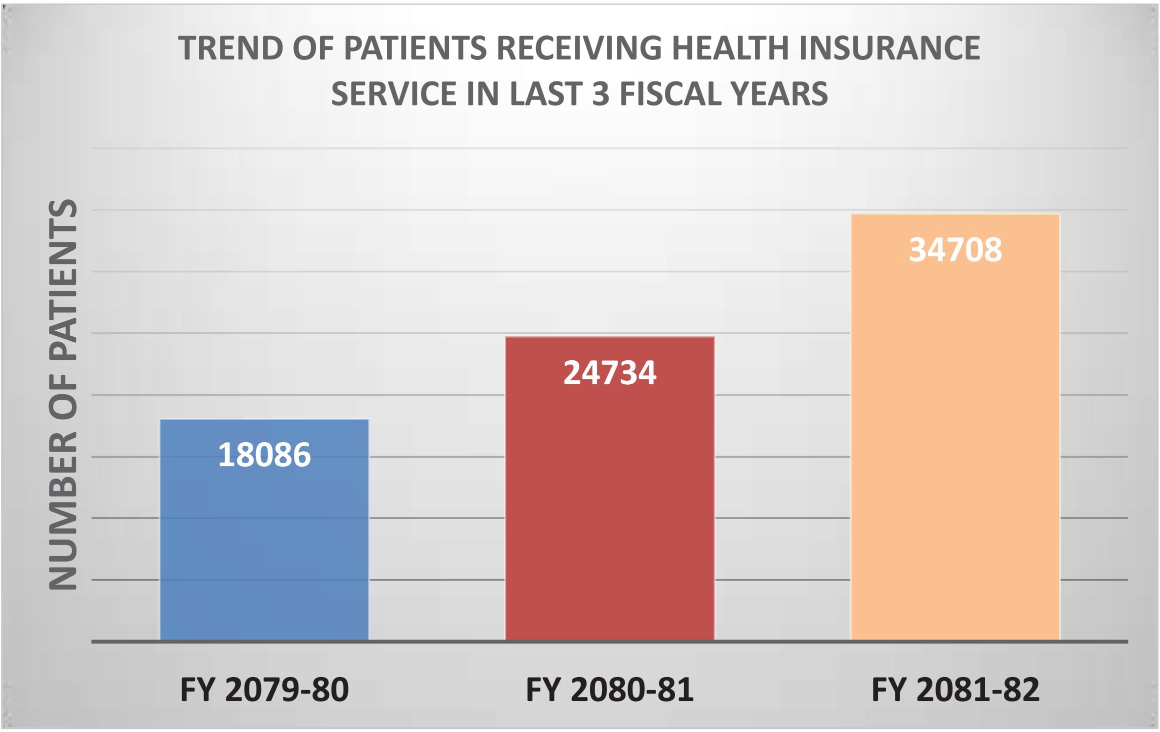

Chart no. 41: Trend of Patients Receiving Health Insurance Service in last 3 Fiscal Years 2079/80-2081/82

२.१९ BMET सेवा

Healthcare technology offers many benefits and has greatly enhanced the ability of health professionals to prevent, diagnose and treat diseases. Timely access to emergency care and use of diagnostic and therapeutic tools reduces patient mortality. Yet, WHO estimates that around 50% of medical equipment in developing countries is not functioning, not used correctly & optimally and perpetually not maintained. Various factors; lack of training on operating medical devices, less sense of accountability, power interruption, work overload, lack of sense of maintenance expertise and inappropriate referral system influence the availability & utilization of medical devices.

The Biomedical Department is responsible for technical issues regarding the maintenance of medical equipment and deals with the installation as well as repairs of medical devices, demonstration to clinical staff. They also play a crucial role in providing comparative statements regarding the selection of new medical devices in hospitals.

District hospital Sankhuwasabha which was established in 2033 B.S does not have a long history in Biomedical Department. The Biomedical Department was established in Poush 2075 B.S with the technical and human support of Nick Simons Institute (NSI). Since then, Biomedical Equipment Technicians (BMET) have been deployed by the NSI to provide service in our hospital continuously.

Work done by Biomedical Department

- Inventory of medical equipments.
- Quick response to breakdown call & maintenance of medical equipments (including the equipments of surrounding HP).
- Planned and preventative maintenance.
- Facilitate & support the delivery of quality healthcare by ensuring the functioning of medical equipment.
- Guidance & technical assistance to technical and clinical staff on medical equipment.
- Technical support in purchasing new medical equipment.
- Inspection of new installed equipment in the Hospital as per specifications.
- Involvement in the installation of new medical equipment.

Challenges

- Unavailability of electronics components and spare parts of equipment.

- Lack of exposure & training on equipment.
- Late response from the suppliers & Service Company for service.
- Lack of Calibrating Equipment.

The Biomedical Department plays an important role in providing quality and effective service in hospitals. Exposure, training, availability of spare parts, etc. motivates biomedical professionals to perform their best and ensure no compromise in delivering quality service in the hospital.

२.२० ART तथा DOTS सेवा

ए.आर.टी सेन्टरको इतिहास

जिल्ला अस्पताल संखुवासभामा २०७१ सालमा ए.आर.टी सेन्टरको स्थापना भएको हो। हाल २०८० साल सम्ममा ए.आर.टी सेन्टरको स्थापना भएको १० वर्ष पुगेको छ। सुरु भएको यस अस्पतालमा अन्य अस्पतालबाट जस्तै BPKIHS, Koshi, Teku, Bir Hospital हरुबाट ए.आर.टी सेन्टरबाट औषधी खाइरहेका एच.आई.भी. संक्रमित विरामीहरुलाई यस अस्पताल नजिक पर्ने भएकाले एच.आई. भी. संक्रमितहरु ट्रान्सफर इन भई सेवाग्राहीको संख्यामा वृद्धि भएको को परिक्षण हुने भएको हुनाले नयाँ विरामीहरु तथा पुरानो बिरामीहरुको संख्या बढ्दै गएको र संखुवासभामा मात्र नभई भोजपुर जिल्लाको पनि अधिकांस बिरामीहरु अस्पतालको ए.आर.टी सेन्टर बाट सेवा लिनु हुन्छ। हाल सम्म भोजपुर जिल्लामा ए.आर.टी. सेन्टरको स्थापना नभएकोले गर्दा २/३ दिन सम्म पनि हिडेर औषधि लिन यस अस्पतालको ए.आर.टी. मा सेवा लिन आउनमा अरुण प्लस भन्ने एउटा गैर सरकारी संस्थाको पनि महत्वपुर्ण भूमिका छ। देखिन्छ। यस अस्पतालमा पनि एच.आई.भी.

ए.आर.टी. सेन्टरका सेवाहरु

- एच.आई.भी. परिक्षण र परामर्श सेवा ।
- पी.एच.सी. सेवा ।
- हप्तामा ६ दिन एच.आई.भी. औषधी उपलब्ध र वितरण ।
- भाइरल लोडको स्याम्पल कलेक्सन सेवा ।
- स्वाथ्य बिमाको सेवाबाट स्वास्थ्य चेकअप सेवा, प्रत्येक ६/६ महिनामा र आवश्यकता अनुसार २४ सै घण्टा सेवा ।

- अन्य परामर्श सेवाहरु जस्तै: HIV, STI, PMTCT आदि सेवा ।
- EID स्याम्पल कलेक्सन सेवा ।
- HCV चेक जांच सेवा एच.आई.भी. सेवाग्राहीहरुलाई हालसम्म ।

हालसम्म यस अस्पतालमा ए.आर.टी.मा जम्मा दर्ता भएका सेवाग्राहीहरु ५० जना रहेका छन् र जसमध्ये महिला २२ जना छन् भने पुरुष ३० जना रहेका छन्। जसमध्ये महिला ५जना transfer out (स्थान्तरण भएका) छन् भने पुरुष २ जना transfer out (स्थान्तरण भएका) छन् भने मृत्यु हुनेको संख्या २ जना पुरुष हुनुहुन्छ भने loss to follow up हुनेको संख्या १ जना महिला रहेको छ। हाल १४ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुमा १ जना पुरुष हुनुहुन्छ। हाल यस अस्पताल ए.आर.टी. सेन्टर बाट सेवा लिने सेवाग्राहीहरुको संख्या ४० जना रहेको छ र उहाँहरुको हालसम्म स्वास्थ्यमा समस्या नआएको कुरा बताउनु हुन्छ। उहाहरुको स्वास्थ्यमा समस्या परेको बखतमा अस्पताल व्यवस्थापन समितिले निशुल्क स्वास्थ्य चेक जाँच गर्दै आइरहेको छ र हाल नेपाल सरकारबाट एच.आई.भी. संक्रमित लाई निशुल्क स्वास्थ्य बिमा गरिदिने प्रावधान भएकोले ए.आर.टी. सेन्टर र अरुण प्लस संस्था मिलेर स्वास्थ्य बीमा गराई दिईसकेका छौ। हाल नेपाल सरकारले स्वास्थ्य बीमा गराइदिएकोले एच.आई.भी. बिरामीहरुलाई बीमा बाट निशुल्क उपचार गर्ने भएकाले बिरामीको उपचारमा ठुलो राहत मिलेको छ। यस अस्पतालमा ए.आर. टी. सेवा लिईराखु भएको सेवा ग्राही हरुको (biometric) हातको औंलाको फिंगर प्रिन्ट लिने प्रावधान छ । हाल सम्म PMTCT सेवा बाट डेलिभरी गराइएको सेवाग्राही बालबालिकालाई एच.आई.भी. हालसम्म नदेखिएको DNA, PCR पनि गराईएको र antibody check (determine) बाट पनि हाल सम्म एच.आइ.भी. Negative नै भएको कुरा अवगत छ।

Table No. 6: मिति २०७१ साल बाट हाल सम्म ART सेवा लिने सेवाग्राहीहरू:

आ.व २०७१/०७२	०	आ.व २०७६/०७७	४७
आ.व २०७२/०७३	२४	आ.व २०७७/०७८	४९
आ.व २०७३/०७४	२८	आ.व २०७८/०७९	५२
आ.व २०७४/०७५	३४	आ.व २०७९/८०	४५
आ.व २०७५/०७६	४३	आ.व २०८०/८१	४७
		आ.व २०८१/८२	५०

क्षयरोग उपचार केन्द्र (डट्स क्लिनिक)

यस जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभामा २०५६ साल देखि क्षयरोग उपचार केन्द्रको सुरुवात भएको हो। क्षयरोग केन्द्रको स्थापना भएपछि क्षयरोग सम्बन्धि विभिन्न किसिमको परिक्षण तथा उपचार रोकथामका सेवा सुविधाहरु यहाँका बिरामीहरुले पाएको पाइन्छ। यस अस्पतालमा DOTS सेवा सुरु हुनुभन्दा पहिला BNMT भन्ने गैर सरकारी संस्थाले यो क्षयरोग कार्यक्रम चलाउदै आएको थियो र जब नेपाल सरकारले DOTS सेवा विस्तार गर्ने भेनेर स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट पत्राचार भएपछि DOTS सेवा सुरु भयो र हाल सम्म निरन्तर DOTS सेवा चलिरहेको छ र साथ साथै सब डि.आर सेन्टर पनि भएको छ DOTS मात्र नभएर डी.आर क्षयरोगको पनि यस अस्पतालबाट सेवा उपलब्ध भईरहेको छ, यस अस्पतालमा सेवा लिन संखुवासभा मात्र नभई भोजपुरको अधिकांस बिरामीहरुलाई समेत सेवा पुर्याउदै आएको छ। DOTS सेवाले गर्दा संखुवासभा र भोजपुरका बिरामीहरुलाई स्वास्थ्य जनजीवनमा समेत सहज भएको छ ।

क्षयरोग उपचार केन्द्रका सेवाहरु

- नियमित DOTS सेवा.
- उपचारमा रहेका उपचारत बिरामीको HIV परिक्षण सेवा ।
- DOTS सेवा लिई रहेकाहरुको खकार परिक्षण तथा निदान सेवा ।
- क्षयरोग उपचार लिई रहेकाहरुलाई परामर्श तथा चेकजाँच सेवा ।

Table. 7: आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा दर्ता भएका बिरामीहरु

Case Registration	New		Re-treatment	
	Male	Female	Male	Female
Pulmonary (BC)	12	**4**	0	0
Pulmonary (CD)	0	**0**	0	0
Extra pulmonary	3	1	0	0

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा हाम्रो यस जिल्ला अस्पताल संखुवासभाको DOTS Clinic मा सेवा लिने जम्मा संख्या २० जना क्षयरोगका बिरामी दर्ता भएका छन्। जस मध्ये ५ जना महिला र १५ जना पुरुष रहेका छन्।

२.२१ मेडिको लिगल सेवा

- पोष्टमार्टम सेवा
- शारिरिक परिक्षण सेवा
- घाउँ जाँच सेवा
- मनोपरामर्श सेवा

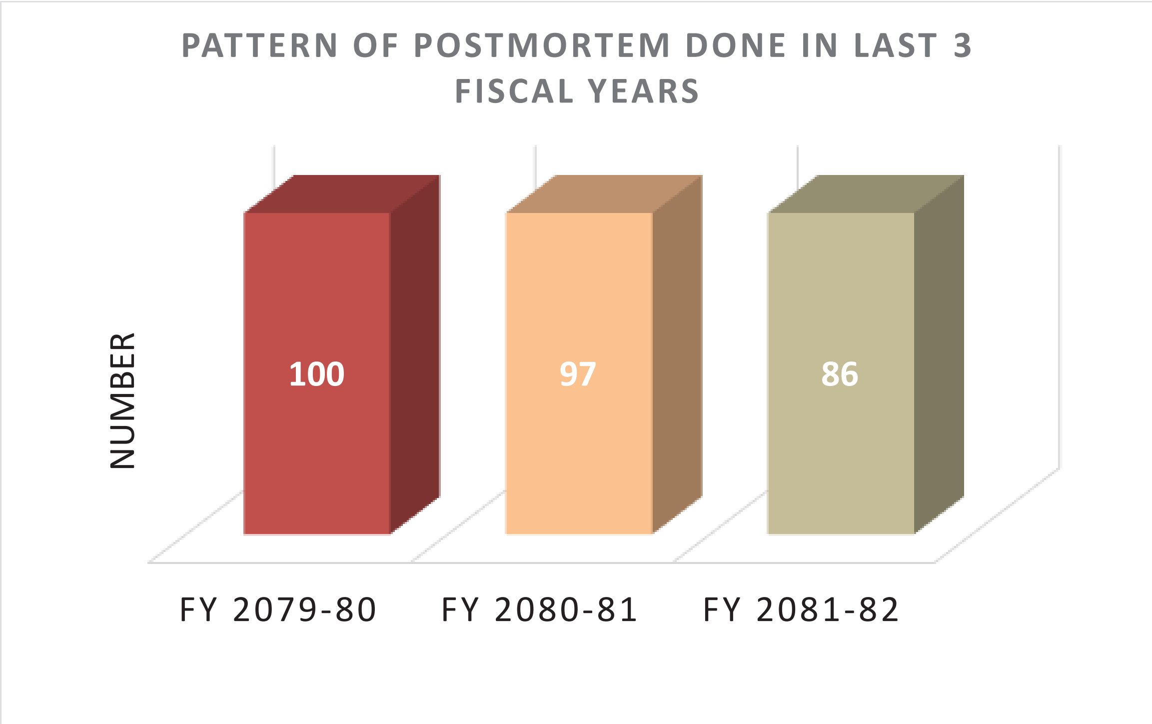

Chart no.42: Pattern of Postmortems done in last three FY 2079/80-2081/82

२.२२ अन्य सेवाहरु

- एम्बुलेन्स सेवा
- चमेना गृह
- अक्सिजन प्लान्ट
- सुत्केरी प्रतिक्षा गृह
- निरोगिताको सिफारिस सेवा

परिच्छेदः ३

फोटो ग्यालेरी

अस्पताल कर्मचारीहरु

आकस्मिक सेवा

प्रसुती सेवा

शल्यक्रिया सेवा

प्रशासन फाट

NURSES ON DUTY

प्रयोगशाला फाट

LABORATORY DEPARTMENT
प्रयोगशाला विभाग
SAMPLE COLLECTION
नमुना संकलन
SAMPLE COLLECTION
नमुना संकलन

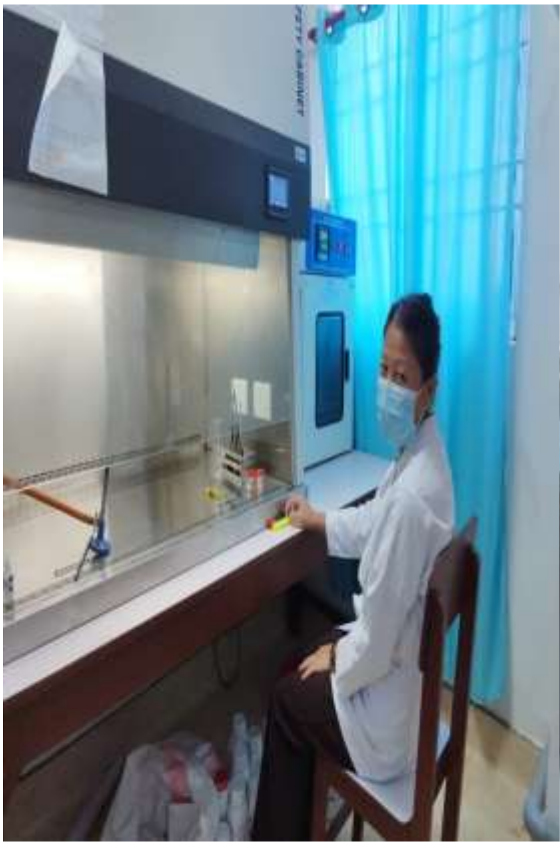

फार्मेसी फाट

फिजियोथेरापी फाट

ICU सेवा

अन्तरंग सेवा

कार्यालय सहयोगी कर्मचारीहरू

दर्ता फाट

सम्झनाका केहि पलहरु

19/07/2024 14:38

नेपाल चिकित्सक दिवसको

"समाजको लागि चिकित्सक र चिकित्सकको लागि समाज"
७४ औं नेपाल चिकित्सक दिवसको अवसरमा
शुभकामना आदानप्रदान तथा औषधी
सम्बन्धि वैज्ञानिक प्रस्तुती कार्यक्रम

विदाई तथा स्वागत कार्यक्रम

अन्तराष्ट्रिय नर्सिङ्ग दिवस मनाईदै

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा

शुल्क स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा
खाँदबारी
GREEN ZONE

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा

REDMI NOTE 9 PRO
AI QUAD CAMERA

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा
खाँदबारी

प्रसुति सेवा सञ्चालनको लागि
Enhancement and Rotation Program

अनसाइट कोचिङ प्याकेज

जिल्ला अस्पताल सङ्खुवासभा

जिल्ला अस्पताल संखुवासभा

नवनिर्मित संरचना

परिच्छेदः ४

लेख रचनाहरु

डा. विकाश आचार्य
मेडिकल अधिकृत

प्रसङ्ग नं. १

"डाक्टारसाप मेरो होल बडि (Whole body) चेक गराइदिनुस् न !" ४३ वर्षिय अधबैशे महिलाले OPD को ढोकाबाट छिर्ने बित्तिकै भन्नुभयो । दिदी तपाईंको समस्या चाहि के हो ? तेहि अनुसारको जाँच गराउँछु भन्ने प्रश्नमा "अं समस्य त केहि छैन, बिमा पनि छ, अस्ति फेसबुकको भिडियोमा पनि होल बडि चेक गराउनुपर्छ भन्ने हेरेको थिए तेहि भएर ।"

प्रसङ्ग नं. २

"डाक्टरसाप मलाई रिफर बनाइदिनु पर्‍यो ।" कसको लागि हो भन्ने प्रश्नमा मेरो आफ्नै बुढिको र आमाको बनाइदिनुसन् । जसको रिफर बनाउनुपर्ने हो उहाँ स्वयम् उपस्थित हुनु पर्छ नि । के समस्या छ, हाम्रो अस्पतालमा के उपचार गरियो, के समस्याको लागि पठाउने सबै लेखेर पठाउनपर्छ नि रिफरमा त । "जानी रिफरै त बनाउने हो किन सबै आउनुपर्‍यो, खासै समस्या त छैन, काठमाण्डौं गएको बेला यसो देखाएर आउनुपर्‍यो ।"

प्रसङ्ग नं. ३

५७ बर्षिय आमा, OPD को ढोकाबाट छिर्ने बित्तिकै, आमा के समस्या छ ? "समस्या त केहि नि छैन, मलाई त एक महिनाको लागि ग्यास्ट्रिकको औषधि, ज्वरोको सिटामोल, दादको मलम, खाना रुच्ने भिटामिन, खुट्टा दुखेको मलम सबै लेखिदिनुस है ।" अहिले यो सबै समस्या छ, आमा ? "छैन अहिले त, स्वास्थ्य बिमा छ त्यहि भएर घरमा लगेर औषधी राख्छु, पछि भयो भने खान्छु ।"

प्रसङ्ग नं. ४

२१ बर्षिय युवा, के समस्या छ ? "डाक्टर मलाई टन्सिल भएको छ, Clavum र Azithromycin अनि Flexon पनि लेखिदिनुहोला । अनि एउटा मुख कुल्ला गर्ने औषधी पनि लेखिदनुस् ।" ठिक छ, तपाईंको समस्या केही थियो भन्नुस् अनि जाँच गरेर त्यसै अनुसारको औषधी लेखौंला । जवाफमा, "पर्दैन जाच्न, मैले युट्युव (YouTube) मा हेरेको घाँटि दुख्दा टन्सिल हुन्छ रे, तेहि औषधी खादा निको भइहाल्छ ।"

माथिका सबै प्रसङ्गहरुमा एउटा कुरामा एकरुपता छ । आम मानिस र बिरामीहरुको चेतना स्तरमा वृद्धि भएको छ र स्वास्थ्य बिमाको प्रायोग पनि बढेको छ । प्रविधिको विकाससँगै बढ्दो सोसल मिडिया र इन्टरनेटको पँहुचको रुपमा पनि यसलाई लिन सकिन्छ । जनमानसमा आफ्नो नियमित स्वास्थ्य जाँच गराउनु पर्छ, रोगको बारेमा जानकारी लिने र उपचार पद्धतिहरुबाट चासो राख्ने वरिपरि बढ्दो छ । त्यस्तै प्रत्येक वडामा खुलेका स्वास्थ्य एकाईहरुले स्वास्थ्य सेवाको

पँहुचलाई अझ बढाएको छ । खास गरी नसर्ने रोगहरु जस्तै : सुगर, प्रेसर, पाठेघरको मुखको क्यान्सर लगायतका रोगहरुको स्क्रिनिङ्ग बढ्दै गएको छ । सोसल मिडियाले चिकित्सक र स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी जानकारी सजिलै आमजनता समक्ष पुऱ्याउने अवसर दिएको छ । त्यसैले इन्टरनेटको प्रयोग मार्फत अनलाइन परामर्श र टेलिमेडिसिनको प्रयोगले अस्पतालसम्म पुग्न नसक्दा बिरामीहरुलाई विशेषज्ञ डाक्टारहरुसँग सिधा सम्पर्क गर्ने मौका मिलेको छ ।

तर सोसलमिडिया र इन्टरनेटको पँहुचले स्वास्थ्य क्षेत्रमा र बिरामीहरुमा परेको मनोबैज्ञानिक असरहरुप्रति खासै छलफल भएको पाइदैन । सोसलमिडियामा मेडिकल शिक्षा नभएका व्यक्तिहरुले पनि गलत स्वास्थ्य जानकारी फैलाउने गर्छन् । जसले बिरामीहरुलाई झन जोखिम बढाएको छ । त्यस्तै बिरामीले चिकित्सकको बारेमा पब्लिक रिम्यु (Public Review) हेरेर निर्णय गर्ने, एक चिकित्सकको आचर शैलीलाई अर्कोको सन्दर्भमा आलोचना गर्ने जस्ता प्रकृतिले चिकित्सकीय पेशामा विश्वासको सङ्कट ल्याउँदै गएको छ ।

अर्को तर्फ स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई यसको खर्च त सरकारले व्यहोरी हाल्छ नि । मैले बिमा गरेको रकम यतिकै खर्च नभइकन जान्छ, त्यहि भएर बिमाको रकम सक्नै पर्छ भनेर अनावश्यक जाँच, औषधी र रिफर गर्न दबाव दिने परिपाटी पनि दिनानुदिन बढ्दै छ । स्वास्थ्य बिमाले आफूलाई मात्रै होइन दुख पर्दा सबैलाई सहयोग पुऱ्याउँछ भन्ने मानसिकताको विकास गराउन जरुरी छ । यो केवल नेपाल सरकारको मात्र नभइकन सम्पूर्ण नेपालीहरुले अपनत्व लिनुपर्ने कार्यक्रम हो । स्वास्थ्य बिमा नगराएका नेपालीहरुलाई यसमा आबद्ध गराउनु र यसको लाभ लिइरहेको सेवाग्राहीलाई उचित प्रयोगका लागि प्रोत्साहन गर्न सके स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमले सार्थकता पाउथ्यो ।

अस्पतालमा बिरामीहरुको उपचारको क्रममा केहि जटिलताहरु आइहालेमा अस्पतालका डाक्टार र स्वास्थ्यकर्मी माथि गालिगलौज, कुटपिट गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाहरु तोडफोड, आगजनी गर्ने घटनाहरु पनि दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको छ । कुनै पनि डाक्टार, स्वास्थ्यकर्मी उपचारको क्रममा बिरामीको स्वास्थ्यसँग खेलबाड गर्दैनन् । बरु आफ्नो ज्ञान, सीप र अनुभवको आधारमा बिरामीको ज्यान बचाउनकै लगि अहोरात्र खटिरहन्छन् । उपचारको क्रममा हुने जटिलताहरुको बारेमा सबैले बुझ्न जरुरी छ । कतिपय अवस्थामा Risk vs benefit लाई ध्यानमा राखेर उपचार गर्दा जटिलताहरुलाई गुणस्तरीय उपचार पद्धति अपनाउदा अपनाउदै पनि रोक्न सकिदैन । डाक्टर र स्वास्थ्यकर्मीले पनि अपचार सुरु गर्दा नै रोगको वर्तमान अवस्था, उपलब्ध उपचार पद्धति, उपचार पद्धतिहरुको प्रयोग र रोगका जटिलताहरुको बारेमा बिरामीको आफन्तहरुसँग खुलेर छलफल गर्न आवश्यक छ । उपचारको क्रममा आउने जटिलताहरुलाई बुझ्दै बिरामीका आफन्तहरुले पनि संयमता अपनाउने, अनावश्यक गलत प्रचारबाजी नगरिकन धैर्य राखी उपचारमा सहयोग गरेमा जटिलताहरुलाई पनि उपचारकै माध्यमबाट ठिक गर्न सकिन्छ ।

अन्तमा प्रविधि र इन्टरनेटको उचित प्रयोग, व्यवस्थित र विस्तारित स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम र भयरहित सुरक्षित कार्यस्थलको सुनिश्चितता गर्न सकिएमा अस्पतालहरु साँच्चिकै मन्दिर र डाक्टरहरु भगवानको रुपमा सेवा गर्न सक्षम हुन्छन् ।

MY EXPERIENCE AT SANKHUWASABHA DISTRICT HOSPITAL

Kamal Raj Oli
Sr. Anaesthesia Assistant

After completing my proficiency certificate level in general medicine, I began my professional journey working in various rural areas of Nepal equipped with very limited resources. Those early years were not only a test of my skills but also a lesson for personal growth in terms of building patience, adaptability and compassion. Working in those resource limited settings taught me that health care is not just about treatment, rather, it is about understanding the unique need of each community and finding ways to serve them despite limitations.

Later, I got fortunate enough to receive an opportunity from The Nick Simon's Institute to pursue further studies in Anesthesia Assistant course at NAMS, Bir Hospital. This was a turning point of my career, opening doors to a new specialized field. After completing the course in 2080, I was posted to various organizations initially and then transferred to Sankhuwasabha District Hospital.

In Sankhuwasabha, I was welcomed by AAC my classmate and a lovely friend, Mr. Lokesh Kunwar, who was already working here. His guidance helped me settle into the hospital and the community. At the same time, I found another pillar of support in Mr. Bijaya Parajuli, working as an ART and TB counsellor and orthopedic surgery assistant, who helped me adapt to the environment and people here.

Working as an Anesthesia Assistant in a low resource setting has not been easy. Managing an operation theatre with limited equipments, facilities and back up requires both technical skills and creative problem solving skills. Over the time, I have successfully provided anaesthesia service for the conduction of caesarean sections under CEONC, orthopedic surgeries under peripheral nerve blocks and other surgical procedures using various anaesthesia technique such as TIVA, sub arachnoid block & regional block. I have also worked as an anaesthesia provider for the successful conduction of VH-Camp for Uterine Prolapse. Despite the challenges, I've learned to see obstacles as an opportunity for growth. Each case, each patient and each surgery has further strengthened my

commitment to this profession. I feel proud to contribute to critical surgical services in a district where every successful surgery can change a life.

I am grateful to the Nick Simon's Institute for giving me the platform to serve rural communities and my colleagues here at the district hospital for their constant support. My greatest wish is for every patient who comes through our doors to recover fully and return to their loved ones with a healthy smile. As I look forward, I carry with me the hope and determination to keep learning, improving and serving because in healthcare, there is always "more to do" and "more to give"

"In a quiet heartbeat of this hospital, I found my life's rhythm - to heal, to serve and to hope."

;₩'jf;ef c:ktfn

घनश्याम बुढाथोकी

अस्पताल हाम्रो गौरब, स्वास्थ्यको उज्यालो छ यहाँ,
मकालुको काखमा बसेको, सेवा र सम्पूर्णको कथा ।
आपतकालिन सेवा २४ घण्टा, सुत्केरीको सुरक्षित साथ,
बालबालिकादेखि वृद्धसम्मलाई दिन्छ जीवनको बात ॥

डाक्टर नर्स, ल्याब टेक्निसियन, फार्मेसीका सहाहयक,
सजिलो छैन काम तर, मनमा छ सेवा स्नेहको सन्देश ।
सफा शौचालय, न्यानो बेड, पोषणयुक्त खाना,
स्वास्थ्य मात्र होइन, गरिमा पनि दिन्छ यो ठान ॥

मातृ तथा नवजात सेवा, सुरक्षित सुत्केरी र नवजातको हेरचाह,
खोप कार्यक्रम, नियमित पात्रो सेवा, रोगको रोकथाममा योगदान ।
प्रयोगशाला सेवा, रक्त परीक्षण, एक्स-रे, युरिन जाँच,
मानसिक स्वास्थ्य परामर्श, मनको पिडा बुझ्ने प्रयास ॥

वार्षिक प्रतिवेदनमा लेखिन्छ, हजारौं बिरामीको उपचार कथा,
सामुदायिक स्वास्थ्य शिविर, Outreach सेवा र जनचेतनाको बात ।
औषधी वितरण, पोषण कार्यक्रम र रोगको प्रारम्भिक पहिचान,
संखुवासभा अस्पतालले बनाएको छ, स्वास्थ्यको नयाँ पहिचान ॥

टाँढा गाउँबाट आएका थाकेका ति पाईलाहरु,
यहि अस्पतालमा पाउँछन्, नयाँ जीवनका चालहरु ।
संखुवासभा अस्पताल तिमी हौ, हाम्रो गर्व,
स्वास्थ्यको यो मन्दिर सधै रहोस्, अटल पर्व ॥

आहा ! हाम्रो अस्पताल भन्दा राम्रो अस्पताल बनोस्
आहा ! फुटेर हैन जुटेर, हटेर हैन डटेर अगाडि बढोस् ।
विभेदको अन्त्य गरी, जातजातिका फूल फुलाउनुछ,
अस्पतालको थप प्रगतिका लागि काँधमा काँध मिलाउनुछ ।
काँधमा काँध मिलाउनुछ ।

परिच्छेदः ५

विविध

५.१ Name of Hospital chief up to present

SN	Name	From (Date)	To
1	Dr. Prabhu Prasad Joshi	From 2033 to 2046 Baisakha	
2	Dr.Krishna Prasad Parajuli		
3	Dr.Narendra Singh		
4	Dr.Bal Krisha Adhikari		
5	Dr.Bal Kumar KC		
6	Dr.Krishna Nanda Thakur		
7	Dr.Oma Narayan Ghimire		
8	Dr.Shyam Sundar Mishra		
9	Dr.Harihar Wasti		
10	Dr.Yam Bahadur Shrestha		
11	Dr.Amber Bahadur Pradhan	2046 Jestha	2047 chaitra
12	Dr.Bhumi Bhakta Upreti	2048 Baisakha	2050 Asar
13	Dr.Kedar Prasad Century	2050 Asar	2052 Poush
14	Mohan Prasad Dahal	2052 Poush	2054 Shrawan
15	Dr.Gupta Bahadur Shrestha	2054 Shrawan	2054 Magha
16	Dr.Mohan Prasad Dahal	2054 Falgun	2058 Asar
17	Dr.Dayasankar Lal Karn	2058 Shrawan	2063/03/10
18	Dr.Sushil Nath Pyakuryal	2063/03/11	2064/03/32
19	Dr.Rudra Prasad Marasini	2064/05/01	2065/11/03
20	Dr.Chuman Lal Das	2065/11/04	2067/02/09
21	Dr.Bishnu Bahadur Basnet	2067/02/10	2070/07/06
22	Dr.Madan Upadhyay	2070/07/07	20072/06/17
23	Sagar Prasai	2072/06/18	2073/08/19
24	Dr.Binit Kumar Jha	2073/08/20	2074/12/04
25	Dr.Laxman Khadka	2074/12/05	2076/08/11
26	Dr Sundar Shyam Jha	2076/08/12	2078/09/05
27	Dr Pankaj Gupta	2078/10/14	2079/05/05
28	Nirmika Rai	2079/05/20	2079/11/28
29	Dr. Pranam Jayaru	2079/11/28	2081/10/13
30	Dr.Santosh Dev	2081/10/13	Present

५.२ आ.व. २०८१/८२ गरेका प्रमुख कार्यहरु

- विशेषज्ञ सेवा बिस्तार
- General surgery (under General Anaesthesia)
- प्रयोगशाला सेवा बिस्तार (Vitamin D, culture and sensitivity)
- सामाजिक सेवा ईकाई को छुट्टै कक्ष निर्माण
- २४ घण्टा नै बिलिङ्ग तथा रजिष्ट्रेसन काउन्टर सञ्चालन
- डेन्टल सेवाको निरन्तरताको लागि डेन्टल सर्जनको नियुक्ती
- मेट्रोन को नेतृत्वमा अन्तरंग बिभाग अन्तर्गतको सम्पूर्ण वार्डमा विभागीय नर्सिङ्ग प्रमुख तोकिएको
- हेल्प डेस्कको निर्माण तथा सन्चालन
- Monthly MPDSR Meeting and Review
- Training site को निर्माण (VIA/VIA service) USG
- अक्सिजन प्लान्टको मर्मत, पाइपलाइनको जडान/Booster machine मर्मत र पुर्ण सन्चालन
- ई-हाजिरिलाई राष्ट्रिय सुचना प्रणालिमा आबद्ध
- Drug and therapeutic committee गठन
- फार्मेसी फर्मुलरिको मस्यौदा तयार
- अस्पताल फार्मेसी/ फ्रि मेडिसिन/ बीमा औषधीको व्यवस्थापन
- न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) २०७९/०८० मा ८१% बाट आ व २०८०/८१ मा ८७ % ल्याउन सफल भएको
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि कमिटि गठन र अभिमुखिकरण तालिम
- निःशुल्क रुपमा Website को निर्माण र सञ्चालन
- बिरामीले आफ्ना सम्पूर्ण विवरण र रिपोर्ट हेर्न तथा प्रिन्ट गर्ने मिल्ने Online Patient Portal को व्यवस्था गर्ने योजना
- प्रयोगशालाको लागि बायोसेफ्टी क्याबिनेट खरिद

५.३ WAY FORWARD

- नयाँ भवनबाट सेवाहरु सुचारु छ
- प्रसुति तथा स्त्री रोग बिशेषज्ञ चिकित्सक थप गरियो ।
- सि.टि. स्क्यान मेसिन खरिद गर्ने ।
- अस्पतालको लागि बासिङ्ग मेसिन जडान तथा सञ्चालन गर्ने ।
- Dialysis सेवा विस्तार गर्नका लागि आवश्यक उपकरण र सामग्री, स्थान र Manpower को व्यवस्थापन गर्ने ।
- Mortuary Machine जडान गर्ने ।
- Waste Management को Autoclave Machine जडान गर्ने ।

५.४ ISSUES AND CHALLENGES

बिनियोजित बजेटको अपुग

नयाँ भवन व्यवस्थापमा चुनौती

नया भवनमा व्यवस्थापनको लागि HR को अपुग

नचाहिने औसधी धेरै मात्रामा आएको तर चाहिने कममात्रामा आएको

Equipment issue -anaesthesia, SNCU related, ventilator, monitor, अनि फोहोर व्यवस्थापनको लागी shredder, scrubber नभएको

Lab Technologist को अभाव

Disaster container को अभाव,

Health Assistantको दरबन्दी खाली रहेको र पदपुर्ति हुन नसकेको

आवश्यक तालिमको अभाव

५.५ EMERGENCY READINESS

- Formation of RRT hospital team.
- Available of necessary medicines, trolley, Wheel chair
- Regular Drill
- Coordination with stakeholders
- Free service for Emergency like RTA, Disaster, earthquake etc.

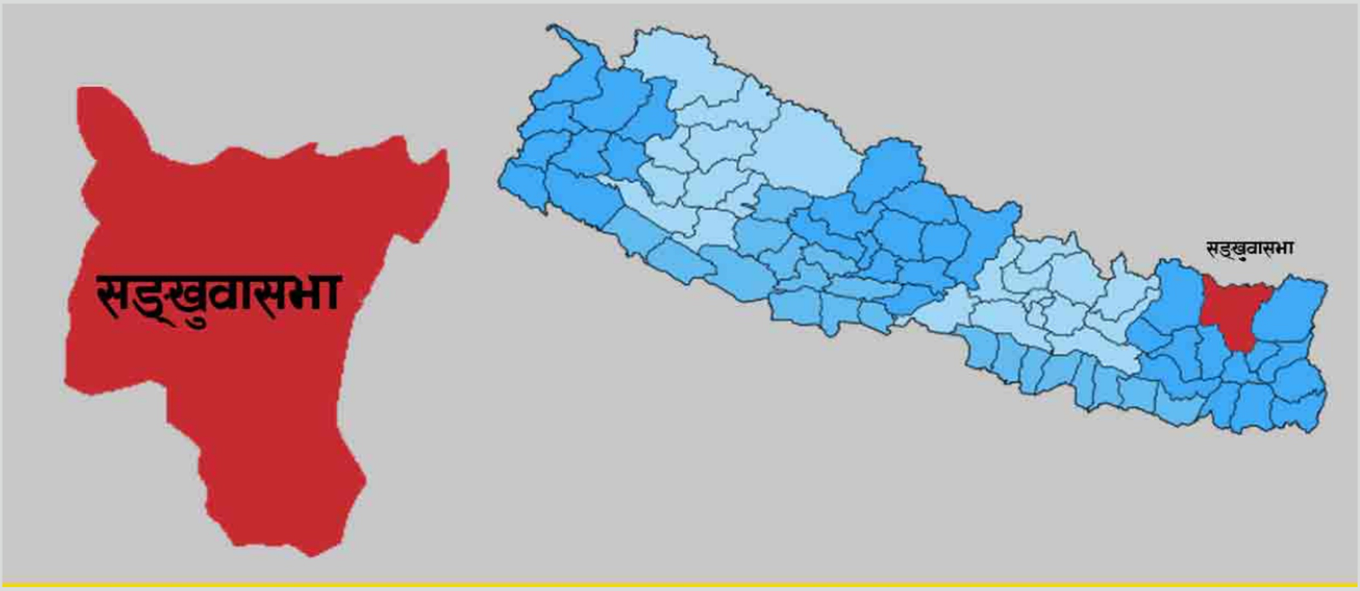
सङ्खुवासभा
सङ्खुवासभा

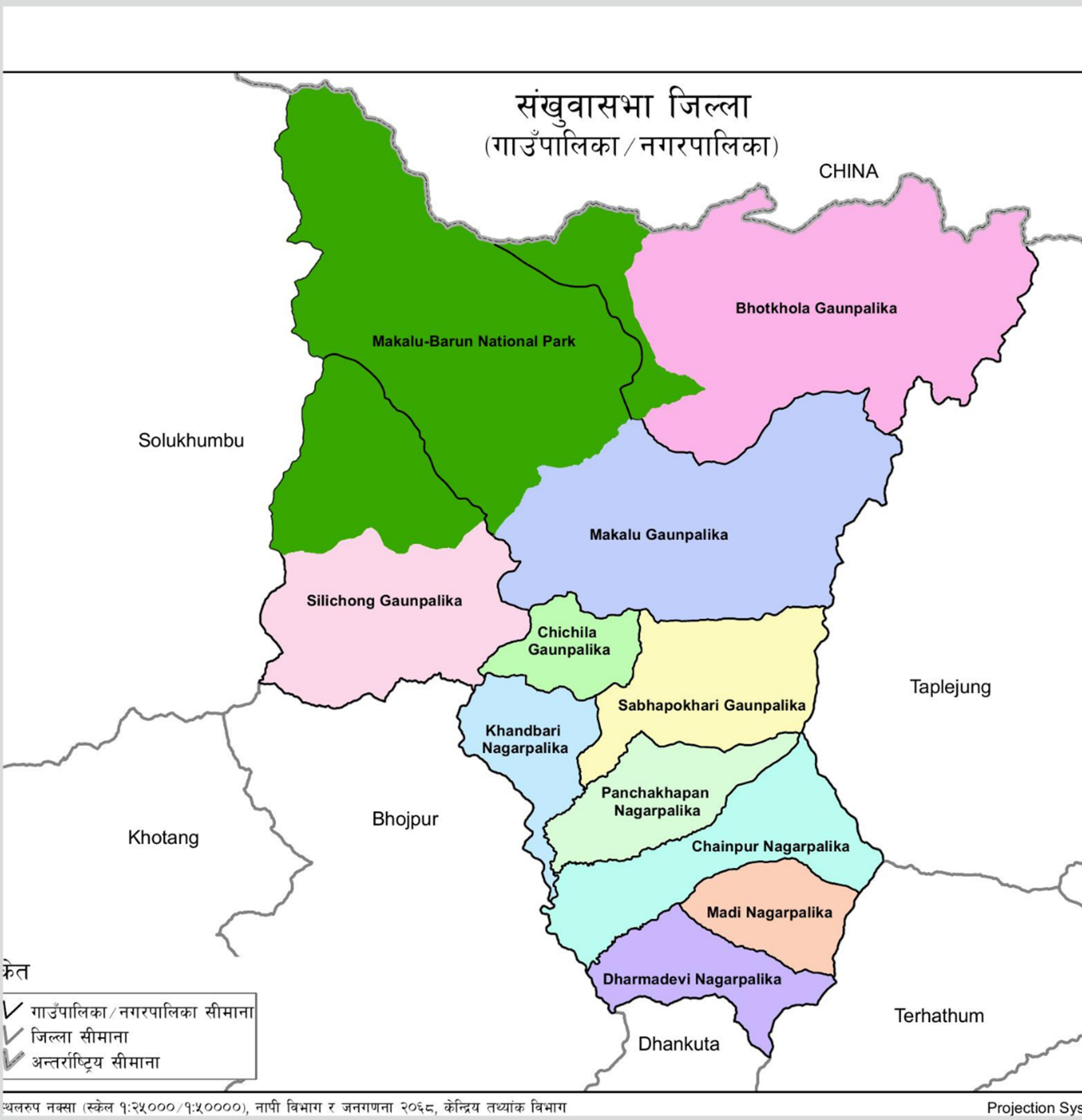
संखुवासभा जिल्ला
(गाउँपालिका/नगरपालिका)
CHINA
Bhotkhola Gaunpalika
Makalu-Barun National Park
Solukhumbu
Makalu Gaunpalika
Silichong Gaunpalika
Chichila Gaunpalika
Sabhapokhari Gaunpalika
Taplejung
Khandbari Nagarpalika
Panchakhapan Nagarpalika
Chainpur Nagarpalika
Khotang
Bhojpur
Madi Nagarpalika
Dharmadevi Nagarpalika
Terhathum
Dhankuta
केत
गाउँपालिका/नगरपालिका सीमाना
जिल्ला सीमाना
अन्तर्राष्ट्रिय सीमाना
थलरुप नक्सा (स्केल १:२५००० / १:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
Projection Syst